Waldemar Klein

Bokutgåva

N. H. Thomson, Stockholm 1838.
Till den Läsande Allmänheten!

Förf. anhåller om benägen ursäkt för sin djerfhet, att bland den sköna litteraturens blommor vilja insmyga en liten, blygsam sippa, uppvuxen i landtbygdens stilla dalar. Den framträder utan stora anspråk; men, högtärade Läsare, man för ju till torgs hvad man kan aflåta, så ringa det ock må vara! Huru marknaden går, får man sedan erfara. Väl anser man vexter drifna uti orangerier ega ett högre värde; men beklagligen har förf., i brist på nödigt virke, m. m., ej kunnat anlägga ett sådant. Sjelf den fria naturens dotter, framstå hennes skapelser såsom fria ängsblommor, utspruckna i solljus och bland friska vindar.

Värdaste Medsystrar på den klippiga bana, der jag nu ernar göra min första färd! Jag har följt ert exempel, ehuru, jag medger det, på betydligt afstånd. Denna finhet i stilen, ledighet i uttrycket, detta höga lif, denna rikedom af känslor, dessa poetiska skildringar och denna blandning af naturlig enkelhet och utsökt glans, allt detta sakna mina teckningar; men deremot äro de trogna bilder af det som möter oss under lifvets vexlande skiften.

För öfrigt anhåller jag, att det icke måtte läggas mig till last, att jag ej kan uppvakta med några fransyska verser eller talesätt. Till mitt försvar för detta fel emot all god ton får jag nämna, att en mängd romanläsare icke känna annat språk än sitt modersmål, och för dessa är det ett verkligt ondt, då, vid en högt spänd uppmärksamhet, en fransysk afbrytning eger rum. Det kan liknas vid ett kallt duschbad, och är isynnerhet svårt då man läser högt. Jag har med deltagande sett sådane personers belägenhet. Man harskar, stapplar och rodnar. – ”Nå, huru blir det?” frågar sällskapet. – ”Det är, det är, ack, jag förstår det icke; det är visst fransyska, ryska eller Gud vet hvad.” – Jag har härvid tänkt: Skulle jag någonsin skrifva en bok, vill jag begagna mig endast af ren svenska; och jag har nu, så vidt möjligt, följt denna min grundsats. Här torde läsaren göra en föraktlig dragning på läppen, och förmoda att författarinnan haft sina goda skäl dertill. Möjligen har man gissat rätt, möjligen orätt; men förf. följer sin öfvertygelse, för hvilken hennes vänner på landet säkert skola blifva henne förbundna. Dessutom: *”I många former trifs det sköna,” säger vår store Skald. Skulle man således icke kunna uttrycka det sköna äfven på vårt eget modersmål?*

Slutligen en erinran, hvilken kan synas nog djerf, men likväl är ganska naturlig. Den består deruti, att, om läsningen af Waldemar Klein *icke skulle skänka er allt det nöje jag önskar, ni då ej tillräknar detta endast tecknarinnan, utan ock benäget ville eftersinna, om ej er sinnesstämning för ögonblicket äfven bidragit härtill, hvilket torde föranlåta er att ursäkta den anspråkslösa och*

ödmjuka

Författarinnan.

I.
Doktorns Besök.

O, du, som älskar, du förlåter!
....
.... än engeln vid hans hand

Om drömmen knöt sitt myrtenband.
Lindeblad.

Straxt utanför staden W–s tullport åt norr ligger ett litet gulmåladt envåningshus, omgifvet af en snygg trädgård. En afton i slutet af Januari månad 1828 ordnade sig enkefru von Horst, egarinnan af denna boning, i sin beqväma länstol framför den trefligt sprakande brasan. Hennes fötter hvilade på en stoppad pall, och på hennes knä låg i den lyckligaste förening snusdosan, glasögonen och stickstrumpan. Rummet var ej hvad man nu skulle kalla elegant. Målningen på väggarne var urblekt, och möblerna tycktes hafva sett sina unga dagar för omkring ett tjog år tillbaka; likväl voro alla af den gamla goda skolan, stoppade med tagel och öfverdragna med damast. En uppmärksam åskådare af gardinernas fina stoppar röjde lätt, att dessa, ehuru de i hast syntes vara nya blommor på det gamla tyget, helt enkelt dolde en tilltagande ålder, med thy åtföljande skröplighet, så skickligt de än voro anbragta.

Midtemot två stora speglar, hvarunder stodo förgyllda trefotsbord med marmorskifvor, hängde salig kapten von Horsts porträtt, jemte tvenne äfven bortgångna söners. Allt hviskade här om längesedan förgångna bättre dagar; men det hela röjde en ton af ordning och treflighet, som gjorde vistandet ganska behagligt för de få vänner, hvarmed hon umgicks. Fru von Horst var ett fruntimmer, som, äfven under sina svårare dagar, förstod att bibehålla en viss behaglig värdighet, en uppsyn som väl klädde henne; och mången erinrade sig ännu samt försäkrade, att få fruar uppträdde fordom med mera smak vid bordet eller i salongen, än fru von Horst, på den tid hon och hennes man lefde i stora verlden. Men redan öfver ett tiotal af år hade det nuvarande ensliga lifvet fortfarit. Fru von Horst hade i hög grad pröfvat lyckans skiften. Hennes mans och söners död följde tätt på hvarandra. Affärerna voro icke i bästa skick, och för henne återstod endast en knapp pension, jemte det lilla huset med trädgården. Hon var dock nöjd under sina bekymmer; ty hon egde ännu ett barn öfrigt. Den enda klenod, hon räddat vid sin lyckas skeppsbrott, var en god adertonårig dotter, hvilken nu utgjorde hennes stolthet och hopp.

”Maria!” sade modern, under det hon åter upptog sin stickstrumpa och blickade öfver till den sidan af rummet, der den intagande flickan, det mest hulda och älskliga väsende, satt, vid ett litet bord, med ena handen stödd mot hufvudet, och med den andra tankfullt vände bladen i en bok, hvarur hon läste högt. Vid den välkända rösten uppslogos de vackraste mörkblå ögon; men liksom af omedveten drift halkade dessa först öfver pendulen, innan de mötte moderns. Hastigt nedslogos de åter, och knappt hörbart hviskade dottern: ”Mamma ropade?” – ”Ja, mitt barn,” återtog fru von Horst; ”jag ville fråga dig, hvarföre du läser så otydligt i afton. Jag tror du får sätta dig närmare hit.”

”Ah! vid kakelugnen är det mig omöjligt att läsa för värman,” svarade Maria hastigt, och återtog sitt arbete med en liten harskning, till befordran af mera klarhet i rösten. Läsningen gick lyckligt och bra intill klockan tre qvart till 6; men då slog dottern hastigt igen boken, samt yttrade, i det hon steg upp, med en ton af oro: ”Det är alltför besynnerligt! Klein kommer vanligen klockan 5, och hon är nu redan tre qvart till 6!”

”Hvad besynnerligt ser du deruti, Maria lilla?” frågade fru mamma, med denna lugna, likgiltiga ton, hvilken, verklig eller antagen, så väl återställer jemnvigten i dens tankegång, som, hänförd af ögonblickets ingifvelse, yttrar hvad han så gerna önskade ej blifva förstådt. Men Maria var ännu alltför oerfaren, alltför oskyldig, att kunna begagna sig häraf; hon blef förlägen öfver sin hastiga rörelse, och först sedan hon åter satt sig, svarade hon, så lugnt som möjligt: ”Doktorn plägar vara så noggrann med tiden.”

Det är visst en obestridlig sanning, att man ur flera skäl bör vara noggrann med tiden; men fru von Horst hade emellertid för mycken takt, att vid detta tillfälle se eller vilja se mera än ett, hvilket hon genast utvecklade för Maria. – ”Det skulle icke förundra mig det ringaste, om Klein, hvilken, för sin vidsträckta praktik, så väl behöfver hushålla med tiden, helt och hållet inställde sina besök hos oss, då han redan för flera veckor tillbaka förklarat mig utan all fara. Att spatsera hit ut tre aftnar i veckan, är en artighet, hvarmed

han i längden ej kan hålla ut, och som äfven vore alldeles för mycket begärdt af oss.” Då Marias svar uteblef, fortfor hon: ”Jag önskar det också ej heller, och sanningen att säga, är jag rätt glad att nu ändtligen kunna liqvidera vår gode doktor.”

”Det förekommer mig, som han skulle finna sig sårad deraf, att mamma vill bjuda honom penningar för den ömma vård han lemnat mamma under hennes sjukdom,” stammade Maria, brydd öfver att våga en invändning mot moderns beslut.

”Deruti ser jag ej något sårande, mitt barn! En sådan blygsamhet å patientens sida skulle för läkaren vara af ringa nytta; och efter hvad jag tror, är det blott ...” här afbröt fru von Horst sig sjelf. I förstugan knarrade steg, och det välkända ljudet af galoschers aftagning kom henne att i hast ändra samtalsämne. ”Ställ om théet, Maria! Jag har att tala med doktorn.”

Knappt hade flickan emottagit denna korta befallning och aflägsnat sig genom den ena dörren, förrän en annan öppnades, och nu inträdde doktor Klein, i hvilken vi hafva äran att anmäla vår hjelte. Han var en högvext man, med ett fördelaktigt utseende, en värdig hållning, blida, vänliga drag och ett uttryck af allvar och godhet på den rena pannan.

”God afton, bästa fru von Horst!” sade han, med en närmare bekants förtroliga hjertlighet, under det han, efter en lätt men vördnadsfull helsning, intog en stol bredvid värdinnans. ”Jag har dröjt i afton; men anordningarne för ett tills i morgon uppgjordt lustparti hafva uppehållit mig. Jag hoppas er helsa fortfar att var god?” – En talande blick åt den toma platsen vid det lilla bordet kunde visst också gälla som en fråga; men fru von Horst låtsade icke märka den senare, i det hon så mycket ifrigare upptog den förra. – ”Jo, tack vare den gode Guden och edra omsorger, herr doktor! jag kan säga, att jag icke på många år befunnit mig så väl som nu, hvarföre jag hoppas ni tillåter mig sluta med all medicin.”

”Så vida ni icke för mina fortfarande besök på medicinens räkning,” yttrade Klein med lätt skämt, ”så är det redan flera veckor sedan fru von Horst upphörde att begagna det jag föreskrifvit.”

”Ack, herr doktor, hvad säger ni!” svarade hon brydd; ”jag menar kinadekokten, som jag ännu dricker.”

”Den kan ni gerna sluta med, när krafterna äro återställda. Men tillåt mig fråga, får jag ej se fröken i afton?”

”Några små hushållsbestyr,” ursäktade fru mamma; ”Maria är snart här. Låt oss emellertid samtala litet med hvarandra.”

Doktorn, som var på vägen att draga sig till andra ändan af rummet, nödgades vid denna inbjudning åter sätta sig.

Fru von Horst hostade ett par gånger, steg upp, gick till en byrå, framtog något, och satte sig åter. – ”Min gode herr doktor,” började hon, med det mest förbindande uttryck i ton, ”jag blyges att ej förrän nu hafva varit i tillfälle att afbörda den del af min skuld, som redan längesedan bordt vara i edra händer. Hvad den andra, min tacksamhet, beträffar, för den vänskap ni enskildt visat oss under denna pröfningstid, vet jag, att den aldrig kan godtgöras; den kan endast kännas, ej uttryckas.”

Efter denna förberedande inledning, hvilken, i fru von Horsts tanka, var ett non plus ultra af grannlagenhet, öfverlemnade hon åt Klein ett hopviket papper, säker att han skulle finna den summa det inneslöt ganska frikostig för hennes vilkor, hvarpå, hon nedslog ögonen, nog blygsam att icke vilja se hans öfverraskning. Men då doktorn utsträckte sin hand, för att på sidan om henne upptaga något, kunde hon ej undvika att se upp, och den blick, som då mötte hennes, uttryckte allt utom erkänsla. En lång, obehaglig tystnad inträdde.

Klein insåg tydligt, att fru von Horst ville begagna läkarearfvodet såsom en anständig förevändning att

tillkännage, det han borde upphöra med sina besök. Han behöfde några minuter, för att beherrska sig efter en sådan öfverraskning. Han hade med oro och förundran öppnat papperet; men då bankosedlarne strålade mot honom, släppte han dem bestört i golfvet, och det var i det ögonblick han åter skulle upptaga dem, som han och fru von Horst kommo att se något djupare än förut i hvarandras tankar och bevekelsegrunderna för deras handlingssätt. Hon å sin sida fann, genom denna enda blick de vexlat, att hon begått ett stort misstag, samt att hon handlat klokare att låta saken hafva sin gång; ”men,” invände modersförsigtigheten, ”hvem kan våga att, för möjligheten af så ovissa förhoppningar, sätta sitt enda, älskade barns lugn på spel? Jag undrar huru det nu skall sluta; tystnaden måste en gång brytas.”

Klein uppreste sig med värdighet, hopvek de nämnda orostiftarne i papperet, lade dem på bordet, vände sig till fru von Horst, och yttrade med en ton, ursprungligen förtrytelsens, men hvilken betydligt dämpades af en annan känsla, lika mycket sårad som hans stolthet: ”Min fru! jag kan ur två skäl icke emottaga dessa penningar. Först, emedan min vård under och efter er sjukdom ej varit den, för hvilken läkaren vill uppbära arfvode i utbyte mot sina bemödanden. Och för det andra inser jag, att ni haft för afsigt att på detta sätt ernå ett ändamål, hvartill ni, ursäkta min uppriktighet! kunnat välja mindre kränkande medel.” Han gjorde en kall bugning, och tog sin hatt.

”Men hvad i all verlden kommer åt er, käre herr doktor!” ropade fru von Horst, med en så mästerligt naturlig uppsyn af förundran, att Klein icke kunde neka att lägga sin hand i den till honom framräckta. ”Så skola vi icke skiljas,” sade hon vänligt. ”Ehuru jag ej förstår mig på ungt folks finkänslighet nu för tiden, vill jag likväl aldrig mera tala om penningarne. Jag ser att Maria hade rätt, då hon för en stund sedan yttrade, att jag härigenom skulle såra er.”

”Sade hon verkligen det?” frågade Klein, och kunde nu icke afhålla sig att vänligt trycka den hand han ännu höll i sin.

”Ja, hon förstod saken bättre,” återtog fru mamma; ”och ni, herr doktor, om ni hädanefter, som hittills, är vän af vårt ringa hus, torde ni tillåta, att jag nu går och tillsäger Maria att skynda med théet.”

Klein öfverlade ett par ögonblick, sjelf alltför benägen till försoning. ”Jag vill då glömma,” sade han; ”ty jag känner, att jag ej kan umbära det trefliga umgänget i ert hus.”

Fru von Horst nickade vänligt åt sin gäst, och försvann.

”Qvinna, qvinna, så listig du är!” mumlade han för sig sjelf. ”Jag har dock fullkomligt genomskådat dig. Nå, det var en het stund; bättre som det nu är!”

II.
Öfverläggning, beslut och början af ett Lustparti.

Och hans själ låg på läpparne.
Bulwer.

Nu öppnades dörren, och en liten näpen jungfru inkom med brickan, satte den på bordet, gjorde en nigning för doktorn, och sedan hon beställsamt putsat ljusen, och med förklädet borttorkat några fläckar från bordet, gick hon åter, förtretad att doktorn ej ens bemärkt hennes lilla person. Blott ett par ögonblick senare visade sig Maria, i sin enkla men smakfulla hvardagsdrägt, hvaruti hon likväl i Kleins ögon var långt behagligare, än om hon nyss slutat den mest utsökta toilett. Hon helsade honom med det vänligaste leende; men då han, i stället att, såsom vanligt, på några stegs afstånd göra en lätt bugning, nalkades, tog hennes hand, och för första gången förde den till sina läppar, med en blick för hvilken hon sänkte sin till golfvet, då kände hon en ovanlig förlägenhet, och ombytet af rodnad till blekhet på hennes kinder förrådde en hög grad af inre rörelse.

”Goda Maria,” sade Klein, med en uttrycksfull ton, som gick till hjertat, ”jag tackar er, att ni ej missförstått mitt redliga uppsåt, att ni bättre bedömt mig än er mor.” – Dessa ord försatte Maria åter i sitt vanliga lynne.

”Åh, bäste herr doktor,” sade hon med den naivaste oskuld, ”det var ju helt naturligt, att jag skulle förstå det långt bättre än mamma; tro mig, jag är mer än glad, att ni ej gick i förtreten.” – Detta svar, som gjorde Klein så lycklig, verkade äfven, att han blef mera upprymd än vanligt, och ville skämta litet med Marias öppenhjertighet.

”Och hvarföre var det då så naturligt, min bästa fröken, att just ni skulle bedöma mig bättre?” frågade han, med ett skälmskt leende.

”I sanning, herr doktor,” svarade hon och kastade en missnöjd blick på honom, ”den frågan kan jag ej besvara; och jag begriper icke,” tillade hon, halft förtretad, ”hvarföre ni frågar mig om det jag icke vet.”

”Förlåt mig, hulda Maria,” hviskade Klein och tryckte med hjertlig rörelse hennes hand, ”jag skall aldrig mera fråga er så. Ni är väl icke ond på mig?”

”Nej, visst icke,” försäkrade hon, men drog sig nu emellan soffan och thébordet, under det hon vinkade doktorn att taga plats midtemot. ”Vet ni hvad, herr doktor,” sade hon vänligt, ”jag har också ett litet arfvode åt er; ni skall få se det om en stund.” – Nu inkom fru von Horst, och de tillbragte tillsamman en af dessa tre lyckliga aftnar i veckan, utan hvilka doktorn ej kunde uthärda de öfriga fyra.

Då de skulle skiljas, frågade Klein: ”Nå, min fröken! huru går det, med ert löfte?” – Maria skyndade ut och kom genast tillbaka med ett papper, hvilket hon utbredde på bordet för moderns och doktorns förvånade blickar. Det var en målning af hennes egen hand, som föreställde moderns sjukrum. En svag lampa upplyste det. På en hvilsäng låg fru von Horst utsträckt, blek, som det tycktes i det sista, afgörande ögonblicket. Vid hennes fötter satt Maria på en pall, och lutade sitt ansigte mot sängkanten. Klein stod böjd öfver den sjuka, och höll med ena handen hennes puls, i den andra ett ur, hvarpå han tycktes räkna. Hans ansigte uttryckte oro och medlidande. Dragen voro så troget återgifna på papperet, att doktorn och fru von Horst ej kunde se sig förnöjda på Marias lyckligt utförda arbete.

”Sannerligen, Maria,” sade mamma, hvilken dömde såsom kännare i en konst, hvari hon fordom egt stor skicklighet, ”du förtjenar beröm. Åt hvem är denna tafla?”

”I fall ej mamma har något deremot, har jag tänkt ...” hon tvekade med fortsättningen.

”Nå, säg ut, kära barn! Jag gillar på förhand.”

”Den är då er,” sade Maria och räckte den åt Klein, ”om ni ej försmår den.”

”Ack, bästa fröken! ni gör mig härigenom oändligen lycklig,” svarade doktorn, och emottog den kära gåfvan. ”Öka blott ännu er godhet med att på morgondagens slädparti tillåta mig köra för er, så kan jag säga, att lyckan utvalt mig till sin gunstling i afton.”

Maria såg med glad öfverraskning på sin mor.

”Det kan du visst lofva, mitt barn; du behöfver nog komma ut någon gång.” – Maria gjorde då en lätt böjning på hufvudet, hvilket gällde som svar, och Klein tog afsked.

Ur lätt begripliga skäl talade ej mor och dotter ett ord om det som förefallit. Fru von Horst ansåg saken nu stå på hvad man plägar kalla ”rediga fötter.” Ändamålet med hennes forskning var vunnet, och trygg i hvad som oroat henne, gick hon in i sin sängkammare, utan att vidare nämna om saken.

Desto mera talade Klein. Det var hans vana att hålla monologer. Så snart han väl var hemkommen på sitt rum, tändt sin pipa och afkastat rocken, satte han sig framför den nedbrända glödhögen, och började halfhögt: ”Nu kan det vara nog pröfvadt! Jag ville ej blifva bedragen på min lefnads lycka; derföre har jag, som en klok man, ej sprungit bort och friat till den första flicka, vid hvars vackra ansigte hjertat börjat klappa litet fortare än vanligt. Gud vare lof, att jag icke gick till botten, då jag en gång som hastigast fastnade i Julie St–hals nät! Nej, det var min goda stjerna, som förde Maria i min väg. Den hederlige Faxen! hade han ej lemnat mig sin praktik under sin frånvaro, och hade icke fru von Horst varit en af hans patienter, skulle jag aldrig lärt känna henne. Maria uthärdar hvarje prof; hennes hjerta är rent guld; skön och oskyldig är hon som en engel. Jag hör ännu hennes barnsligt naiva svar; och målningen sedan! Jag kan säkert hoppas; ty utan denna känsla hade hon ej så troget tecknat mina drag. O, du goda! huru lycklig vill jag ej försöka att göra dig; hela mitt lif, min själ, vare dig egnad! Jag vill nu icke längre tiga. Men huru få ett passande tillfälle att förklara mig?” – Efter ett afbrott utropade han: ”Det var en lycklig tanka! I morgon vid hemresan från slädpartiet! Ah, det blir förträffligt! Ingenting kan passa bättre! I morgon således, vid det här laget, är jag, om Gud vill, en förlofvad man, och till midsommar reser jag med min sköna brud till Brankenäs, att emottaga den faderliga välsignelsen. Jag minns, när jag förliden sommar var hemma, huru min far många gånger brydde mig för Julie St–hal. Han lofvade till och med, tror jag, att lägga sig ut för mig hos brukspatronen. Nå, Gud vare lof! med nästa post skall han få veta, att jag i det fallet afsäger mig hans faderliga omsorg. Men nu torde det vara tid att gå till hvila, så att jag ej i morgon ser ut som jag rumlat bort natten.”

Hastigt var doktorn förflyttad till drömmarnes rike. De tycktes dock ej vara af samma natur, som de vid hvilka han insomnat; ty då han först långt in på morgonen vaknade, var hans första ord: ”hu, rysligt!” Men sedan han en stund stirrat framför sig, utropade han, för att liksom på en gång förstöra det otrefliga minnet af nattens fantasmagori: ”Bah! jag är ingen narr, ingen käring, som tror på drömmar!” Han steg upp, drack sitt kaffe, klädde sig med synnerlig omsorg, och gick ut på den vanliga förmiddagsrunden, hvarefter han, i sällskap med några muntra bröder, åt middag på stadens bästa värdshus, och upplifvade der, vid glasens klang och muntra samtal, sina minnen och förhoppningar från den förra till den stundande aftonen.

Klockan tre eftermiddagen var staden W–s torg en samlingsplats för dess unga och eleganta verld. Slädarne samlade sig, brokiga, med och utan nät; bjellrorna klingade, hästarne frustade, piskorna klatschade, herrarne befallte, skjutsbönderna muttrade, anordningar till höger och venster; allt lif och rörelse. Slutligen ankommo de sista slädarne.

”Hvad tusan, bror Klein, har du ingen dam?” ljödo bas- och tenorstämmor från flera håll.

”Jag skall väl skaffa mig en,” genmälte den tillfrågade. ”Medan ni gör paraden kring stadens gator, skall jag under tiden vigilera.”

”Ah!” skämtade en tjock, vargskinnsbepelsad herre, ”bror är icke af min tanka, rörande beqvämligheten att resa ensam. Kunde jag lösa damernas tungor, så väl som deras bahytter och slöjor, torde man väl erfara, huruvida en liten viss dam utom staden saknas.”

”Gissadt, herr kollega!” försäkrade Klein. ”Med din tillåtelse skall jag söka att få rätt på henne, den enda saknade.”

Och nu satte sig alla slädarne i rörelse. Vid Norr Tull skulle de alla mötas. Klein körde förut med sin goda trafvare. ”Sträck ut, sträck ut, min gångare god; låt se om du är af Sleipners blod!” gnolade han förnöjd och svängde upp på fru von Horsts gård.

Maria stod redan resfärdig, och mamma tillsurrade den sista shawlen, med många förmaningar att akta sig för aftonkylan, då doktorn visade sig i dörren.

”Förträffligt! Redan färdig, min fröken! Vi ha straxt alla slädarne här.”

Fru von Horst ville nödvändigt följa med ut; men detta afstyrkte Klein, som försäkrade ganska ifrigt: ”Behöfs alldeles icke, bästa fru von Horst; er helsa tål ej att dröja i den kalla luften. Jag skall nog se om fröken.” – Och med det artigaste leende i verlden läste han igen dörren, tog Marias hand, och förde henne i slädan; men här sysslade vår doktor så länge med knytning och instoppning af slädfällen, att hela karavanen redan var förbi, då han ändtligen slutade.

”Skynda er, kära herr doktor; vi komma efter alla de andra.”

”Har ingen fara, goda Maria! Om ni vill, skola vi köra förbi dem alla.”

Och som en blixt bar det af. Innan Maria hunnit draga andan, var redan hälften af slädarne bakom dem.

”Nå, min fröken, ser ni att vi ej blefvo efter!” var Kleins första ord till sin granne.

”O! ni har en förträfflig trafvare; men hvem är den der herrn, som reser ensam i bredslädan?”

”Er gamle bekante, doktor Faxe. Han är dock så inbonad i pelsverk, att man ej ser till hans eget värda jag.”

Den tjocke herrn vände sig nu om. – ”Hör, bror,” sade han till Klein, ”din nya trafvare är visst god; men mot min går han icke upp, tror jag, sa’ gubben D–t i verlden. Skulle du ej hafva lust till ett vad? Sjön är blott en half mil, och en bål består den som tappar, att drickas vid återkomsten till staden.”

Klein lutade sig ned till Maria, och frågade: ”Är ni rädd för en så hastig fart, så nekar jag?”

”Å nej, icke det minsta, när ni är min körsven,” svarade hon med mycken tillförsigt.

”Nå, hur går det?” ropade Faxen. – De voro nu vid början af sjön.

”Antages,” genmälte Klein, och de båda slädarne började sin tur på en gång, först i ordentligt traf, hvilket allt mer och mer ökades, tills de slutligen syntes blott som en uppstigande ånga, hvilken sväfvade öfver isen. Den ene kom ej en hårsmån före den andre. Nära stranden fick dock Klein segern; hans häst frustade ut ett par sekunder, innan den andre kom upp.

”Fördömdt! Bålen har jag tappat!” skrattade Faxen. ”Nå, nå, kan icke hjelpas!”

”Ni mår väl icke illa?” frågade Klein med oro, då han såg att Maria höll handen mot hufvudet.

”Icke betydligt,” svarade hon. ”Jag vill dock gerna tillstå, att jag icke är någon hjeltinna, samt att jag är rätt glad, att täflingen är slutad.”

”Min goda Maria, hvarföre sade ni då ej ett ord? Jag skulle ju gerna hafva slutat på stund. Det plågar mig obeskrifligt att hafva förorsakat er oro.”

”Åh, herr doktor, det är nu alldeles bra. Skulle väl jag, derföre att jag är litet barnslig, beröfva er nöjet att försvara er trafvares ära, hvilken doktor Faxe ville angripa?”

”Ack, min goda fröken! hvad är väl en sådan seger för mig, i jemförelse med att förorsaka er en minuts smärta? Ni skall lofva mig att alltid vara uppriktig mot mig; annars återkommer ej mitt goda lynne i dag.”

”Ja, ja, alltid, alltid!” svarade Maria lifligt, och vågade, till bekräftelse härpå, lindrigt besvara doktorns handtryckning, då han hjelpte henne ur slädan.

I den stora salen på Halleberg, der sällskapet nu hamnat, stod midtpå golfvet ett stort, rundt bord, med en

rykande kaffekanna och thy åtföljande tillbehör. Från den ansenliga spiseln fladdrade en herrlig brasa, och snart hade damerna, med herrarnes tillhjelp, afpelsat sig, skakat rimfrosten ur lockarne, och voro nu sysselsatta med det afundsvärda nöjet att servera sig sjelfva och sina kavaljerer af den blanka, trefliga pannans ännu trefligare innehåll. Man hade satt sig i en stor ring kring bordet, och flitigt gingo alla stadens och ortens nyheter kring laget; det förstås, öfversedda och förbättrade, alldeles på vanligt sätt. Man njöt en rent oblandad glad stund, under det några af herrar amatörer i nästa rum höllo på att packa upp fioliner, flöjter, etc. etc., hvarefter en repetition af dansmusiken tog sin början.

III.
Återseendet, Balen, Reseplanen.

Mängden är talrik och stor – –
Fladdrande lockar – fröknar i flockar.
Fru Lenngren.

Samma dag och vid samma tid, som sällskapet i föregående kapitel lyckligt samlat sig kring kaffebordet, möttes med sådan fart tvenne slädar framför Ingelstads gästgifvargård i Småland, att herrarne, hvilka sutto i dem, nära saluterat hvarandra med en kullerbytta, genom fimmerstängernas alltför häftiga beröring. Skjutsbondens stadiga fot, som efter lofligt häfdvunnet bruk hängde utanför, stötte i rättan tid mot marken, och sålunda återställdes jemnvigten, till mycken tillfredsställelse för båda parterna. Ur ena slädan hoppade genast en lång, smärl herre, på hvars fria, stolta hållning man lätt igenkände en man af stånd. De små svarta mustascherna och kokarden i resmössan antydde att han var krigare. Han stod med ett språng i stugan, och under det han gnuggade händerna, hvilket tycktes behöfvas, – ty mot den stränga kölden var han temligen lindrigt skyddad i en blå kappa af lätt form och ett grönt resskärp, – gaf han sig i samspråk med värden, rörande den vigtiga frågan att få dennes egen häst, för att slippa vänta på skjuts. Under tiden hade herrn i den andra slädan ändtligen så till vida blifvit befriad från all sin ombonad af björnskinnshudar, vargskinnspelsar och kappor, att han i en tätt åtsittande resdrägt och utanstöflar utdelade sina befallningar.

”Hör nu på, hvad jag säger dig!” ljöd det ur en ton, som icke tycktes älska motsägelser. ”Packa upp buteljerna ur drummeln; lyft sedan upp det der flaskfodret till venster; mycket försigtigt! icke så häftigt, din lymmel! Se så! Kantinen der nu; och slår du sönder något, förstår du?” – den befallande herrn lyfte härvid på den lilla smakfulla persedeln han höll i handen – ”så får du känna på den här.”

”Åh, kors,” svarade skjutsbonden förtretad, ”jag har väl burit några buteljer och tocka der skrin förr en gång.”

Dessa ord nådde dock icke den resandes öra; ty han stod redan i dörren till stugan, och med ett temligen vänligt: ”God dag, fader gästgifvare; har ni inte rum för mig?” helsade han värden.

”Sannerligen, herr patron, om jag det har, förrän det blir uppeldadt,” genmälte denne.

Herrn i kappan vände sig nu om. ”För tusan, hvad, min heders bror, är det du!”

De resande skakade hvarandras händer, och på en hjertlig omfamning följde frågor och svar i tusental.

”Nå, sannerligen,” ropade brukspatronen, ”detta är ett lyckskott, för hvilket jag tackar min goda stjerna. Mer än en dag har förflutit, sedan vi för åtta år tillbaka skiljdes i Upsala.”

”Ja, det har det visst,” svarade officeren; ”men vi måste dricka ett glas på återseendet. Hej, gästgifvare! har ni något att dricka som duger?”

”Jag fruktar,” yttrade gästgifvarfar och ref sig betänkligt bakom örat, ”jag fruktar det är surt. Du har ju ej

bryggt se’n före jul, Märta?”

”Ha, ha, ha!” skrattade brukspatronen, ”det synes, att bror K – ej är van att resa mellan Smålands gästgifvargårdar; ty då frågade du ej här efter nektar. Men, ser du, bror,” tillade han med stolt sjelfförnöjelse, ”den saken skall jag afhjelpa. Jag reser aldrig utan att vara försedd med alla de förnödenheter, som kunna förljufva äfven den mest ledsamma färd.”

”Aha, herr brukspatron,” återtog värden, som började begripa hvad slags dricka herrarne menade, ”det är ej öfverallt så tomt som här; och har ni er väg förbi L–y i afton, så lofvar jag, att der finns mera punsch och vin, än ni uti all er lifstid dricker upp.”

”Huru kommer det till, fader gästgifvare?” frågade herrarne, roade af denna ifver.

”Jo, ni skall veta, der är stor bal i afton, och om herrarne resa snart – mina hästar stå till tjenst – tror jag visst, att ni kan hinna fram i tider.”

”För tusan hakar, det förslaget var ej rasande,” menade baron K–. ”Det är skada, bror St–hal, att jag af två skäl ej kan följa det: först emedan min väg icke ligger ditåt; jag skulle besöka några slägtingar i trakten af Jönköping; och för det andra och vigtigaste, att min kassa, uppriktigt sagdt, ej är vid den briljanta författning, att hon tål några extra turer.”

”Åh, intet annat! Jag hoppas baron K–,” inföll skämtande brukspatron St–hal, ”gör mig den äran att anse min kassa, nu som fordom, alldeles som sin egen. Min väg går förbi L–y, och vi kunna der hafva en rätt rolig afton.”

”Må göra då, hedersbror,” svarade baronen muntert. ”Jag kan aldrig neka en vän en så anspråkslös begäran.”

”Nå, då är det afgjordt,” yttrade brukspatronen och fyllde glasen med fräsande champagne. ”Låt oss nu klinga, min bror, och sedan hastigt och lustigt ut, annars hinna vi icke fram i tid.”

En qvart derefter var det förspändt, och herrarne tillsammans i en släda svängde vägen framåt till L–y. ”Nå,” började brukspatronen, sedan man makat sig i behörig ordning, ”du skref ryttmästare i dagboken; ursäkta en gammal vän, hur har det gått till?”

”Helt enkelt. Du påminner dig att min onkel öfversten skaffade mig en kornets-beställning vid s–ska drogonerna. Sedan jag var anställd, blef det min egen sak att, genom ett alltid noggrannt uppförande, vinna mina förmäns välvilja. Vid alla möten var jag idel uppmärksamhet mot de gamla krigsbussarne; om dagen allas charge d’affair, och om aftnarne spelade jag med dem. Mot allas fruar och döttrar visade jag mig artig på baler och danser. Sålunda blef jag allmänt omtyckt, samt efter några år, genom goda rekommendationer, utnämnd till löjtnant. Mitt gamla lif fortsattes oafbrutet, och då, för två år sedan, en ryttmästare vid regementet var gammal nog för att taga afsked, och såsom militär säker att rida förbi några dussin skrifkarlar till postkontoret i X. Y. Z., der en extra ordinarie åtagit sig att mot halfva sportlerna sköta göromålen, blef saken genom min onkels bekantskaper uppgjord. Min företrädare, trött af ridten, och med utsigt på en lugn ålderdom, längtade lika ifrigt att stiga ur sadeln, som jag att fastare qvarhålla mig deri. Ackordsumman anskaffades genom lån ur en viss kassa, och på sådant sätt är jag nu, med din tillåtelse, ryttmästare.”

”Godt, gläder mig af hjertat; men huru står det till med liqviden till den nämnda kassan?”

”Halfva summan är redan betald; för den andra hälften, som ej ännu på ett år är förfallen, spekulerar jag på något fördelaktigt giftermål. Men nu torde du ock tillåta mig att fråga, af hvad orsak jag, i stället att finna

dig som en välbeställd domare skipa lag och rätt från den väldiga tingssalen, hör dig kallas brukspatron?”

”Det har skett i följd af den erkändt goda grundsatsen: skomakare, blif vid din läst! Jag tänkte så här: Hvad behöfver den, som har tillräckligt bönder på sina gods att krångla med, draga öfver sig hela häraders? Godt jag kunde styra dem jag har! Min far blir gammal, behöfver min hjelp. Två bruk förmår han icke sköta; det är så godt att resa hem, som att dagligen svettas i kollegium, och springa på uppvaktning hos professorerna. Sagdt och gjordt. Sedan jag för mitt nöje bildat mig några år vid universitetet, reste jag hem, och emottog af min ärade herr fader ett af hans bruk för egen räkning. Men som min helsa alltid varit klen, så beslöt jag att begagna de varma baden i Tyskland; och efter att ett par år kringsvärmat utrikes, återvände jag till fädernehuset, rik på glada minnen, men utan att hafva vunnit något synnerligt för helsan. Nu sköter jag med mycken fördel min rörelse, och företager blott mindre resor i affärer. Jag ernar mig nu till Halmstad; sedan skall jag tillbringa ett par månader i Köpenhamn.”

”Ack, du lyckliga menniska!” suckade ryttmästaren, ”säg mig hvarföre du, med så många lyckans förmåner, icke äfven eger den att hafva en söt, intagande hustru?”

”Ah, ser du,” skämtade brukspatronen, ”jag är för granntyckt. Jag har ännu ej funnit någon qvinna, för hvilken jag velat uppoffra min frihet. Vi torde kanhända bland L–y skönheter i afton få se någon fager mö, som kan fängsla oss med sina rosenbojor.”

”Ödmjuka tjenare! Sådana bojor tackar jag för. De som skola fängsla mig måste vara af rent guld,” menade baronen.

”Du är således spekulant på det lotteriet; men tro mig, bror, hade blott en fläkt af den sanna kärlekens anda vidrört dig, vore du ej så noga med guldet, hvilket i alla fall, för att komma i beräkning, vanhelgar sjelfva känslan.”

”Hvad! hvad hör jag!” jublade ryttmästaren; ”är detta en utgjutelse af den, som aldrig funnit någon qvinna, för hvilken han velat uppoffra sin frihet! Utan att hafva erfarit det, kunde du aldrig hålla ett så ståtligt tal för mig.”

”Jag medger, att jag känner ett fruntimmer,” – och en svag rodnad spred sig öfver det bleka ansigtet; till och med rösten, som annars var sträf och befallande, blef nu så vek, att baronen, som just icke var någon vän af sådana rörelser, blef helt ängslig. ”Ja, jag känner en, som motsvarar det ideal jag många år burit i mitt hjerta; men att känna och hafva vunnit, är måhända skiljdt genom en länk, som blott tiden kan afnöta.”

”Bah!” menade ryttmästaren, hvars åsigter i dessa ämnen just icke voro alltför stränga. ”Jag skulle tro, att för dig kunde detta icke komma i fråga. Hvilken flicka ville väl neka att emottaga den rike brukspatronens hand?”

”Här är fråga hvarken om att emottaga eller förkasta,” svarade St–hal torrt; ”jag har ej gjort något anbud och ernar ej heller göra det.”

”Nå nå! Du har alltid varit litet egen, och anslog jag en falsk sträng, får du ursäkta mig, min bror!” sade baronen och log skälmaktigt åt sin väns förtrytelse.

Sedan det gått friskt en stund den långa, väl uppkörda vägen till L–y, ropade brukspatronen: ”Se så, nu äro vi på ort och ställe. Hvad menar du, skulle vi ej hafva oss litet middag, ehuru det är sent? Supéen blir ej förrän kl. 2 à 3 i natt?”

Häremot hade ryttmästaren ingenting att invända. Man körde fram till dörren, som var helt och hållet tillspärrad af folk. Sedan baronen med sina goda armbågar banat sig väg genom trängseln, anträffades en

jungfru, hvilken mot tredubbel betalning förskaffade dem ett enskildt rum. Musikens lifvande toner skallade från danssalen, och våra resande skyndade att, så fort som möjligt, styrka sin kropp efter kölden och den hastiga färden, hvarefter de klädde om sig samt uppsökte balrummet. Första dansen var nyss slutad, och på långa bräder, öfverklädda med hvita lakan, prålade här C–s qvinliga skönheter. Våra vänner nyttjade både sina naturliga och konstgjorda ögon, för att bestämma åt hvad håll de borde ställa kosan. På båda sidor om salen ledde dubbeldörrar åt andra rum. De resande förfogade sig ditåt, men funno utgången tillspärrad, ehuru båda dörrarne voro aflyftade. Uti en här belägen mellanförstuga, som förde till klädrummen, voro upphöjningar anbragta för musiken, hvilken bestod af åtta musikanter utaf C–bgs regemente. Här var således ingen passande plats. Med biträde af sina lorgnetter, erhöllo de slutligen sigte på ett rum, som var medelpunkten för herrarnes nöjen. De styrde dit och hamnade lyckligt bland grupper af äldre och yngre män, virabord, punschbålar, tobak och högar af pipor.

Brukspatronen träffade här ett par bekanta, hvilka åtogo sig att presentera dem för damerna. För att så mycket bättre kunna bestämma sitt val, fattades posto vid tröskeln, och nu läto de sina blickar anträda en upptäcktsresa utefter den förutnämnda raden. De voro på långt när icke halfvägs, då dörrarne åt stora förstugan öppnades, och ett fruntimmer, otvifvelakligt en förnäm dam, inträdde, åtföljd af tre graçer. Damens klädsel var, efter dåvarande bruk, ytterst praktfull; en lysande siden-walterscotts-klädning, en turkisk shawl, som till hälften betäckte icke just alltför ungdomliga former, och på hufvudet en röd och hvit krusflors-turban, med hvita pannascher, hvilka behagligt svajade vid hennes stela nickningar till de åt höger och venster helsande balgästerna. De efterföljande graçerna voro klädda i hvita florsklädningar, och törnrosor i lockarne. Alla fyra gingo upp till den sidan af salen, der våra resande stodo. Så snart de satt sig, närmade sig en hel svärm herrar; men innan dessa hunno fram, stod redan en olycksalig jungfru med thébrickan mellan dem och föremålen för deras ifriga sökande från ena ändan af rummet till den andra.

Närmast uppasserskan stod en lång herre med epåletter, och tycktes otåligt vänta, att hon skulle förfoga sig derifrån. Officeren stod med sidan mot flickan, och då hon reste sig från sin lutande ställning, stötte hon hufvudet mot hans axel, så att en liten aldranättaste bindmössa, med åtföljande lång svans af hår – ty det stackars barnet hade nyss i nerffeber förlorat sitt eget – blef hängande i officerens epåletter. Till och med för en värdshusjungfru var detta för mycket; hon släppte hela brickan i hennes nåds knä, och ilade ut.

Hafveriet i nådens sköte öfvergick all beskrifning. Sönderslagna thékoppar, bitar af kristallsnipan, simmande citronskifvor, sockerstycken, skorpor och pepparkakor, allt häfdes om hvartannat i de brusande böljorna af kokhett thévatten och grädda. De åskådande voro nära att kikna af skratt. Alla näsdukar blefvo, af pligtskyldig höflighet att qväfva dessa utbrott, nära sönderbitna, då officeren, med det nya hederstecknet på axeln, bjöd armen åt damen, vid hvars uppstigande en sådan klingklang förspordes, att ingen menniska mera var i stånd att återhålla det qväfda, men nu utbristande löjet. Sedan betjeningen bortskaffat spillrorna af den förlorade servisen, och lugnet blifvit återställdt, började musiken ånyo.

”Herr pastor!” frågade brukspatronen och ryttmästaren nästan på en gång den af sina bekanta, som lofvat vara deras vägvisare, ”hvilka äro dessa damer?”

”Friherrinnan H–d och fröknarne S–z.”

”Vill ni vara god och presentera oss för dem, som sitta oss närmast?”

Detta var snart gjordt, och straxt derefter hvirflade de om i en liflig vals.

”Nå,” sade ryttmästaren småleende till sin vän, ett par timmar senare, ”hvad säger du?”

”Att jag icke kan få se något roligare, än första akten, hvarföre jag nu går och lägger mig,” svarade brukspatronen.

”Jag kommer snart efter,” försäkrade baronen, och sökte behändigt komma i samtal med pastorn. ”Rätt hyggliga flickor, de der unga damerna! Känner herr pastorn familjen?”

”Ja bevars, major S–z; fadern är en hedersman, men fattig på allt, utom på barn. Dagboholm är en klen gård och ...”

”Om förlåtelse, herr pastor,” afbröt ryttmästaren, som nu hört mer än nog, ”jag ser att St–hal redan begifvit sig härifrån; jag får äran tacka för nöjet af er bekantskap.” – Och med en lätt bugning försvann vår baron.

Då herrarne följande morgon vaknade, hörde de med förundran en munter sång nedifrån, jemte stoj, skratt och klingande med glas. De gingo ner och funno hela sällskapet sysselsatt vid frukostborden. Medlidsamt drogo herrarne på munnen, när de vid inträdet i fruntimrens rum blefvo varse den förändring dagsljuset framställde, så väl på drägter som ansigten. I en sal på andra sidan drucko herrarne dragonpunsch och rumlade dugtigt om. Mången fru stod förgäfves i dörren, och vinkade med näsduken signal till uppbrott, och klockan var ett på dagen, innan det blef så lugnt, att våra vänner kunde tänka på resa och afsked.

”Jag har en plan,” började brukspatronen, då de nu, obehagligt stämda af den stundande skiljsmessan, sutto bredvid hvarandra på soffan. ”Vill du ej följa mig på min resa; den skall ej blifva utan interesse? Ett par månader i Köpenhamn, allting fritt, och du är just lagom hemma, för att innan mötets början vistas ett par dagar på Knapergården hos min familj. Har du tid och lust, så skall du vid återkomsten få lära känna min far, en gästfri man, och min syster, en herrlig ros?”

Ryttmästaren teg öfverraskad; men som han hade permission, och en sådan resa i alla fall var af vida högre interesse, än den tilltänkta, skref han i hast ett bref fullt af ursäkter till sina slägtingar, och innan klockan 2 sutto herrarne åter i slädarne, hvarest vi nu tills vidare lemna dem.

IV.
Hjobsposter, öfverändakastade för- hoppningar, den sista Viljan.

Anklaga Nornan, hvars vreda lotter
Ej menskor rubba; de falla från
Åskdiger himmel på jordens son.
Tegnér

Det torde nu vara tid att återvända till Halleberg, för att se åt, om ej sällskapet derstädes tänkte på hemfärden. Ingenting mindre. Man uppställde sig till en fandango. Klein hade redan för andra gången på aftonen gifvit Maria handen, och de fruar, hvilka, i egenskap af förkläden, intogo soffan, började redan en och annan betänksam hviskning, då en uppassare inträdde och lemnade doktorn ett bref. Han tog det och gick åt sidan, för att läsa det vid ett ljus. Marias blickar följde honom; hon såg att brefvet måste vara af ett upprörande innehåll. Han blef blek som döden. Efter några minuter nalkades han Maria; det kostade synbart på honom att på ett, i följd af deras omgifning, fremmande sätt tala med henne.

”Ursäkta, min fröken, jag måste på ögonblicket resa! Ett bref underrättar mig, att min far, som haft den olyckan att köra ned i en vak, deraf fått en så stark förkylning, att hans lif hvar minut sväfvar i fara. Jag skyndar att tala med doktor Faxe; han skall säkert med nöje blifva er beskyddare på hemvägen.”

Klein gjorde en vördnadsfull bugning och för svann. Några ögonblick derefter, då han uppgjort med sin kollega, att denne under hans obestämda frånvaro skulle sköta hans praktik, fick Klein tillfälle att hviska till Maria: ”Jag hade hoppats ett annat slut på denna afton; tänk emellertid på mig så, som jag alltid skall tänka på er! Så snart min pligt tillåter, är jag tillbaka.”

Efter en timmas förlopp var han i staden, och efter ännu en annan flög han vägen framåt, så fort man kan

komma med hållhästar på hvarje gästgifvargård; och ehuru detta stundom går fort nog, tror jag dock att vi, läsaren och jag, lika gerna kunna taga fogelvägen, för att vara framme före doktorn, och se huru det står till i vår hjeltes fädernehem.

Brunkenäs, tillhörigt assessor Klein, hans far, är beläget uti en af Smålands vackraste trakter. Åbyggningen ligger på en utskjutande udde, på tre sidor omgifven af en insjö, beströdd med de täckaste holmar. Den fjerde, som utgöres af en stor slät gård, med herrliga trädgårdar på sidorna, leder till en af höga björkar sammanflätad allé, hvilken åter för ut på stora landsvägen. I detta verkliga paradis herrskade nu dödens tystnad, i följd af den inomhus rådande sorgen; och vinterns hvita svepduk betäckte marken. I förstugan smög sig betjeningen stilla och varsamt fram och tillbaka.

Uti ett stort rum på nedra botten herrskade isynnerhet denna hemska, olycksbådande tystnad, som gör att man fruktar ljudet af sina egna steg. Väggarne i detta rum voro öfverdragna med gammalmodiga tapeter, och genom de nedfällda gröna rullgardinerna kastade månen sina dystra strålar på en grupp i fonden af rummet. Från en stor sparlakanssäng hördes de tunga andedragen af den sjukes oroliga slummer. Midtemot sängen, på en soffa, tycktes ett äldre fruntimmer, öfverväldigadt af sömn och nattvak, gifvit vika för naturens fordringar. Hennes hufvud hade i en halft liggande ställning nedsjunkit mot dynorna. En gammal man steg upp från en länstol vid sängen, gick fram och bredde med varsam sorgfällighet en shawl öfver den sofvande. Derefter satte sig den gamle åter, lyfte ett litet bord närmare åt sig, och uppslog, sedan han satt den gröna vaxskärmen framför ljuset, ett ställe ur Bibeln, det han tid efter annan läste. Skrynklorna på hans panna, jemte de hvita lockarne, vittnade att mången vinter tågat öfver hans hjessa innan den blifvit blekt. Hans anletsdrag buro stämpeln af allvar och redlighet. Hans drägt hörde till den underordnade klassens.

Lätta steg närmade sig platsen, der gubben satt, en liten hvit hand klappade honom på axeln, och då han vände sig om, mötte hans välvilliga blick en ung flickas oroligt spanande öga.

”Huru är det, kära herr inspektor?” hviskade en mild, klangfull stämma.

”Alldeles som när ni gick, och det är ju knappt en timma sedan. Han har icke varit vaken; och då ni vet att doktorn försäkrat, att det i natt icke blir någon fara, är det obeskedligt af mamsell Carolina, att ni icke tager er någon hvila,” bannades den gamle.

”Ack, det är mig omöjligt att sofva! Gud ske lof, tant Lisa Greta har lutat sitt hufvud ned! För hennes ålder blir det tröttsamt att försaka sin nattro; men den goda gumman är så envis, att det ej varit möjligt att få henne härifrån. Men hvad är klockan?”

”Elfva,” svarade inspektoren.

”O, min Gud,” suckade flickan, ”hvad Waldemar dröjer länge! Tycker ni ej, att han redan borde vara här?”

”Ni är för otålig, mamsell Lina. Man reser ej emellan W– och Brunkenäs på mindre än ett dygn. Innan kl. 1 är han troligtvis anländ.”

Carolina gick nu tyst och försigtigt fram till sängen, och drog litet på sparlakanen; men då fadern oafbrutet slumrade, satte hon sig bredvid inspektoren, och tog en på bordet liggande del af *Andaktsstunderna*.

”Vet ni, mamsell Lina, efter ni ändå icke kan sofva,” sade den gamle, ”så låt oss rätt så gerna samtala litet med hvarandra. Hvad tänker ni, eller fastmera om ni vet det, så säg mig hvad anledningen var till gamle brukspatron St–hals och hans dotters ankomst i går afton? Brukspatronen kan jag icke så mycket undra på; ty, Gud vet, det kan allt behöfvas ett dugtigt tag i affärerna här; men flickan, hon förekom mig så stolt, när jag hjelpte henne ur slädan, liksom ville hon hafva sagt: se här din herrskarinna!”

”Ja, ja!” suckade Carolina, ”Gud vet bäst hvad som skall ske. Alltsedan barndomen har ni, herr Lindman, i månget litet bekymmer varit min förtrogne; jag vill äfven nu tala öppet med er. Ni vet, att familjerna Klein och St–hal, sedan en mängd af år tillbaka, lefvat på en utmärkt vänskapsfull fot med hvarandra. Pappas och brukspatronens vänskap har varat från ungdomstiden, då deras fäder lefde på samma sätt. För att befästa detta förhållande, och göra det ännu varmare, har han begärt af sin gamle vän Julies hand för Waldemar; och öfvertygad att detta äfven fullkomligt instämmer med dennes egen önskan, är det för att välsigna deras förening innan sin bortgång, som han åstundar att de här skola mötas.”

”Evige Gud!” pustade Lindman, ”hvilken hustru åt min ädle, redlige Waldemar! Ett sådant kokett stycke, och högmodig och tillgjord sen! – aj – aj – aj!”

”Nå, nå, kära inspektor, hon är ingen engel; men besinna, att pappa tror det Waldemar länge älskat henne; och dessutom är hon skön, ovanligt skön och rik, det känner ni.”

”Det må hon vara, och tyvärr är det just deraf hon blifvit förhexad; men jag säger förut, det blir en stor olycka.”

”Ser ni,” återtog Lina, ”pappa anser, att det blir en stor lycka för mig. Hvar skulle väl jag taga vägen? Ni vet väl, att jag och gamla tant icke kunna bo ensamma här.”

”Det behöfver ni ej heller, mamsell Lina! Ni har en säker tillflykt när ni vill. Väl är kyrkoherden en man till åren; men det är dock icke ett parti att förakta; och nog satte jag hellre fötterna under eget bord, än under en sådan svägerskas.”

”O, tala ej derom! Jag vill hellre tjena, än gifta mig blott för att blifva försörjd.”

Inspektoren skakade på hufvudet. ”Det skälet, menar jag, kan vara vigtigt nog; men menniskans vilja är hennes himmelrike! Emellertid torde den dag komma, då ni ångrar er.”

”Aldrig, herr Lindman! Den gode kyrkoherden förtjenar varmare känslor för tillbudet af sin hand och sitt hjerta, än jag kan skänka honom; således kan jag ej komma att ångra, det jag ej velat bedraga honom. Men,” tillade hon och afbröt ämnet, ”jag fruktar, att pappa kan hafva misstagit sig på Waldemars känslor. – Tyst, skäller ej gårdshunden?”

Inspektoren tände hastigt en vaxstapel och gick ut. Carolina knäföll i en stilla bön vid sängen. Efter en stund hörde hon, att personer närmade sig dörren. Den öppnades sakta, och hon hvilade vid den älskade broderns bröst.

”O, Waldemar, hvilket sorgligt möte!” utbrast den betryckta flickan.

”Trösta dig, min Carolina! du skall hos mig finna en brors och en fars känslor förenade.”

Ljudet af denna röst trängde till den sjukes öra, likt en himmelsk musik; han vaknade.

”Är du här, min son?” hördes en matt stämma, och Waldemar, nedböjd öfver sin faders dödssäng, tryckte den vissnade handen till sina läppar, under det stora tårar nedföllo på den gamles kinder.

”Icke så, min son! gör mig ej för vek! Mina ögonblick äro räknade; låt mig derföre säga dig hvad som förljufvar min bortgång. Det är hoppet att hafva grundat din lefnads lycka. Döden rycker mig hastigt bort, utan att jag kunnat beställa om mitt hus.” – Han talade nu med synbar ansträngning. – ”Du vet att jag skref till dig om Carolina, om kyrkoherden; – hon ville icke – och vare det långtifrån mig att tvinga henne! – Derföre skall hon – i ditt hus – finna en fristad.” – Han teg länge, bröstet häfde sig allt tyngre, och kallsvetten föll i stora droppar från hans panna.

Mörka tankar uppstego hos Waldemar. ”Hvad menar han? Gode Gud! han har väl aldrig ...” Han vågade ej tänka ut den anade verkligheten; men han skulle ej länge sväfva i ovisshet. Den sjuke återtog: ”Till din jordiska lycka har jag lagt grundstenen, och får välsigna er innan jag dör.”

”Min far, jag förstår er icke,” stammade sonen. ”Målet för min lefnads lycka känner ni ej.”

”Jo, bättre än du tror; jag har begärt och fått brukspatron St–hals och hans dotters samtycke till en förbindelse med dig, hvilken i många år utgjort min tysta förhoppning.”

”Ack, min bäste far! ni har ...”

”Tyst, tyst, Waldemar – jag – orkar – ej tala – längre – din tacksamhet – vet – jag – förut.”

En slummer tillslöt den sjukes ögon, och sonen vågade icke störa honom.

Waldemars tankar och känslor voro i det förskräckligaste uppror. Han kunde ej reda sig ur den labyrint, uti hvilken han var kommen; hans tinningar svällde, och en glödande feber skakade hans kropp. Tid efter annan ville han försöka att tala; men den gamle sof jemnt, och som läkare insåg han, att vid uppvaknandet skulle dess tid blifva kort.

Slutligen inträngde de första strålarne af den inbrytande dagen. Ännu satt Waldemar försänkt i djupa tankar vid faderns säng, då hans syster, åtföljd af ett ungt fruntimmer, i en lätt, prydlig morgondrägt, inträdde. O, hvilken skilnad! Den ena blek, nedböjd af smärta, med ett drag af outsägligt vemod på det visserligen ej sköna, men englahulda ansigtet. Den andra regelbundet skön, praktfull som en nyss utsprucken ros, men till sin hållning stolt, som man kan föreställa sig en gudinna, vid den tid dessa nedläto sig att besöka stoftets söner, för att lyckliggöra dem genom sitt åskådande. Begge flickorna bildade i Waldemars ögon en motsats, som skar honom i själen.

Han gjorde en kall, stel bugning, och ett det mest förtjusande leende från den sköna stoltas läppar blef obesvaradt. Detta förtröt den högsinta flickan; men hon förmodade, att faderns tillstånd kom honom att försumma den hyllning, hon med skäl hade rätt att vänta, då han begärt hennes hand. Ehuru detta skett genom fadern, fann hon det likväl omöjligt, att hans känslor icke voro interesserade häruti.

Hon stannade framför sjuksängen, och liksom Nornan väntat på detta ögonblick, vaknade assessor Klein. Han igenkände Julie, ehuru blicken redan var skum, vinkade att hon skulle gifva honom handen, och räckte den andra åt Waldemar, som stod der alldeles förkrossad af smärta och rörelse.

Sedan gubben en stund betraktat dem, lade han deras händer mellan sina egna, och tryckte dem hårdt. ”Nu dör jag lugn – min välsignelse – – Carolina – beskydda henne!” hviskade han sakta, såg upp, gjorde några långsamma, tunga andedrag, skiljsmessans dystra förebud; – ännu ett par svaga ryckningar, – och assessor Klein var ej mera.

Ännu höll den aflidne deras händer emellan sina, då brukspatronen inträdde och såg den rysliga gruppen.

Waldemar, nedsjunken på sina knän, med hufvudet lutadt öfver den aflidnes ansigte, Julie verkligt eller affekteradt afdånad, och Carolina i stum, tårlös smärta stående vid hufvudgärden. Sedan herr St–hal skiljt de hoptryckta händerna och fört sin dotter i ett annat rum, försökte han använda tröstens och religionens ord med syskonen; men då hans bemödanden blefvo oförstådda, vände han sig till den gamle inspektoren, hvilken satt i ett hörn af rummet, försänkt i stilla men djup sorg.

”Hör, herr Lindman,” sade han, ”jag kan för närvarande ingenting uträtta här. Jag måste dessutom föra min stackars dotter hem; när ni behöfver mig, är jag till tjenst. I morgon eller öfvermorgon hoppas jag få se

doktorn hos mig; helsa och säg honom det.” – Han räckte Lindman handen och lemnade rummet.

Kort derpå afreste brukspatronen och hans dotter, oaktadt alla tant Lisa Gretas vänliga inbjudningar att åtminstone först dricka kaffe; litet förtretade, att ingen annan än gamla tanten sökt qvarhålla dem.

V.
Ringvexlingen.

Tror du jag står på rosor här, och visar
Min lefnadslycka leende ifrån mig,
Och sliter utan smärta ur mitt bröst
Ett hopp, som vext tillhopa med mitt väsen?
Tegnér.

Det var en mörk och stormig afton, regnet föll i starka skurar, hade alldeles bortsopat snön, och tjutande for vinden genom de öde rummen på Brunkenäs. Från en kammare i öfra våningen lyste ett ensligt ljus, och en skugga rörde sig der af och an; tysta suckar, afbrutna klagande ljud, bortdogo i orkanens brusning. Några sakta knackningar på dörren läto höra sig, och förnyades åter innan den ensliga invånaren i detta rum hörde det. Hon spratt till, men reste sig hastigt upp.

”Är det du, Waldemar?” sade hon och öppnade. Insvept i en vid regnkappa, inträdde brodern. – ”Min Gud, är det verkligen du?” frågade hon ännu en gång, och tog bestört ett steg tillbaka, då hon blef varse det förfärligt hemska uti hans anletsdrag.

”Ja, det är brudgummen, som kommer från sin trolofvade, sin brud!” sade han med ett nästan konvulsiviskt leende, och kastade sig på en stol. Carolina aftog honom den våta kappan, torkade vattnet från hans panna, uppströk de oordnade, mörka lockarne, tände eld i kakelugnen, och ringde efter varmt thé.

”Du goda!” sade han och såg vemodigt på hennes ömma omsorger; men straxt derpå tillade han, i den mest tröstlösa ton: ”Så skulle äfven Maria hafva omhuldat mig med sitt sköna, kärleksfulla hjerta; och nu skall jag krossa detta hjerta jemte mitt eget. Detta nedtrycker mig. O, att det oskyldiga barnet aldrig hade lärt känna mig, och att jag ej så oförtäckt visat henne mina känslor, eller funnit ett gensvar i hennes; då hade jag nu, åtminstone utan detta inre qval, utan en klagan, kunnat bära mitt öde, ehuru blotta tanken på utbytet emellan dessa båda redan innehåller en namnlös smärta. Men nu! nu!” – han slog sig för pannan – ”nu måste jag ju stå inför hennes mor som en skamlig bedragare.” – Han tystnade och försänktes i djupa, svårmodiga tankar.

”Min Waldemar,” tröstade Carolinas englaröst, ”var icke så modlös! Denna Maria, som du så mycket älskar, är hon sådan som du för mig beskrifvit henne, så var säker att hon icke skall anse dig som en bedragare. Hon skall finna, att en son ej kunde drifva gäck med en döende faders sista vilja, att du, då du ej var förlofvad med henne, omöjligt kunde på din sida finna något skäl att förstöra helgden af edra fäders löften och kanhända Julies lugn. Tro mig, Waldemar! Maria kan väl sörja öfver förlusten af sina tysta förhoppningar; hon skall dock ej vilja byta med den, som blott får din hand och ditt namn, då hon behåller hjertat och likt den bibliska Maria utvalt den bästa delen. Men,” tillade Carolina, då hon eftertänkt det sjelfviska i denna slutsats, ”hon skall slutligen fly till den evige Förbarmaren, och bedja att han renar hennes kärlek, och vänder Waldemars hjerta till den han inför Gud och menniskor lofvat sin tro.”

”Ack, Carolina! jag känner att du har rätt, och jag vet att Maria skulle kunna göra det, ja, mycket mera; ty hon är rik, som du, på allt hvad själen och hjertat eger ädelt, samt af en bättre natur än vi andra. Men jag, Lina! Du begriper ej mina qval.”

”Jo, jag begriper och fattar dem; men berätta mig nu allt vid ditt besök. Fanns intet hopp från deras sida till

utsigt af en anständig brytning?”

”Nej, icke det ringaste; du skall få höra allt hvad som passerat.”

”Då jag på morgonen anlände, kom den redlige gubben med det välvilligaste leende emot mig. ’Nå, kommer du ändtligen, min son?’ sade han och införde mig i sitt arbetsrum. Här utvecklade han ställningen af vårt hus. Han hade redan innan min hemkomst, på vår fars begäran, med Lindman genomgått alla böckerna. Han är utnämnd till din förmyndare; och önskar att du, tilldess bröllopet inträffar, förblifver hos honom. Hela lösöreboet blir försåldt att betäcka skulderna. Sjelfva gården hoppades han dock kunna rädda åt oss, och föreslog mig att låta vår gamle, hederlige Lindman tills vidare hafva den på hälftenbruk. Jag svarade ja till alla hans förslag. ’Gud vet, min son,’ sade han, med ett mildt förebrående leende, ’affärsman måste du ej vara. Men var trygg; sakerna hvila i din tillkommande svärfars händer; annars skulle jag vilja råda dig till litet mera försigtighet.’ – Då han ej kunde upmuntra mig, sade han vänligt: ’Min bäste gosse, äfven jag förlorade en gång en kär, mycket kär fader; men det måste vara måtta med allt här i verlden, således äfven med sorgen. Jag var, vid den tiden, förlofvad med min nu bortgångna, evigt saknade maka; derföre bemödade jag mig att för hennes skull qväfva min smärta. Och ser du, Waldemar! så bör äfven du göra. Du bedröfvar Julie, om du visar dig så inför henne.’ ”

”Rörd af hans faderliga godhet, och djupt kännande huru litet jag hade att gifva dem i utbyte mot deras kärlek och förmögenhet, eller rättare rikedomar, ty Julies hemgift kunde tillfredsställa den mest anspråksfulla väntan, fattade jag mig så godt jag kunde, beherrskade de upproriska känslornas storm, och lofvade, vid min heder och den bortgångnes minne, att göra mig värdig den lycka han ville skänka mig. Julies sällhet, försäkrade jag den lyssnande fadern, – och, Carolina, jag skall hålla ord, ehuru på bekostnad af min hela jordiska lycka, – ja, hennes sällhet skall blifva målet för mina önskningar och ifrigaste bemödanden. – ’Nu är jag nöjd, min son,’ svarade han tillfredsställd. ’Jag vill derföre föra dig till flickan.’ Halft drömmande följde jag med till förmaket, der Julie satt vid sitt fortepiano. Hon rodnade djupt, då jag nalkades och tog hennes hand. ’Åh, intet krus,’ ropade gubben; ’fästman och fästmö helsa ej så hvarandra.’ Vi stodo båda liksom bildstoder stirrande på hvarann. ’Nå, hur går det! Omfamna hvarandra i Guds namn! Jag var ej blyg, då jag skulle erhålla den första kyssen af min salig gumma.’”

”O, huru plågsamt blef icke detta skämt för oss båda! Jag kunde likväl ej göra mig löjlig. Hastigt böjde jag mig ned mot den förlägna flickan, och Gud vet huru det gick till; men saken hade väl sin riktighet, ty jag hörde brukspatronen säga: ’Se så, barn! det är bra!’ hvarefter han lemnade rummet.”

”Men nu blef det först rätt illa. Julie kastade på mig en blick, hvilken skakade det innersta af min själ. Det var en blick af outsäglig smärta. Hon pekade på en närastående taburett, och satte sig sjelf på en annan. Nu gällde det att säga något, som kunde tillfredsställa henne. Jag var ej i stånd att få ett ord öfver mina läppar. Efter en stunds ömsesidig lystnad, reste hon sig upp med denna stolta hållning, som alltid stöter tillbaka. ’Du har intet att säga mig,’ yttrade hon, ’och det är sannerligen rätt besynnerligt, att vi sitta så här. Det tyckes,’ tillade hon med bitter ironi, ’som vissheten att hafva vunnit hvad din fader sökt för dig alstrat liknöjdhet.’”

”’Visst icke,’ svarade jag. ’Fullkomligt uppskattar jag värdet af den lycka, så många skulle afundas mig; men kan jag väl hoppas, att Julie af någon annan bevekelsegrund än den, att vara en lydig dotter, gifvit sitt samtycke? Det skulle smärta mig att tro, det du kanhända, genom den förbindelse som våra fäder aftalat, förlorar din sällhet och lycka.’”

”’Du känner mig ej,’ svarade hon med ädel stolthet. ’Aldrig skulle jag, mer än du, vilja sätta hela min lefnads lycka på spel, för att efterkomma våra pligter mot föräldrar. Då den barnsliga pligten råkar i strid med hjertats böjelse, anser jag den ej vara ett ofelbart rättesnöre för våra handlingar. Ingen makt på jorden

hade kunnat aftvinga mig ett ja, om ej mina känslor ledt mitt val; och,’ tillade hon mildare, ’är detta orsaken till din oro, hvilken kom mig att bäfva för vår framtida lycka, så var lugn, jag är dig huld.’ Vid dessa sista ord var hon verkligen intagande, och jag önskade, att mitt hjerta varit fritt. Men från denna stund, då hennes öppenhjertiga bekännelse undanröjt den sista möjligheten af en brytning, blef det mig en helig pligt att dölja min själs och mitt hjertas tillstånd för henne, som gifvit mig ett så oförställdt prof af sin stolthet och hängifvenhet.”

”’Jag tackar dig, dyra Julie,’ svarade jag, hjertligt upprörd, ’för ditt förtroende. Din lycka hvilar i en redlig mans händer; och, vid Gud och denna vigtiga stund! lita på mitt ord, och trygga dig vid mitt löfte, att ingen önskan skall hos mig vara högre än den, att göra ditt lif så rikt på glädje, som det fattiga jordlifvet är i stånd att bjuda afkomlingarne af dess förlorade Eden!’”

”När gubben St–hal åter inkom, sväfvade ett leende af faderlig välvilja och tillfredsställelse på hans läppar, då han såg det skenbart lyckliga förhållandet. – ’Jo, jo,’ sade han förnöjd, ’när ni kom på egen hand, tror jag ni rätt väl kunde fördrifva tiden. Jag och Brink hafva nu stått öfver en qvart i matrummet och med verklig smärta beklagat, att vårt sköna oxkött kallnar, medan ni glömmer, att ni redan för en god stund sedan erhöll matbud.’”

”Förlägen, snarare öfver den redlige gamles misstag om mina känslor, än öfver felet att ej hörsamma middagstillsägelsen, bjöd jag nu Julie armen, och försökte, så väl vid bordet som hela den öfriga dagen, att bibehålla den jemna och lugna stämning jag antagit. Men en sådan ansträngning och en så noggrann afvägning af hvarje mitt ord och handling blef mig slutligen för plågsam. Jag måste hem, när aftonen kom, och alla deras böner och föreställningar kunde ej qvarhålla mig. Jag längtade ut, att naturens vilda stormar måtte blandas med mitt hjertas, hvilka, befriade från brukets och pligtens bojor, voro nära att spränga mitt bröst. Nu är jag åter hos dig, min Carolina! Det är en ljuf tröst att få utgjuta sig för en deltagande vän; och hvem kan vara det mer än en syster?”

Det var långt lidet på natten, då syskonen åtskiljdes. Waldemar kunde ej ana, att Carolina led af ett sår, lika djupt som hans, ehuru af olikartad beskaffenhet; men hon var tålig och from, och det gifves smärtor af den art, att de icke, åtminstone inneslutna i en qvinnas hjerta, kunna meddelas.

Åtta dagar derefter voro slägt och vänner samlade på Brunkenäs, att ledsaga den saknade vännen till sitt sista hvilorum. En stund förrän processionen skulle uppbryta, vinkade brukspatron St–hal Waldemar och Julie att följa sig. De inträdde i det hvälfda, med svart kläde öfverdragna likrummet. På en katafalk stod kistan öppen, och det dystra, fladdrande skenet från mängden af kandelabrar med vaxljus, hvilka omgåfvo densamma, kastade sina strålar öfver det bleka anletet, den skönaste bild af lugn och frid. Från ett med smak och konst anbragt altare i bakgrunden ljödo i högtidliga toner en klagande sorgmusik. Intrycket af det hela var djupt rörande. Sällan kan en alldeles fremmande stå vid ingången till ett tempel, som lifvet invigt åt döden, utan att skakas af hemlighetsfulla aningar och dystra känslor; huru mycket mera skola då ej dessa inverka på dem, som med jordens heligaste band voro förenade med den, hvars stoft de betrakta!

”Barn,” sade brukspatronen med ovanligt högtidlig ton, och förde dem upp på hvardera sidan om kistan, ”min vän och er far hade i dödsstunden fast förenat edra händer. Jag nödgades då skilja dem; men här skola de åter förenas.”

Han upptog tvenne ringar, dem han i tysthet beställt, räckte dem hvardera en, och besvor dem, vid minnet af den öfver hvars stoft de nu vexlades, att ständigt älska hvarandra; men då Julie skulle räcka Waldemar ringen, halkade den ur hennes hand, och föll med ett olycksbådande, hemskt ljud ned mot sjelfva handtaget på kistan. Waldemar ville gripa den; men vid det lätta vidrörandet for den från handtaget ned på golfvet, hvarifrån han med en ovilkorlig rysning upptog densamma och satte den på sitt finger.

Den dystra ceremonien var slutad, och förlofvade utgingo de från de faderliga qvarlefvornas dystra hvilorum till verldens vexlande skiften. Vid dörren vände Waldemar ännu en gång tillbaka, och vinkade att han ville vara ensam. Han knäföll vid hufvudgärden, och bad innerligt. Styrkt uppreste han sig och tryckte för sista gången till sina läppar den vissnade hand, som med faderlig huldhet ledt hans första steg på lifvets slippriga bana; tog sedan med manlig styrka det bredvid liggande locket, och lade det sakta öfver den älskade bortgångnes hvilosäng. Nu ljödo klockorna från den närbelägna kyrkan, och Carolina instörtade. Vi kasta ett täckelse öfver den sorgliga fest, som förestod.

Ännu en gång, aftonen före Waldemars afresa, sutto syskonen, kanhända för sista gången, tillsammans i det kära fädernehemmet. De lofvade att ofta skrifva till hvarandra; under loppet af våren skulle Waldemar återkomma, vid hvilket tillfälle bröllopet skulle bestämmas. Ändtligen slog afskedets stund; den kändes djupt smärtande af dem båda, och i medio af Februari återtog vår unge vän den väg han för tre veckor tillbaka under så olika utsigter anträdt. Emellertid skola vi tillse, huru sakerna stå i W–.

VI.
Nya Bekantskaper och en betänklig Nyhet.

Men vet, att äfven flera mindre krafter
Bo i vår själ, förnuftet underlägsne!
Oxenstjerna.

Under loppet af många år hade en redlig och aktad medborgare bott i ett af de stora hörnhusen vid torget i W–. En indrägtig handel och mången vinstgifvande lott, dragen ur den nyckfulla lyckans hand, hade lyftat honom från tarflighetens obemärkta lif till den mest oberoende ställning i samhället; men det händer ofta, att äfven i den rikes och mäktiges bröst klappar ett tomt, glädjefattigt hjerta. Grosshandlaren Billing var ett af de många exemplen härpå. Född af medellösa föräldrar och van att kämpa med fattigdomens många svårigheter, ansågs det för en stor lycka och en i hans lif vigtigt ingripande händelse, då han vid sjutton års ålder erhöll en plats på ett handelskontor i M– – . Flit och redlighet, i förening med ett godt hufvud och ett anspråkslöst umgängessätt, tillvunno honom så väl sin förmans, som dess familjs välvilja. Efter några års vistande i huset, blef han alldeles oumbärlig i affärerna; men olyckan, som alltid är framme och vanligen spökar omkring i antagna skepnader af kärlek, stilla önskningar, drömda förhoppningar, med flera herrliga frukter, som finnas inrymda på kunskapens träd, den ville nu, att äfven vår yngling fick lust att smaka derpå; och den Eva, som räckte honom äpplet, var herr grosshandlaren L–s egen söta, älskvärda, sjuttonåriga dotter. De unga tu beslöto att försöka den enda möjliga utvägen att vinna sin förenade önskan, nemligen att Billing helt kort och enkelt frågade herr L–, om han hade något emot deras aftal. Den enda svårigheten var att finna ett passande tillfälle att föredraga ärendet. Ändtligen, en dag, då de voro ensamme på herr L–s arbetsrum, framsköt Billing till sin patrons underskrift en mängd bref, och sade i detsamma: ”Jag var nära på vägen att skrifva till er sjelf, herr L–.”

”Hvarom då?” frågade denne i en nog kärf ton; ty han hade förmärkt en ovanlig rörelse i Billings röst och ställning. Ehuru denna korta fråga icke var serdeles egnad att väcka goda förhoppningar, beslöt dock Billing att våga ett afgörande steg. – ”Min värdaste gynnare,” svarade han blygsamt, ”jag har en begäran, som kanhända är nog djerf. Jag älskar er dotter; vill ni gifva mig henne till maka, vågar jag försäkra, att ni aldrig skall finna en mera uppmärksam och öm son, än jag vill blifva för er.”

På herr L–s läppar bildade sig någonting, som skulle likna ett leende; men att uppgifva beståndsdelarne af detta leende, torde blifva svårt äfven för den finaste menniskokännare. De utgjordes af förundran, medlidande, förakt, harm, något af hvarje. Efter ett litet uppehåll svarade han dock med mycken sjelfbeherrskning: ”Min kära herr Billing! Ert uppförande har hittills varit sådant, att ni har anspråk på så väl min tacksamhet, som min aktning, och den tidpunkt var inne, då ni skulle utbyta en kontorists plats mot

den att som kompanjon ingå i min handel. Jag hade derföre väntat, tillåt mig vara uppriktig! att ni gifvit vika för så barnsliga griller. Ni känner mig tillräckligt, för att veta hvad svar ni har att vänta på er anhållan. Jag vill derföre, om ni så behagar, anse den såsom återtagen.”

Detta var för mycket för Billings stilla lynne. En månad derefter flyttade han från huset, och öppnade kort derpå egen handel i W–. Ehuru i mindre skala, såg han dock sin förmögenhet tilltaga. Så förflöto månader och år. Flickan blef sina löften trogen, oaktadt vänliga böner och hotelser att förmå henne till ett passande giftermål. Efter fyra år dog herr L–, och då sterbhuset befanns på obestånd, lemnade alla friare sjelfvilligt sina anspråk. Vid sorgeårets slut inställde sig Billing och förde sin unga fru till W–. Men på sjelfva föreningsdagen, då Billing ej drömde om annat än lycka och frid, inlopp den förfärliga underrättelsen, att ett fartyg, med en last som medtagit hela hans förmögenhet, lidit skeppsbrott, samt att endast besättningen med möda blifvit bergad.

Detta var ett stort, ett känbart slag; men han hade vunnit en skatt, vida dyrbarare än allt hvad han förlorat. Han knotade ej, ehuru den tanken smärtade honom, att hafva indragit henne i ett måhända olyckligt lif, henne som han så gerna velat bereda den gladaste och mest sorgfria framtid. Emellertid gjorde han allt för att åter repa sig; men alla hans bemödanden blefvo fruktlösa. Lyckan, den föränderliga, hade vändt honom ryggen. Det var endast i den alltid vänliga makans sällskap han, om aftonen af den i träget arbete genomsläpade dagen, fann sig styrkt och vederqvickt mot nya pröfningar, som ännu återstodo af vida svårare art.

Efter ett kort år af huslig sällhet, så ren som den kan ernås, blandad med privatlifvets mångfaldiga förhållanden, lemnade den unga fru Billing, då hon skänkte sin man den dyrköpta glädjen att ega en son, det jordiska, tummelplatsen för våra qval och fröjder. Hans smärta, då han såg grafven innesluta sina förhoppningar, gränsade till vansinne; men då han äfven några månader senare öfverlemnade sonen åt sin mor, intogs han af en så djup och mörk sorgbundenhet, att han syntes för alltid förlorad för det yttre lifvet. Men tiden, hvars välgörande inflytande förr eller senare äfven på det sjukaste sinne sprider, om ej glömska af qvalen, åtminstone lindring i smärtan, samt, i förening med religionen, äfven lugn, denna menniskans goda engel bragte Billing, efter några år, tillbaka inom gränserna af förnuft och sansning. Han började åter sina affärer, och allt syntes nu gynna honom. Småningom, men så mycket säkrare, steg han från fattigdom till välstånd, från välstånd hastigt till rikedom, och han utbytte sin ringa boning mot det förutnämnda stora hörnhuset.

Vid den tid, hvarom vi nu tala, stod Billing ett godt stycke på andra sidan medelåldern. I femton år hade det varit ett föremål för undran och gissningar, hvarföre han icke gifte sig ånyo. Orsaken dertill var, att Billing, under sitt korta äktenskap, varit för mycket lycklig för att våga hoppas att i lika grad åter kunna blifva det. Han hade derföre valt att hellre lefva ogift; likväl var hans hus, hvilket förestods af hans gamla hushållerska, madam Walberg, så trefligt och smakfullt inrättadt, att ingen saknad af värdinna egde rum hos hans talrika gäster.

En eftermiddag i början af Februari förflytta vi oss till ett rum i nedra våningen af nämnde hus. Det var bokstafligen från golfvet till taket på ena sidan uppfylldt med papper. Äfven några bord voro betäckta dermed. Jernbeslagna kistor, kullerstolar, öfverdragna med grönt kläde, samt en stor pulpet emellan fönsterlufterna voro de enda möbler här funnos, hvilket antydde att man befann sig på herr Billings kontor. Tvenne unga män arbetade ifrigt vid skrifbyrån, och i rummet var så tyst, att man ej hörde annat än pennornas knarrande eller ett och annat betänksamt hm – hm!

Efter en stund stack den ene sitt vapen bakom örat, drog upp sitt ur, och sade otåligt: ”Hvad tusan kommer det åt vår madam i dag, som ej låter oss få något kaffe?”

”Gubben har väl ej vaknat från sin middagslur ännu,” svarade den andre likgiltigt. – I detsamma öppnades dörren, och herr Billing sjelf inträdde. Ehuru redan öfver de år, då man kan göra anspråk på att kallas vacker, var likväl hans höga, af bekymmer mer än af år böjda gestalt och det bleka, milda, uttrycksfulla ansigtet en fullkomlig förening af hvad man kallar *tilldragande*, och herr Billing en aktningsvärd, godlynt och treflig gammal man.

Då han inträdde på sitt kontor, väckte någonting tillfälligt de unga herrarnes uppmärksamhet; ty de hade af förundran nära glömt sin skyldiga vördnad att stiga upp. Han helsade dem med sitt vänliga och lätta sätt; men en viss brådska röjdes i hela hans väsende, under de få minuter han dröjde, för att tala med sina herrar kontorister. Det syntes lätt, att denna brådska ej var af den natur, som hör till affärslifvet. Han var i hög grad tankspridd, gaf befallningar och återtog dem, frågade efter samma sak flera gånger, och begick, kort sagdt, alla de fel, som äro vanliga då själen gör sina utflykter, det vill säga, när fantasien behagar spela variationer till de alldagliga bestyrens thema; och när detta inträffar, måste ju dissonans uppstå.

Herr Billing måste hastigt hafva insett detta; ty utan att vidare yttra ett ord om de angelägenheter, som fört honom till kontoret, tog han sin fina engelska hatt, svepte kappan omkring sig med mycken noggrannhet, ordnade drägten och begaf sig ut.

De qvarblifna hade ännu ej hunnit gifva luft åt sin förundran, då dörren öppnades för att insläppa madam Walbergs välfödda person, åtföljd af den efterlängtade kaffebrickan.

”Välkommen! välkommen! Hvad tänker mutter på, som låter oss sitta här och förgås af längtan, först efter henne sjelf, såsom tillbörligt är, och sedan efter hennes egen lilla blanka guldgosse, allas vår älskling? Se så! sätt honom nu vackert ned,” bad en af herrarne, under det den andre undanröjde en mängd böcker från en stol, och bjöd gumman sitta.

”Nå, det må jag säga! Herrarne äro förbåldt artiga,” sade madam Walberg.

”Alldeles icke, alldeles icke; men säg, mutter lilla, hvad har vår gamle herre fått i hufvudet i dag? Han var ju utstyrd, som han skulle stå brudgum?” frågade den ene.

”Och konfys se’n till en grad, som öfvergår alla grader,” larmade den andre.

”Nå, herrarne göra så många frågor på en gång; låt mig i Guds namn få tid att reda mig.” Det syntes tydligt, att madam Walberg endast ville pina dem genom sitt dröjsmål, och derigenom gifva mera vigt åt sina meddelanden.

”Kära, bästa, allrasötaste madam Walberg, vi förgås af nyfikenhet! Under de fem år vi varit tillsamman, har gubben aldrig öfverstigit tröskeln till denna sin helgedom, utan i nattrock eller hvardagsdrägt. Och hans ovanliga uppförande! – Skynda att säga oss sanningen!”

”Nå, om ni lofvar tiga, så får jag väl berätta er, att här kommer en stor förändring att föregå i huset. Jag har länge sett, att det var ugglor i mossen; ty mången afton har jag hört honom sucka, så att det riktigt gått mig till hjertat, och dervid yttra: ’Allt är dock så ensligt och tomt! Det kunde vara annorlunda, om ...’ Så har han börjat många gånger, men alltid slutat vid *om*. Men i går afton lossades hans tungas band. Just som jag skulle bjuda honom god natt, sade han: ”Stanna litet, madam Walberg! Ni har nu i tolf år till min fullkomliga tillfredsställelse förestått mitt hus; men detta är ej nog för mina önskningar. Lifvet för en ensam är så tomt, och jag längtar efter en deltagarinna, som vill och kan förmildra dess mörka sidor och göra mig lycklig; med ett ord, jag ernar gifta mig. Flickan är ung och oerfaren; derföre är min önskan och begäran, att madam Walberg hädanefter som hittills vill blifva regentinnan i köksdepartementet och hofmästarinna i detta fall, sysslande för min unga brud.”

”Jag ordentligt gret och försäkrade den hederlige herrn, att jag ville vara hans hus trogen i lif och död. Och nu, kan herrarne tänka, är det i friareärende han gått ut i dag!”

Herrarne voro nästan mållösa af bestörtning öfver en så oväntad nyhet. – ”Blott ännu en sak,” frågade den ene, ”hvilken är den lyckliga, som skall blifva regentinna öfver detta Peru?”

”Ja, det är just det underligaste af alltsammans; och aldrig skulle herrarne kunna gissa, att den fattigaste flicka i hela staden blir den lyckliga, nemligen fröken von Horst.”

”Maria von Horst!” ropade begge på en gång. ”Nå, det blir en förtjusande patronessa.! Hvilket nöje att hafva henne midtemot sig vid bordet alla dagar! Jag måste åt källaren efter en butelj madera, att vi få dricka en skål för gubbens goda förehafvande och framgång,” sade en af herrarne, och tog ned en stor nyckelknippa.

”Gör dig ej så brådtom,” yttrade den andre; ”svårigheter torde uppstå, dem vår gode principal ej tagit i betraktande. På sista slädpartiet körde doktor Klein för fröken von Horst, och enhvar kunde se, att han påtagligen utmärkte henne. Att herr Billing med all sin rikedom ej håller stånd vid en sådan rivals sida, tror jag mig förutse, om ej i moderns ögon.”

”Åh, prat!” afbröt madam Walberg. ”Det är ingen nöd. Flickan lär väl hafva någon smula förstånd, och hvad hon icke har, så har modern, och ögon för dem båda. Men jag måste nu besörja mina många göromål. Huru det än må aflöpa, så kom ihåg att ni tiger,” förmanade gumman, och lemnade rummet i sällskap med sin förutnämnda lilla guldgosse, hvilken herrarne under samtalet uttömt.

Emellertid vandrade grosshandlaren Billing högtidligt vägen framåt till det lilla och väl bekanta huset vid Norr Tull. Då fru von Horst såg sin gamle, ärade vän och gynnare så utstyrd och betänklig i sitt väsende taga plats bredvid sig på soffan, började åtskilliga underliga tankar hvälfva sig i hennes hjerna. Hennes skarpa blick hade flera gånger upptäckt en viss uppmärksamhet och några betydelsefulla ögonkast från herr Billing på hennes dotter; men sådant var i alla fall ej nog för gumman, inga bestämda tecken, och hon hade aldrig fattat möjligheten af en förbindelse med den rike Billing och Maria.

”Hm, hm, rätt förtretligt, att Klein just nu skulle vara borta! Är det gubbens allvar, vill han hafva rent svar. Hm, hm, hvad skall man företaga sig? Om flickan ändå vore förståndig!” Nu följde tre betänkliga hm – ty det var mer än troligt, att Maria icke skulle blifva förståndig. – ”Det förtryter mig, att doktorn ej sjöng ut med hvad han tänkte, sista afton han besökte oss. Nu skulle jag komma bra i klämman, och ej kunna säga hvarken nej eller ja.”

Så slöts fru von Horsts hastigt omvexlande tankegång, under det Maria slog i kaffe, och herr Billing öfverläste inledningen till sitt tal. Dessa tre serskilda förrättningar föranledde en tystnad, den Maria ej kunde begripa, men som hon trodde vara passande att afbryta.

”Tillåter onkel,” sade flickan, hvilken sedan barndomen varit van att anse Billing som en annan far, ”att jag får stoppa er pipa?” Utan att afvakta svar, sprang hon ut och återkom snart med den nämnda pipan, jemte en itänd vaxstapel.

”Tack, tack, min söta flicka!” sade grosshandlaren, i det han mottog pipan och kysste hennes hand.

”Nå, sannerligen,” utbrast Maria skrattande, ”blir icke onkel så ytterst artig på gamla dagar, att våra unga herrar gerna kunde taga exempel deraf.”

”Åh, hur gammal tror du väl jag är,” svarade Billing, med en ton af lätt missnöje och förtrytelse, ”efter du anser en sådan artighet för långt drifven vid mina år?”

”Jag vet ej så noga, bästa onkel, emellan 40 och 50 år; men hvad jag med säkerhet vet är, att det icke var min afsigt att såra er med mitt skämt. Ni vet ju jag är en yrhätta.”

”Du är ett godt barn,” svarade han, fullkomligt blidkad; ”men du är äfven en förståndig flicka; derföre har jag ett litet förslag att göra dig.”

Fru von Horst vågade knappast andas. – ”Du vet,” fortsatte Billing, ”att jag hvarje år på min födelsedag bland mina fruntimmersbekanta utväljer en värdinna, som förestår och upphöjer högtidligheten. Den inträffar väl ej förr än fjorton dagar efter midsommar; men jag önskade att i tid fråga dig, om du för nästa gång vill åtaga dig bestyret dermed?”

”Ack, onkel Billing, ni öfverraskar mig på det angenämaste! Denna dag, hvilken af hela staden anses såsom den trefligaste och muntraste högtidsdag på året, skulle väl jag förtjena den utmärkelsen att dervid vara värdinna?”

Fru von Horst hade en lång stund svettats af ren ångest. Så länge Maria ej begrep hvart allt detta syftade, gick det bra nog; men mamma insåg, att så snart hon gjorde det, skulle hon säga ett rent, klart nej. Nu gällde det. Vid Billings sista ord blef saken alltför tydlig.

”Maria! Maria!” afbröt fru von Horst det redan på Billings tunga sväfvande tillbudet, inseende att blott en skicklig vändning kunde rädda spelet; ”vatten! vatten, barn! jag mår så illa!” ropade hon med halfdöende stämma, och den förskräckta flickan sprang ut på ögonblicket.

”Ursäkta mig,” bad hon med sväfvande röst sin gäst, och lemnade rummet innan Maria hann tillbaka med vattnet.

”Ack, söta mamma, hur är det?” frågade den bekymrade dottern, och höll glaset till hennes läppar.

”Åh, blott en svindel, mitt barn; den går snart öfver. Men jag kommer nu ihåg något, som du genast får uträtta åt mig.”

Derpå fick Maria så många uppdrag i staden, som fru mamma ansåg behöfvas, för att upptaga den tid Billing ännu kunde blifva qvar.

Efter dessa kloka anordningar begaf hon sig, fullkomligt återställd, tillbaka till sällskapsrummet, ursäktade att Maria, som lofvat sig bort till en vän för aftonen, ej kunde återkomma, men hoppades, med ett fryntligt leende, att hon och hennes gamle vän likväl skulle fördrifva tiden på egen hand.

”Öfverhufvud,” svarade Billing, ”är jag likså nöjd dermed, och vänder mig, som en rättfram man, till er som mor, i en fråga af mycken vigt. Ni känner min ställning i lifvet; om flickan ingenting har att invända deremot, vill ni då skänka mig hennes hand?”

”Min ärade herr kusin,” svarade fru von Horst med mycken värdighet, ”ni visar mig och min dotter en verklig heder genom detta tillbud, och jag kan ej nog uttrycka min tacksamhet för ert förtroende; men Maria är mycket ung. Jag hoppas ni derföre ej misstycker, om en flickas blygsamhet begär en liten betänkelsetid.”

”Visst icke! visst icke!” svarade herr Billing förnöjd; ty af det vältaliga, förbindliga uttrycket i fru von Horsts ton slöt han till det bästa; ”sådant är ganska billigt, fru syster, och med er tilllåtelse skall jag i morgon afton hemta svaret.”

Men det låg för ingen del i den goda fruns plan, att den omnämnda betänkelsetiden skulle blifva så kort; hon vågade derföre mycket artigt några små ytterligare betänkligheter, nemligen att Maria ej så hastigt kunde taga sitt beslut, samt att hon ansåg åtminstone fjorton dagar böra lemnas henne.

”Ehuru jag ej förstår,” yttrade Billing, ”hvartill en så lång tid är nödig, vill jag likväl med tålamod foga mig efter er vilja. Det förstås af sig sjelf, fru syster, att hon icke får öfvertalas. Fritt och otvunget, eller också ej, vill jag hafva hennes ja; och efter den öfverenskommelse vi nu gjort, träffas vi först i dag fjorton dagar.”

Den förälskade grosshandlaren aflägsnade sig efter dessa ord.

”Fjorton dagar,” sade fru von Horst och lade betänksamt fingret på näsan, ”det bör ej kunna slå felt; och är Klein icke återkommen innandess, så önskar jag han aldrig kom; ty då lärer ingenting bli utaf, och jag måste i så fall handla som mor. Flickan är ett barn, och ju mindre tid till öfverläggning för ett sådant, desto bättre. Hon skulle, om jag nu bad henne öfverväga saken, uppröra himmel och jord. Nej, jag tiger så länge jag kan, och dermed punkt.”

VII.
Återkomsten och dermed förenade följder.

O, qvinna! du är stark; ditt sinne
Är känslors hem, ditt hjerta är
En vagga för hvart ömt begär;
Men hjeltemod bor dock derinne.
Lindeblad.

Omkring tio dagar efter den omnämnda händelsen, arbetade sig ett par uttröttade skjutshästar med en trilla den djupa vägen i snöslasket fram till staden. Det var redan sent på aftonen, och den resande, i hvilken vi återfinna vår doktor, hann, utan att mötas af någon enda bekant, fram till sin ensliga boning. Uttröttad och upprörd af hvad som händt och skulle hända, hastade han att njuta några timmars orolig hvila. Ryktet om hans ankomst hade snart spridt sig i staden, och knappt var han följande morgon uppe, förrän vänner och bekanta strömmade in, för att helsa honom välkommen och beklaga hans sorg. Det var ej förrän på eftermiddagen han kunde förskaffa sig en ledig stund, en stund att besöka den, som nu med innerlig längtan väntade honom, och hvilken han för alltid skulle bjuda farväl. Detta besök var så svårt och af så grannlaga beskaffenhet, att vår hjelte befann sig alldeles obesluten, huru han borde handla. Emellertid måste det ske, och med tunga steg och ännu tyngre hjerta begaf han sig till den fordom efterlängtade boningen. Fru von Horst var denna eftermiddag på besök hos en vän, och Maria var ensam, då Klein inträdde.

Med ett utrop af glädje sprang hon upp från sitt arbete, men tog förlägen och bestört några steg tillbaka, då hon varseblef den märkbara förändringen i hans anletsdrag, hans väsende, kort sagdt, i hela hans person. Klein gjorde en stum bugning, och medan han bemödade sig att vinna nog sjelfbeherrskning öfver sina häftiga sinnesrörelser, hemtade sig Maria, bjöd honom en stol, och sade med innerligt deltagande: ”Jag ser på er drägt den förlust ni gjort, och på ert utseende huru djupt ni sörjer; men lugna er, bäste herr doktor, och låt hopp och frid återvända till er själ!”

”O, Maria! tala ej med mig om frid och hopp; det senare finnes ej mera för mig, och den förra vinner jag ej förrän detta hjertas oroliga slag för alltid upphöra.”

”Gud! huru kan ni tala så? Har då någon annan olycka träffat er, än er fars död?”

”Ja, en ännu större olycka har min fars död dragit med sig, än sjelfva hans bortgång, så högt jag ock älskade honom. O, Maria!” tillade han och tryckte krampaktigt hennes hand i sin, ”detta är en förfärlig stund.” – Han var härvid så blek, så upprörd, så hemsk, att den arma flickan började darra i hvarje led.

”I Guds namn, kära Klein,” hviskade hon bedjande, ”kan jag lindra edra qval, så tala; denna ångest är alldeles olidlig.”

”Ja, Maria, jag skall tala, emedan jag måste det. Minns du – ursäkta denna förtroliga benämning; minst nu är jag i stånd att hörsamma antagna bruk – minns du mina afskedsord på Halleberg? Jag bad dig då tänka på mig, som jag alltid ville tänka på dig.” – Maria böjde på hufvudet, till tecken att hon erinrade sig det.

”Nå väl, vi hafva länge utan ord förstått hvarandra, och du visste således, att jag ej menade detta lätta utbyte af tankar, som bekanta egna hvarandra under en kort frånvaro, utan denna själens och känslans harmoni, hvilken beslägtade väsenden, förenade genom ett och samma hopp, frånvarande eller närvarande, dela lika.” – Han höll upp och såg på henne med en blick, så vemodsfull och dyster, att hon var nära att utbrista i tårar. – ”Goda Maria, var det ej så?” frågade han.

”Jo,” svarade hon knappt hörbart, med en qväfd suck.

”Hvad säger du, om det nu vore ett brott för mig att tänka på dig?”

Då Klein yttrade dessa ord, var hans rörelse så stor, att han knappt kunde tala. En brännhet tår föll på den hand han höll i sin. I ett ögonblick, då känslan och pligten strida en tvekamp på lif och död, och den senare segrande går ur striden, i en sådan försakelsens stund ursäktas äfven en tår i det manliga ögat; ty om äfven det ämne, hvaraf han danades, antagit en hårdare form, behöfver han ej blygas att ega känsla för smärta och uppoffringar.

Maria såg upp, deras blickar möttes, och uttrycket uti hans isade hennes blod.

”Jag förstår ej; hvilket brott kunde det vara?” Men i detsamma föll hennes öga på ringen; hon pekade stum på den; han gjorde en jakande rörelse med hufvudet.

”Förlofvad!” hviskade hon så sakta, att man trodde sig blott höra susningen af en anderöst. Ett enkelt ja framsmög sig från de sammanpressade läpparne. Marias hufvud nedsjönk mot handen, liljans färg öfvergöt de drag, som nyligen blomstrat med rosens fägring; kalla blefvo de läppar, som för ännu en stund sedan logo emot lifvets fröjder; hennes öga tillslöt sig, och hon hade fallit sanslös ned, om ej Klein understödt henne och genom ifriga bemödanden, hvaruti älskaren gaf vika för läkaren, återkallat henne till den bedröfliga verkligheten. Men då hon åter uppslog ögonen och såg på honom med ett uttryck af den djupaste smärta, blefvo hans qval outhärdliga.

”Du föraktar mig, Maria, och Gud vet dock, huru oskyldig jag är!”

”Jag! skulle jag förakta dig!” svarade hon, och hennes röst blef allt stadigare. ”Utan ett ord till förklaring tror jag dig oskyldig. Nej, Klein! du står för högt i min aktning, att kunna sjunka. Jag ville hellre dö, än förlora tron på din redlighet. Derföre är jag öfvertygad, att du nödgats böja dig under någon oundviklig ödets skickelse.”

”O, dyra Maria! dina ord lyfta mig i detta ögonblick till himlen; jag ser nu en af dess heligaste englar. Din oskuldsfulla tro och din fasta öfvertygelse är mig en borgen, att du skall förlåta mig och skänka mig ditt medlidande, framför allt då du får höra de omständigheter, som förstört mitt lifs sällhet, dessa klippor, mot hvilka mina käraste förhoppningar strandat.”

Klein meddelade nu alla närmare omständigheter, och försökte så lugnt som möjligt göra dem åskådliga för Maria. Då han slutat, förblef Maria ett par ögonblick tyst; derefter steg hon upp, räckte honom handen, och sade: ”Du har ej kunnat handla annorlunda, jag inser det, och vi måste åtskiljas för detta lifvet; men våra tankar mötas i bönen för hvarandras lugn, till honom vid hvars beslut vi sjunka i stoftet tillbedjande, äfven då de ej öfverensstämma med våra. Han skall gifva oss kraft att bära den börda han oss pålagt, och säkert en gång tillåta vår förening, der ingen skiljsmessa mera finnes.”

”Ack, du engel!” yttrade Klein, ”du hvarken känner eller fattar smärtan sådan den stormar i mitt bröst; men väl dig, att ej så är!”

”Säg icke så!” svarade hon mildt. ”Men denna stund får ej förlängas; vi måste skiljas. Lef väl, Klein! Gud välsigne dig och göre dig och henne lyckliga!”

”O, far väl, far väl, du den enda jag någonsin älskat! Mitt lifs goda engel, bed för mig!” stammade han och tryckte en lätt kyss på hennes panna. Hon flydde till sin ensliga kammare, der hon, badande i tårar och i stilla bön, nedföll på sina knän, för att anropa den, till hvilken hon förtröstansfullt upplyfte sitt hjerta i denna första pröfningsstund, som mötte henne under hennes unga, oerfarna lif.

Ännu stod Waldemar med blicken riktad mot dörren, der hon försvunnit, alldeles omedveten om allt, utom det att han förlorat henne, som var honom så outsägligt dyrbar, då fru von Horst hemkom från sin visit, och fann honom i ett tillstånd, som föreföll henne obegripligt.

”I Guds namn, herr doktor, hur står det till? – Välkommen hem! skulle jag först sagt. Men bevara mig, så ni ser ut! Hvarför är ni ensam här, och hvar är Maria?” – Alla dessa frågor föllo likt en störtsjö öfver honom. En sådan examen blef rågan på all olycka.

”Så godt jag förmår, vill jag svara er, bästa fru von Horst! Jag är verkligen sjuk, och Maria har gått, emedan vi nyss tagit afsked af hvarandra och ...”

”Hvad,” afbröt hon tvärt, ”nu åter tagit afsked! Haf den godheten, herr doktor, och förklara er litet tydligare.”

”Jag skulle redan hafva efterkommit er önskan, min fru, om ni ej afbrutit mig,” svarade Klein, sårad af fru von Horsts ton. Han måste nu åter genomgå alla omständigheterna af den bedröfliga historien, och det var ingen lätt sak att välja ord och framställning så, att de höllo den grannlaga medelvägen mellan förnuftet och den sårade modersfåfängan. Om Klein verkligen egde nog skicklighet dertill, eller om fru von Horst fann sin fördel vid hans missräkning, är icke bekant; men nog, att hon åhörde honom med deltagande, och svarade då han slutat: ”Ni har gifvit ett alltför vackert prof af barnslig lydnad, ett exempel som jag skall framställa till efterföljd.” – I de sista orden låg en anstrykning af ironi, som Klein missförstod.

”Edra ord låta ganska tvetydigt,” sade han kallt, ”och mina voro förmodligen icke egnade att väcka ert deltagande; eller kanhända ni ej fattade dem rätt?”

”Alltför möjligt, herr doktor, att jag icke kan uppfatta andemeningen af edra ord. Sjelfva handlingen har likväl mitt fullkomliga bifall. Men hvad det beträffar, att mina enkla yttranden ljödo tvetydigt för er, så tillåt mig att göra er närmare bekant dermed. Grosshandlaren Billing har redan för ett par veckor sedan anhållit om Marias hand; ni torde således befria mig från att underrätta er, hvarföre jag ej hittills oroat min dotter med detta förslag. Nog af, jag vill nu göra det; ty om tre dagar kommer han för att erhålla svar.”

”Hvad!” ropade Klein häftigt, lif och rörelse återvände hastigt i bildstoden, ”är det mitt exempel ni då vill förehålla henne? Inser ni då icke den väsendtliga skilnaden i min ställning, hvilken icke medgaf något val, och hennes? O, var ej så grym, såra ej så djupt hennes och mina känslor!” bad han bevekligt.

”Bäste herr doktor,” svarade fru von Horst mycket fogligt, ”jag vill ju Marias lycka. Jag hade gerna önskat den på annat sätt; men ni vet bäst sjelf, att sådant numera ej kan ske. Derföre tycker jag, att hon, i uppfyllandet af sin mors önskningar och förenad med en man af så allmänt erkänd redlighet, ej kan blifva olycklig. Tiden skall dessutom försona henne med sitt öde.”

Klein skakade misstroget på hufvudet, alldeles förvirrad af den oförutsedda nyheten. ”Jag vågar ej yttra ett

ord,” sade han tyst och bittert. ”Ni skall väl icke öfvertala henne mot sin vilja?”

”Jag skall göra hvad min pligt bjuder, och hemställer åt Gud och hennes eget hjerta att afgöra,” svarade hon upprörd. Klein tryckte tacksamt hennes hand och skyndade bort.

För första gången visade sig modern ej fremmande för dotterns känslor. Med innerlig och djup rörelse slöt hon det älskade barnet i sin famn, och Maria fann sig till och med lycklig genom denna ljufva och ovana tröst. Hon aftorkade sina tårar och försäkrade sin moderliga vän, att hon ville vara stark och göra sig värd hennes kärlek och godhet.

Hade fru von Horst nu varit nog klok att lemna flickan en tid åt sina egna tysta, allvarliga betraktelser, jemte den nya njutningen af moderns ökade varma deltagande i dess öde, skulle allt hafva gått bra; men hon, den kloka modern, ville göra som många andra mödrar före henne, hon ville smida medan jernet var varmt, utan att beräkna, huruvida hon ej genom sin ifver skadade den sak hon ville befrämja, framför allt emedan fru von Horst vanligen ansåg sin egen öfvertygelse ofelbar; och då hon tyckte sig kunna inverka på Maria i hennes nuvarande sinnesstämning, begagnade hon sig af tillfället att framställa Billings tillbud, jemte fördelarne deraf. Hon beskref dem med lefvande färger, nämnde löftet att redan om tre dagar lemna honom svar, och slutligen den glädje hon genom sitt bifall skulle förorsaka sin gamla mor, hvars värnlösa ålderdom, liksom dotterns ungdom, behöfde en beskyddare.

Alla dessa framställningar gjorde på Maria samma intryck, som om hon skådat de skiftande bilderna i en laterna magica. Hon svarade litet eller intet, hvarken ja eller nej, utan bad blott, att hon måtte få gå till hvila, emedan hennes hufvud värkte, så att hon knappast kunde hålla det uppe. Fru von Horst var nöjd; hon begärde ej mera; det öfversteg hvad hon vågat hoppas, att Maria ej gjort någon invändning, och hon tyckte sig redan kunna anse saken såsom i det närmaste afgjord. Flickans verkliga tillstånd, hennes dolda smärta, att betvifla renheten af moderns deltagande, i förening med det slag som träffat henne, huru allt detta skulle verka på henne, det kunde modern icke fatta. Dennas hopp hvilade på följande dagen; men med den kom ingen förbättring. Maria var för matt och verkligt illamående, att kunna ingå i något redigt samtal, och dagen derpå steg fru von Horsts oro till sin höjd. Den afgörande tiden var inne, och den blef det äfven, men ej såsom hon beräknat det.

Klockan var omkring nio på förmiddagen, då båda doktorerna Faxe och Klein gingo arm i arm uppåt Storgatan, inbegripna i ett allvarsamt samtal. Vid ett häftigt springande bakom dem och ett: ”Vänta, herr doktor! vänta för all del!” vände de sig begge, osäkra hvilken af dem det brådskande budet gällde. Der stod fru von Horsts lilla Stina. – ”Hennes nåd ber helsa herr doktor Faxe, och anhåller att han vill vara god och genast komma hem.”

”Nå, hur så, jungfru lilla?” frågade denne; ”är hennes nåd sjuk?”

”Nej, inte hon, men fröken mycket illa; stark feber, och nu på morgonen har hon börjat yra.”

Kleins belägenhet var ej afundsvärd. – ”Huru snart kan jag träffa dig?” frågade han Faxen med konstladt lugn.

”Vid middagstiden, hemma hos mig sjelf,” svarade denne och försvann med flickan.

De timmar som återstodo till middagen blefvo sekler för Waldemar. Aldrig hade hans patienter funnit den vänlige, medlidsamme doktorn så tvär och dyster som i dag. Ändtligen slog klockan ett, och straxt derefter stod han vid dörren till Faxens studerkammare.

”Nå?” var hans enda korta fråga.

”Hvarföre nå?” frågade denne leende.

”Ursäkta, min bror,” återtog Klein, ”jag är förvirrad; min mening var att få veta, huru fröken von Horst befinner sig.”

”Ah, det glömde jag! Hon ligger i nervfeber. Det är förfärligt,” tillade han, troligen för att ej synas bemärka sin gästs inre rörelse, ”hvad den sjukdomen griper omkring sig uti den delen af staden.”

”Det är väl ingen fara?” frågade Klein, med en ton som han förgäfves bjöd till att gifva fasthet. Den förrådde dock vida mera, än ett vanligt deltagande, hvarföre Faxen, som nu slöt till det verkliga förhållandet, svarade med lätt ironi:

”Bror lärer sjelf känna, att man, i en sjukdom af sådan beskaffenhet, andra dagen icke kan ansvara för följderna. Tacka Gud, så länge din unga fästmö ej skrifver en sådan olyckspost till dig! Med den kännedom jag i allmänhet eger om fruntimren, är jag säker, att hon rynkat sin stolta panna, om hon sett din uppsyn vid detta tillfälle.”

”Tror du det?” genmälte Waldemar, som, i det ögonblick hans fästmö nämndes, åter var på jorden och i fullkomlig fattning. ”Det skulle ej kläda henne i mina ögon; ty jag fordrar hvad jag lemnar, förtroende och min heder oantastad.”

De senare orden beledsagades af en höjning i rösten, den hans värd mycket väl förstod; men långtifrån att finna sig stött, sade han skämtande: ”Du förifrar dig onödigt, min herderspascha! Jag hade ej annan utväg att återställa dig, då du, såsom jag tyckte, höll på att få en släng af den fruktade jernfebern. Tro mig,” tillade han hjertligt, ”jag menade väl och handlade som en vän borde göra.”

De förstodo hvarandra fullkomligt, skakade hvarandras händer, och ledde samtalet på andra ämnen.

Vid samma tid erhöll herr Billing från fru von Horst följande billjett.

”Min högtärade vän!”

”Med största smärta underrättar jag er, att denna dag, som jag hoppades, ja, verkligen hade all anledning att tro, det den skulle slutas till allas vår tillfredsställelse, tvärtom blifvit förvandlad till en sorgedag. Maria har insjuknat i nervfeber, och doktor Faxe, som varit här, kunde ännu ej gifva något utlåtande deröfver. Vi vilja emellertid hoppas det bästa, och hvad som blir uppskjutet är ej glömdt. Med största högaktning, herr kusins

ödmjuka tjenarinna,

Sophie von Horst.”

Den redlige gubben Billing, hvilken i sitt hjerta fröjdat sig åt aftonen af denna dag, och alldeles lefvat upp på nytt, vid föreställningen om det sköna, angenäma lif han skulle bereda sin unga maka, till ersättning för det hon ville skänka honom sin hand och sin innerliga, omhuldande välvilja – ty längre sträckte sig icke hans anspråk – han blef så modfälld öfver denna vink af ödet, att han nära jagat hela förslaget ur hågen. Han blåste röken i stora hvirflar ur sin pipa, tilldess han var alldeles omhöljd af moln. Detta var hans älsklingsvana, då han begrundade något. Allting syntes honom då blifva klarare och mera fattligt från de luftiga bilder, som han blåst upp, och på alla håll tyckte han sig höra små tröstegrunder framhviskas. Slutföljden af hans grubblerier blef således, i följd af de små goda andarnes medverkan, att för denna gång afvakta tiden och hoppas. En klen tröst, vill det synas för den som känner, huru väl hoppet förstår att gäcka de dödliga, samt, då det flyr, qvarlemnar blott minnet af sina löften och såret af det under blomman dolda törnet.

Men dessa obehagliga erinringar väckte icke någon farhåga hos Billing. Efter en stund ringde han ”Hör, kära madam Walberg, jag spisar ensam här i mitt rum i dag.” – Ett par förlägna hostningar följde härpå. – ”Af vår lilla högtidlighet till i afton blir ingenting; hm, hm, hm, – med ett ord, det blir ej af – åtminstone tills vidare.”

Detta anordnande kostade synbarligen på herr Billing. Madam Walberg aflägsnade sig tigande.

På eftermiddagen, då hon bar upp kaffet till herrarne på kontoret, tog hon dock sin skada igen, med ett så häftigt utfall mot fru von Horst och hennes dotter, att hon dervid stötte till sin lilla guldgosse med den hastighet, att han föll omkull och till hämd öfversköljde både henne och herrarne med dess varma innehåll, hvilket naturligtvis var bestämdt att försvinna på ett helt annat sätt.

VIII.
Julie, Ödet, förskräckelse och Villervalla.

Det ges stunder, då smärtans pil dar-
rar inom oss, då all rymd synes oss
för inskränkt. Vi känna en dunkel,
obestämd önskan att undkomma, en
nästan vansinnig längtan att slippa
oss sjelfva.
Bulwer.

En herrlig och klar morgon i Maj, då den leende, uppblomstrande naturen i yppig prakt tycktes inbjuda hela menskligheten till frid och njutning af dess stilla fröjder, stod vid ett af de höga fönstren på Knapergården dess herrskarinna, den sköna Julie, och blickade ut i den vida rymden. Det hörde icke till denna unga dams lefnadsvanor, att lemna sin sängkammare så tidigt, som den timma vid hvilken hon nu var uppe. Men hvad betyder vanans alldagliga enahanda emot denna obekanta oro, detta trängtande, detta känslans rastlösa drifhjul, hvilket ödets dunkla, hemlighetsfulla makter drifva i omlopp, för att bereda det menskliga sinnet på något ännu okändt, men anadt intryck?

Något sådant, någon högst egen oro hade hållit Julie vaken nästan hela natten, och tidigt fört henne upp. Denna ängslan och besynnerliga sinnesförfattning var numera icke så ovanlig hos henne, sedan hon blifvit förlofvad med Waldemar, som under fordna dagar, då hennes lif blott hade tvenne syftemål, att behaga och herrska. Småningom hade bättre och ädlare känslor blandat sig med de förra. Dessa nyfödda knoppar, alstrade af förändrad jordmån, sorgfälligt vårdade, skulle kanske hafva ulvecklat sig till blomma och sedermera till herrlig frukt; men det saknades en skicklig hand att uppdraga dem, och de förblefvo tyvärr endast knoppar, hvilka öfvervextes af det flitigt uppskjutande ogräset.

Julie St–hal, tidigt genom döden beröfvad en huld mors ledande vård, blef vid 12 års ålder skickad till en af de förnämsta pensioner, der unga fruntimmers bildning besörjes. Den yttre fulländades i hög grad, den inre blef betydligt förbisedd. Grunddragen i hennes lynne voro stolthet och fåfänga, hvilka icke mildrades af några bättre böjelser. Väl kände hon det bättre, och egde en rikedom af varmare känslor på botten af sitt hjerta; men de råkade ständigt i strid med hennes begge hufvudfel, och fingo vanligen vika för dem. Då hon, efter tre års bortovaro, återkom till fädernehemmet, förtjuste hon alla genom sin skönhet, sina talanger, sitt lifliga och behagliga väsende, ja, äfven genom sin stolthet och den lysande ton hon visste antaga; fy hon gjorde allt med behag. När man härtill lägger den stora förmögenhet hon hade att vänta, var det naturligt, att hon skulle blifva i hög grad beundrad. Lycksökare från alla håll infunno sig till lottdragning om hennes ynnest. Hon skämtade med alla, utan att visa någon företräde. Det var ett vidsträckt fält för hennes stolthet och fåfänga, på hvilket hon gerna jagade, men aktade sig noga att såra sitt vildbråd och sålunda

bortskrämma det.

Brukspatron St–hals hus hade alltid varit ansedt såsom gästfritt; men sedan Julie emottagit vården om sin fars hushåll – så vida rättigheten att utföra alla de befallningar, ett nyckfullt sinne kan påhitta, förtjenar denna benämning – hade detta till den grad tilltagit, att gubben St–hal många gånger suckade i tysthet, och önskade att Julie snart måtte göra ett val, hvarigenom detta larm och bråk skulle upphöra.

Sommaren före de händelser vi nu berätta, hade Waldemar, då han besökte sina slägtingar på Brunkenäs, förnyat bekantskapen med Julie. Såsom barn hade de ofta lekt tillsamman, då han, Gustaf, Carolina och Julie alltid träffades hos någon af de båda familjerna. Han hade icke på många år sett henne förrän nu, då hon redan länge varit hemma från pensionen. Det gick med honom, som med de flesta andra, han blef alldeles bländad af hennes yttre behag, och visade henne mycken artighet; men hans känslor voro likväl ej till den grad fängslade, att de kunde segra öfver eller ens beherrska hans bättre öfvertygelse. Han insåg snart, att hon var lättsinnig, stolt och nyckfull, hvilka egenskaper för ingen del fingo ingå i hans tillkommande makas meritförteckning. Han lade Julies fel på ena vågskålen, hennes skönhet, rikedom och förtjenster på den andra. Nu jemkade han hit och dit; men det ville ej lyckas att erhålla jemnvigt. Vågskålen, hvaruti det bättre låg, flög i luften, den andra sjönk, och dermed var Waldemars beslut fattadt. Han kunde så mycket lättare utföra det, som han aldrig yttrat ett ord om kärlek. Vid denna tid sökte han och erhöll stadsläkaretjensten i W–, lärde der känna Maria, och glömde att Julie fanns, hvarom han dock genom senare händelser blef lifligt påmint.

Med henne förhöll det sig alldeles motsatt. Hon kände och blef fullkomligt öfvertygad, att hon älskade Waldemar varmt och innerligt. Han egde i hög grad hennes aktning; och hon var öfvertygad, att hon icke med någon annan man på jorden skulle finna den lycka, som en förbindelse med honom kunde skänka henne. Med dessa känslor borde man af henne vänta ett mera sansadt handlingssätt än hittills; men den gamla lusten att förvissa sig om sitt välde, innan det ännu blifvit stadgadt, skadade henne. Detta insåg hon sjelf, och tillgrep derföre ett ännu sämre medel, det att göra honom svartsjuk, då hon röjde för honom sina många eröfringar, och det sätt hvarpå hon lekte med dem. När äfven denna utväg slog felt, beslöt hon att dölja sitt hjertas verkliga känslor, låtsade föredraga alla andra framför honom, och visade den största köld och likgiltighet. Men då han nu, ledsen vid alla hennes nycker, reste utan att hafva förklarat sig, ångrade hon bittert sitt förhållande, fördömde sin lättsinnighet, förafskedade sina tillbedjare, och beslöt en fullständig förändring med sitt hufvud och hjerta.

Under dessa förbättringsplaner, af hvilka en del redan voro verkställda, anhöll gubben Klein, på Waldemars vägnar, om hennes hand. Så oförmodadt vid målet af sina önskningar, uppsköt hon förbättringarne tills vidare. Waldemars förändrade, nästan kalla sätt gaf nu en ny riktning för hennes tankar och drömmar. Sådan borde icke den synas, som åtnjutit den höga utmärkelsen af hennes frivilliga ja. Hon kunde ej förklara detta, och hans bref talade för ingen del om längtan och smärtsam saknad, hvilket hon så gerna önskat höra; ty de buro alla stämpeln af lugn, af allmänt ädla tänkesätt, finhet i känslan och ett nästan för mycket allvar i ämne och behandling. Kort sagdt, Julie fann, att det ej var kärlekens språk, och kände en oro deröfver. Härtill kom saknaden af alla försvunna beundrare, för hvilka hon hade alltför liten ersättning i en så beskedlig fästman. Hon skref derföre och bad Waldemar komma ned till Knapergården. Men antingen han saknade lust dertill, eller att hans uppgift var riktig, då han svarade, att en stark nervfeber i W– förbjöd läkarnes afresa, – nog, han kom ej, och nu började stoltheten gifva sig luft i förtrytelse. Ett dunkelt hopp hviskade väl stundom: ”han kommer;” men det bedrog henne, och förgäfves spanade hennes öga åt den trakt, dit hennes tankar sväfvade i oro och längtan.

En morgon, då Julie, med tillhjelp af sin lorgnett, var sysselsatt härmed, upptäckte hon en mörk punkt i dalen. Småningom blef föremålet tydligare, och slutligen syntes ett åkdon med tvenne resande. Krökningen af vägen, som ledde upp till den långa, höga backen, hvilken från den sidan för till sjelfva gården, borttog

för henne åsynen af dem; hennes längtan var nu uppdrifven till sin höjd.

Men om någon astrolog ställt hennes horoskop, skulle han visst icke funnit konstellationerna i detta ögonblick gynnande. Den planet, som bestämde hennes öden, stod färdig att ingå på en annan bana, än den beräknade. Ödet och hennes egen svaghet bestämde dess riktning. Julie, otålig att ej igenkänna de i sina kappor insvepta resande, ropade till Carolina, som nu inkom i rummet: ”Bästa du! kom och se hvilka de der herrarne äro, som synas i den lilla vagnen dernere i backen. Tror du att det är Waldemar?”

Hade Julie kaslat en blick på Carolina, skulle hon tydligt hos henne hafva röjt, att hon kände åtminstone någon af dem i vagnen. Men Julie hade annat att sysselsätta sig med. Ett förnyadt: ”Nå, hvad säger du?” bragte Carolina till sin vanliga lugna besinning.

”Det är ej Waldemar, utan, såsom jag tycker, din bror, och den andre en officer.”

”Ah!” ropade Julie och klappade händerna af förnöjelse. ”Det var herrligt; ty är Gustaf den ene, så är den andre säkerligen baron v K–, om hvilken du minns att han skref. Gud vare lof! Jag tager då åtminstone för en tid god natt af detta tråkiga och enformiga lif. Bästa Carolina!” hon vände sig till denna, som qvarstod vid fönstret, under det Julie hastigt mönstrade sin drägt framför spegeln. ”Jag vet att du ej är så nogräknad, eller, om du vill, så fåfäng! Tag du emot herrarne, medan jag putsar om mig.”

I stället för svar uppgaf Carolina ett genomträngande rop, och ilade ut som en blixt. Genast stod Julie vid fönstret och såg den sista skymten af ett uppskakande skådespel. Vagnen, en liten, lätt holsteinare, hade hunnit nära höjden af backen, då sprinten, som fasthöll tistelstången, sprang ur. Den ene hästen blef skrämd och slet sönder linorna. Hästarne kastade sig åt sidan, och vagnen strök med en sådan fart ned i djupet, att den och de resande försvunno i ögonblicket ur den gapande skjutsbondens åsyn, hvilken, oaktadt alla svärjande uppmaningar, då olyckan hände, ej kunde göra annat än se på.

Julie såg detta; men hon hvarken skrek eller dånade. Hon öppnade fönstret; icke ett ljud hördes af de olyckliga nere i dalen. Carolina och hela husets personal ilade ned; till och med gamle brukspatronen glömde sin gikt och linkade efter. Julie stod orörlig. ”Jag kan ingenting uträtta der,” sade hon sakta, liksom för att trösta sig sjelf mot de förebråelser hennes bättre jag gjorde henne, för den hjertlöshet hvarmed hon åskådade sin brors och en likes olycka.

”Vore Gustaf ensam, då betänkte jag mig ej ett ögonblick; men – baronen – huru litet till min fördel skulle jag ej nu visa mig, och det första intrycket!” – En sakta, varnande röst från djupet af hennes hjerta hviskade härvid Waldemars namn. – ”Åh,” sade hon högt, liksom för att döfva den, ”Waldemar är för mycket liknöjd, och jag ernar ej inrätta Knapergården till ett nunnekloster.” – Hennes öga föll nu på förlofningsringen, och kärleken till den frånvarande uppflammade i en tyst suck. Men ack! åter höjde lättsinnigheten och fåfängan sin spira, och de togo snart säte och stämma så väl i hufvud som hjerta. Hon strök det besvärliga vittnet om sin förlorade frihet af fingret, nedlade det i en låda, och sade: ”Jag älskar Waldemar mer än mitt lif; men jag har varit för svag och blind, tror jag. Förrän han återkommer, och jag i hans öga och hjerta läser den känsla jag önskar och har rätt att fordra, bär jag ej denna ring.”

Hon slog hastigt igen locket och ställde sig bakom den nedfällda rullgardinen, för att se nedåt dalen. Julie var icke oädel, hjertat var varmt och godt; men, likt tusende af sitt kön, hade hon aldrig bemödat sig att allvarsamt granska sina egna känslor och bevekelsegrunderna för sina handlingar. De kunde liknas vid hieroglyfer, och ögonblickets ingifvelse hyllades, hurudan den ock var, i fall den räknade en bundsförvandt i fåfängan.

Emellertid hade Carolina och bruksbokhållaren varit de första nere vid backen; men ej en skymt syntes till af de resande, icke ett ljud, som tillkännagaf hvar de funnos. De spejade åt sidan, samt upptäckte vagnen

öfverändakastad och insnärjd i en mängd buskar. Drängarne, som nu hunnit fram, grepo uti för ett få den upp, och blefvo varse sin unge herre, som låg öfverhöljd af blod och utan sansning invid vagnen, hvilken, uppburen af busksnåret, likväl ej hvälft öfver honom. Hufvudet hade stött mot hjulet, och genom ett halft underverk var det ej krossadt mot ett stenrös nära derintill. Ett ögonblick stodo alla stumma af förvåning och smärta. Carolina hemtade sig först, och medan bruksbokhållaren och ett par andra personer upplyftade och lade unga herrn på gräsplanen, gaf hon hastigt befallning om en tältsäng, på hvilken den afdånade skulle uppbäras, gick sjelf emot gamla brukspatronen, för att bereda honom på hvad som inträffat, och uppmanade honom att genast låta ett ilbud afgå efter läkare.

Under tiden använde hon, ehuru fruktlöst, både vatten, ättika och eau-de-cologne, med ett ord, allt hvad i en sådan förskräckelse på landet kan tillgripas. Först sedan den unge brukspatronen erhållit all den omvårdnad omständigheterna medgåfvo, erinrade sig Carolina, att han haft en reskamrat; ingen hade i förvirringen kommit ihåg den stackars ryttmästaren. Hon och bruksbokhållaren, jemte ett par gapande pigor, vände derföre hastigt om, och sedan de fortsatt sin upptäcktsresa en stund alldeles fruktlöst i flerfaldiga riktningar, förde dem slutligen ljudet af tysta, afbrutna eder åt andra sidan af det djupa diket, der vagnen stjelpt.

”Detta är åtminstone goda tecken,” sade bokhållaren och sprang ned på kanten af detsamma. Här, i detta sumpiga hål, i en högst obehaglig ställning, befann sig vår gamle bekante, baron v. K–. ”För tusan! aj, aj – f-n – oh – oh – ack! – tänker då ingen på mig?” – Han bemödade sig förgäfves att få något fotfäste; ena armen var bruten ur led, och ena foten vrickad. Så ofta han i leran med den friska armen försökte stödja sig, gjorde smärtan i foten, att han gled tillbaka i samma ställning. Hans tålamod var nära uttömt; och der låg nu Martis son, den slagne hjelten, ur stånd att komma på egna fötter, der låg han, ett föremål för både medömkan och löje, då den redlige bokhållaren, ej utan en viss dragning på munnen, blef varse hans svåra belägenhet och fåfänga sträfvanden, en kanske träffande bild af mångens ständiga längtan att komma uppåt. Brink bad Carolina att gå förut, emedan han kunde hjelpa sig ensam med pigorna. Derefter grep han ett stadigt tag om ryttmästarens lif, hjelptrupparne hoppade ned i diket, för att göra hans ben samma tjenst, och sålunda uppdrogo de med förenade krafter och nedsatte på gräset den af harm, smärta och framför allt af leran nedsmorde och plågade hjelten.

”Jag hoppas,” yttrade bokhållaren, en städad ung man, ”att ni ej är illa skadad?”

”Jag är fördömdt sönderbråkad,” svarade baronen kärft.

”Jag beklagar,” återtog den förre, missnöjd med detta korta, ohöfliga svar. ”Men då unge brukspatronens beklagansvärda tillstånd erfordrar våra omsorger, torde ni ursäkta, att jag lemnar er, så vida ni icke förmår att, stödd på min arm, gå upp till huset. Som jag förmodar, är det ryttmästaren von K– jag haft äran att bistå? Mitt namn är Brink, bruksbokhållare härstädes,” tillade han med en höflig bugning.

”Ursäkta, herr bokhållare; men den fördömda smärtan i armen gör mig glömsk af allting,” sade ryttmästaren, med ett inställsamt leende. ”Jag är er högst förbunden, som i denna villervalla tänker på en obekant.”

Brink var lätt försonad, och sedan han med mycken tjenstaktighet hjelpt upp baronen och gifvit honom en stark käpp i den friska handen, företogo och slutade de lyckligt vandringen upp till byggningen. Brink förde ryttmästaren till ett gästrum. Och sedan han afhjelpt honom den illa tilltygade resdrägten, lemnade han honom väl ombäddad på en soffa, att göra sina betraktelser öfver det olika sätt, hvarpå han i verkligheten inträdde, och det på hvilket han ernat göra sitt intåg i detta hus. Men emedan felslagna förhoppningar äro ett spratt, som ödet spelar någon hvar, tröstade sig baronen med den tanken: intet är så ondt, att det ej är godt för något. Detta blir en tjenlig förevändning att slippa mötet, och denna tid, väl använd, kan göra slutet bättre än början. Jag påminner mig, det jag hört någon skald yttra, att tiden bringar rosor. Jag ville dock till en början önska, att den snart bragte hit en skicklig läkare, och sedan, att man under denna oreda icke

glömmer bort middagen – och mig på köpet!”

IX.
Ställningar och förhållanden i Huset, Ryttmästarens Presentation.

Så satt hon vid hans hufvudgärd,
Af ömkan och af sorg betagen.
Tegnér.

Ändtligen var den fjerde dagen nära förfluten efter den förfärliga händelsen. Doktorn hade nu uttalat det afgörande ordet hopp, med förutsättning af en ytterst noggrann skötsel och trogen efterföljd af hans föreskrifter. Tvenne dagar hade Gustaf St–hal legat utan sansning. Derpå inställde sig en brännande feber med stark yrsel. Likväl gaf doktorn honom icke förlorad; men han förutsade, att en längre tid skulle åtgå, innan han fullkomligt tillfrisknade.

Ryttmästaren befann sig lagom illa, för att, efter sin önskan, få läkarebetyg, att han, genom sina svåra åkommor, var ur stånd att bivista mötet. Armen hade väl, sedan den blifvit återvriden i sitt behöriga skick, betydligt svullnat. Men denna plåga var dock ett intet, jemförd med den, att hans fot ej ville låta inklämma sig i stöfveln, hvarigenom han var beröfvad det nöjet att göra damerna sin uppvaktning. Att låta se sig med armen buren i en svart halsduk, kunde nog låta sig göra. Ryttmästaren tyckte till och med, då han betraktade sin figur i den stora spegeln, att det gaf honom ett visst pikant utseende. Men att uppträda med en stöfvel och en toffel, blef hvarken pikant eller anständigt, hvarföre han, tills vidare, måste inställa besöket och återtaga sina gamla tröstegrunder.

Bruksherrn hade gjort honom flera besök, och den lätta, angenäma umgängeston baronen hade fullkomligen i sin makt, då han ansåg det löna mödan, intog värden i den grad till gästens förmån, att han ganska okonstladt bad ryttmästaren anse sig såsom hemma i hans hus, hvilket tillbud denne lofvade med mycken tacksamhet antaga och hemligen beslöt att begagna i det längsta. Det hade redan lidit några månader af det år, vid hvars slut ackordsumman skulle betalas. Och ryttmästaren, som ej kände, att hans väns syster var förlofvad, hade, i följd häraf, ganska redbara skäl för sina planer. Förbindelsen mellan Julie och Waldemar hade blifvit afslutad straxt efter Gustafs afresa. Han kände icke det ringaste derom, emedan Julie ville öfverraska honom med denna nyhet vid hemkomsten. I följd af det medvetslösa tillstånd, hvaruti han nu blifvit försatt, kunde ett sådant förtroende icke meddelas honom, och efter hans långsamma tillfrisknande uraktlät hon det af någon orsak, hvars grund hon troligtvis sjelf bäst kände. Brukspatronen tänkte antingen icke derpå, eller tyckte han Gustafs tillstånd ännu vara för svagt, att oroa honom med något ämne, som kunde inverka på hans känslor. Allt nog, saken var afgjord och blef ej vidare omnämnd, tilldess en tidpunkt inträffade, som bragte upplysning öfver det dunkel, hvaruti den, med eller utan afsigt, blifvit omhöljd.

Fjerde dagen omkring kl. 6 på aftonen följde gamle brukspatronen doktorn ut genom tamburen. Doktorn skulle afresa, och de begge herrarne tycktes hafva företagit sig en täflingsstrid i artigaste sättet att utbyta grannlåter och tacksägelser. Härunder var herr Brink sysselsatt att ställa ett virabord i ryttmästarens rum, hvilken, då han ej kunde använda tiden angenämare, var glad öfver denna anordning. Under afvaktan på sin värds återkomst, inlät han sig ganska artigt i ett samtal med Brink, om den förträffliga bruksrörelsen, beloppet af afkastningen på en sådan egendom, med flera höfliga frågor, hvilka man naturligtvis blott gör för att hafva ett talämne. Brink uppskattade dem ock som sådana, och besvarade dem med nöje samt på ett sätt, som synnerligen upprymde baronen.

Men denne så ofta omnämnde Brink förtjenar en närmare bekantskap. Han var en af dessa trefliga menniskor, som ej inskränka sig till en sak. Såsom förste bokhållare var han visserligen mycket upptagen; men derjemte utgjorde han Knapergårdens allt i alla. Befanns t. ex. gamle bruksherrn qvarhållen af sin gikt i länstolen, och den unge icke hemma, hvilket alltför ofta inträffade, så öfvertog Brink värdens pligter, icke

allenast vid anmaningen till bränvinsbordet, utan ock i alla andra afseenden. Fanns der mycket fremmande, så hjelpte han mamsell Julie att anordna om gästernas rum, platser vid bordet, olika nöjen, m. m., hvaremot han åtnjöt lyckan att till de andra herrarnes harm få vända om bladen på notorna, då hon spelade, att, rita mönster och uppsätta de hushållsräkningar, som hvarje månad skulle af Julie inlemnas till hennes far. Han var i öfrigt hennes verklige vän och den ende af hvilken hon tålde en förnuftig rättelse och ett allvarsamt ord. Men utom alla dessa olika befattningar, hade han ännu en annan, nemligen, i fall tredje eller fjerde platsen var tom vid ett spelbord, skulle han alltid vara till hands att intaga den. I följd af en sådan tillfällighet, lemna vi honom nu i ryttmästarens rum.

Julie hade emellertid, trött af längtan, – troligen densamma hvaraf ryttmästaren led, nemligen nyhetens interesse vid första sammanträffandet, – trott vid sin sjuke bror samt doktorn, som aldrig ville blifva resfärdig, och ledsen till och med på Brink, som var hindrad att läsa högt för henne, begifvit sig på sin kammare, för att, om möjligt, glömma alla dessa förtretligheter vid läsningen af *Slottet Kennilworth*, hvilket arbete hon släpat med sig såsom sällskap. Och ehuru enhvar, som läst det, gerna medger, att det kan motsvara de mest anspråksfulla fordringar, nödgas vi dock bekänna, att det icke uppfyllde Julies. Efter en sidas läsning kastade hon boken i en vrå långt bort i rummet, och föröfvade samma våld mot tre eller fyra andra naturligtvis lika oskyldiga föremål för utbrottet af hennes dåliga lynne. På dessa hade hon ej hunnit längre än till titelbladet.

Helt och hållet fremmande för så revolutionära känslor, satt Carolina ensam hos den sjuke, uttröttad af nattvak och oro; ty doktorn hade alltid vändt sig till henne och herr Brink med de föreskrifter han lemnat. Arbetet hade nedfallit på hennes knä, en och annan tår stal sig tyst utför kinden, och med återhållen andedrägt lyssnade hon på den i orolig feberslummer försänkte sjukes halfbrutna meningar. Efter en stund såg hon på klockan, och fann tiden vara inne, då Gustaf borde intaga ett af sina pulver. Hon blandade det tyst uti litet vatten, väckte honom och stödde hans hufvud, medan han nedsväljde det, hvilket emot all vana skedde utan gensträfvighet. Han kände tydligen igen henne; ty han behöll hennes hand i sin, och sade knappt hörbart: ”Gå ej bort, i fall jag somnar,” hvarefter han åter straxt inslumrade.

Carolina satt der nu i en lutande, rätt brydsam ställning, utan att våga röra sig, samt blyg och rädd, att någon skulle komma. Hennes hjerta slog så fort, hvar gång det gick öfver förmaksgolfvet utanföre, att hon tyckte den ankommande gerna kunde höra dess slag innan han öppnat dörren. Denna fruktan var dock förgäfves. Unga bruksherrn befanns kinkig och svår att göra i lag, då han var frisk; när han nu låg sjuk, kunde man vara mera än säker, att ingen af den lägre personalen inkom, utan att behörigen kallas. De hade hellre sprungit en fjerdingsväg i det grufligasle oväder för sin unge herre, än för en qvarts timma bytt plats med mamsell Carolina framför hans sjuksäng. Husets öfriga ledamöter voro deremot sysselsatta på sätt redan nämndt är.

Men Carolina, som ej kände detta, kunde ej längre uthärda sin ångest, utan drog sin hand tillbaka. Genast vaknade Gustaf, såg upp med en misstrogen blick, och hviskade: ”Du vill göra dig lös; hvarföre vill ej Carolina vaka en stund hos mig?”

”Ack! säg icke så, Gustaf!” svarade hon, glad att höra honom tala redigt, men likväl ledsen öfver det missnöjda uttrycket i hans blick. ”Jag har ju vakat alla nätter och dagar; Brink, Julie och jag och vi alla,” tillade hon, rädd att hafva sagt för mycket.

”Ack, huru länge har det varat?” frågade han.

”Fyra dagar; men tala ej mera, Gustaf; det är farligt, säger doktorn.”

”Ack, du goda!” suckade han och såg henne vänligt bedjande i ögat. ”Lofva mig att icke gå, så vill jag vara tyst och åter slumra; ty,” tillade han sakta, ”jag ser och talar med dig äfven då.”

”Jag vill gerna blifva qvar, Gustaf; men blott icke ...” – hon gjorde härvid en rörelse att befria sin hand, den han vid de sista orden åter fattat – ”du inser väl ...”

”Åh ja, jag inser mer än väl,” svarade han och släppte den hastigt, ”att du är nyckfull och barnslig, såsom andra qvinnor.” – Och han, som hittills legat nästan orörlig, vände sig nu så hastigt om, att han gaf till ett svagt anskri öfver den smärta detta förorsakade i hans sårade hufvud.

Den stackars Carolina blef alldeles rådlös. Hon satt tyst och stilla och gret rätt bittert, både, såsom hon nu tyckte, öfver sin onödiga blygsamhet och öfver Gustafs hårdhet. Denne, som hon trodde vara insomnad, emedan han förblef tyst, hörde dock mer än väl, att hon snyftade. Men han var så utmattad, att han ej orkade tala. Efter en lång, svår stund tyckte hon dock, att hon hörde honom hviska hennes namn. Hon lutade sig ned, strök med den ena handen lockarne från hans panna, lade den andra utan tvekan i hans, och bad innerligt: ”Kära Gustaf, säg om du förlåter mig, och om du ej är sämre?”

Ett mildt leende sväfvade på hans läppar. ”Jag är väl svag, men lycklig; var icke rädd och ropa ingen!”

Dessa ord kunde hon snarare gissa än höra, och ehuru svårt det var att efterkomma dem, gjorde hon dock hvad han bad henne. Så hade flera timmar förflutit, utan att han varit vaken, och innerligt tackade hon Gud, då Brink kom för att aflösa henne, samt försäkrade att denna sömn var både naturlig och god.

Åter hade några dagar försvunnit. Nu kunde ryttmästaren ändtligen begagna båda sina stöflar, och instundande afton var bestämd till hans första uppvaktning. Julie, underrättad att den länge väntade timman ändtligen skulle slå, hade med utmärkt omsorg och smak anordnat sin drägt. Thébordet var serveradt i det prydligaste förmaket, och sjelf satt hon framför detsamma på en divan, då dubbeldörrarne öppnades, och bruksherrn inträdde, åtföljd af sin gäst. I stolt medvetande af sina behag, uppsteg Julie, då fadern presenterade ryttmästaren baron von K–. Och de enkla efterföljande orden: ”min dotter,” ljödo i en ton så full af stolt tillfredsställelse, att Julie fann sin far vara en krona bland fäder. Nu kom ordningen till Carolina. Ryttmästarens blick öfverhalkade, under hans lätta, behagliga bugning, hela flickans person. Han, en kännare af det sköna, fann att hon var ganska täck; men bredvid Julie var detta också allt hvad baronen kunde finna. Han vände sig genast till sin unga värdinna, och beklagade, med den mest utsökta artighet i ton och uttryck, att nödvändigheten tvungit honom till den djerfheten att på ett så besvärande sätt taga sitt värdfolks gästfrihet i anspråk.

”Nämn det ej så, herr baron,” inföll Julie; ”Gustafs vän kan aldrig i min fars hus blifva en besvärlig gäst. Vi beklaga alla uppriktigt er olycka.”

”Med er tillåtelse, min nådiga,” yttrade baronen i lätt sällskapston, hvilken var hans egentliga element, ”begagnar jag edra egna ord: ’nämn det ej så!’ Denna olycka, som ni behagar kalla den, anser jag som den största lycka; ty den tillåter mig att, längre än jag vågat hoppas, få qvarstanna på Knapergården. Och det är endast Gustafs betänkliga tillstånd, som kan förminska glädjen af den fullkomliga trefnad jag här känner.”

”Sannerligen, herr ryttmästare,” skämtade Julie, ”ni måste erkänna, att alla Martis söner hafva en oöfvervinnelig benägenhet att öfva sig i galanteriets konstrika språk, utan afseende på tid och rum. Jag ville nästan tro, att detta är en förmånsrätt, den ni aldrig tar i betraktande, eller måhända misstager jag mig, och ni är törhända en älskare af ensligheten. I så fall bekänner jag, att det dystra, ovanligt mörka hörnrummet ni bebor eger alla anspråk på trefnad.”

”Ehuru jag sällan gör mig skyldig till en så stor förseelse, som den att vara af olika tankar med ett fruntimmer, ser jag mig nödsakad att nu göra ett undantag i regeln; ty, utan att det ringaste känna mig saker till något af edra påståenden,” yttrade baronen leende, ”vidblifver jag af full öfvertygelse mina egna, och kan försäkra, att jag icke vill utbyta detta ensliga rum mot något annat, vare sig här eller bland alla verldens

rum.”

”Nå, det kan jag säga!” utbrast Julie med oförställd förvåning. ”Aldrig trodde jag, att så mycket behag kunde finnas i ett hörnrum. Men tillåt mig att lemna er en kopp thé!”

”En gudadryck, vill ni säga, min nådiga! Men,” återtog vår baron, som fann det stridande mot god ton att längre tala ensam med Julie, och derföre vände sig till hela sällskapet, ”detta påminner mig om ett högst löjligt uppträde, hvartill Gustaf och jag voro vittnen på en bal i L–y, aftonen förrän vi reste till Köpenhamn.” – Härefter följde i god ordning den händelse, hvartill läsaren sjelf varit vittne. Och då den slutades, voro både Julie, brukspatronen och Brink nära att kikna af skratt; ty baronen hade mycken förmåga att skildra sådana uppträden. Endast Carolina, den englagoda Carolina, kunde icke skratta; hon tänkte på den arma friherrinnan H–s stora förlägenhet. Och som hon personligen kände henne, kunde hon icke afhålla sig att med några allvarsamma yttranden draga i fält emot baronens sarkastiska anfall. Samtalet vändes snart på andra ämnen, och ibland annat frågade brukspatronen: ”Har du hört, min dotter, när vi få bröllop på prostgården?”

”Till midsommar, pappa, och jag försäkrar, att ryttmästaren skall der få godt tillfälle att förse sin minnesbok med många smånätta anekdoter, hvilka, af honom sedan behörigen uppstufvade, nästa vinter komma att göra lycka i de sällskapskretsar högstdensamme bivistar.”

Brukspatronen gjorde med fingret en hotande rörelse åt sin dotter, och baronen svarade, upprymd af den lifliga sällskapstonen: ”Akta er, min nådiga, att det ej blott blir för er jag omtalar bröllopsanekdoter!”

”I sådant fall önskar jag dem all lycka.”

Carolina blef nu utkallad, och som brukspatronen talade sakta med Brink, tog baronen tillfället i akt, och fortsatte: ”Tillåter ni mig meddela er det mysteriösa behag jag funnit i mitt – rum?”

”Med mycket nöje; jag är ytterst nyfiken. Herr ryttmästaren har förmodligen haft andesyner?”

”Rätt gissadt! Synen var himmelsk, ehuru i förkroppsligad gestalt. Alla förmiddagar har jag från det fönstret, som har utsigt åt trädgården, sett er gå med trädgårdsmästaren fram och åter utmed gångarne, för att meddela honom edra anordningar. Om eftermiddagarne har jag från det fönster, som ligger åt stora alléen, sett er med herr Brink eller er väninna kasta volant. Och slutligen om aftnarne, då jag öppnat dörren, har jag varit så outsägligt lycklig att uppfatta tonerna af ert fortepiano, ackompagnerade af den mest klangfulla röst, som någonsin nått mitt öra. Och efter denna beskrifning hoppas jag ni erkänner, att min trefnad i detta rum har god grund.”

”Mycket förbunden,” genmälte Julie leende; ”om grunden just icke är god, är det åtminstone icke baronens fel. Men,” tillade hon afbrytande, ”det vore ett stort nöje för Gustaf, om ni en stund före supén tittade in till honom. Han längtar efter sin reskamrat.”

Baronen iakttog vinken, och aflägsnade sig jemte herrarne. Gustaf hade visst icke yttrat någon längtan efter honom; men Julie ville för i afton dämma strömmen af hans vältalighet, och tillgrep derföre det naturligaste medel, som föll henne in. Egentliga orsaken var en oredig känsla af pligt, som böd henne att icke lyssna till detta språk. – ”O! att Waldemar vore här,” suckade hon; ”men han är bra kall, och baronen är visst icke farlig. Jag behöfver ej neka mig det nöjet att finna en så ringa ersättning, som ett oskyldigt galanteri. Men Waldemars grundsatser äro stränga i detta afseende, och mig tillkom det väl, som hans fästmö, att derpå göra afseende. Fästmö! detta uttryck är i vårt förhållande icke det rätta, tror jag; ty att icke allt är som sig bör, har jag bemärkt, mer än jag för mitt lugn finner nödigt. Vore det dock annorlunda! Men som det nu förhåller sig, finner jag ryttmästaren vara en rätt välkommen afledare för den ledsnad, som plågar mig.” –

Sålunda tvistade pligt och fåfänga med hvarandra, och den senare behöll platsen, såsom vanligt.

X.
Vi återvända till Waldemar, och göra honom sällskap på Borgmästarens soiree.

Själen spänner alla sina krafter till
flykt, och längtar efter morgonens
vingar.
Bulwer.

Början af Juni var inne. För Waldemar framskredo veckor och månader lika enformigt. Hans läkarekall gaf honom tillräcklig sysselsättning, och skänkte honom äfven en och annan verkligen glad stund, sådan hans varma, menniskoälskande hjerta kunde njuta, då han för mången fattig slägt räddade husfadern eller en mor åt faderlösa barn. Deras tacksamhet var för honom en stilla högtid, en ros bruten af den stängel, hvars få återstående knoppar lofvade en ovansklig skörd åt egaren, hvilken ur den fordna rika kransen af sina minnesblommor kunnat bevara endast denna telning. Men detta var också allt. Hans vänner funno ej mera i honom den liflige, glade sällskapsmannen. I de kretsar, der han fordom utgjorde medelpunkten för all trefnad och allt behag, längtade man förgäfves att se honom inträda. Och kom han någon gång, så uttömde man sig fåfängt i gissningar öfver hvad som kunnat i den grad förändra hela stadens favorit, den gode, muntre doktorn. Enligt rykte skulle det unga fruntimmer, med hvilket han blifvit förlofvad, vara ett ideal af all fullkomlighet. Detta borde således vara en orsak mera för honom att vara glad. Några få skarpsinniga personer anförtrodde väl åt en och annan förtrognare vän den hemliga orsaken till förändringen; men andra ännu skarpsinnigare skrattade föraktligt åt så grundlösa inbillningar, och den egentliga orsaken förblef outredd. Waldemar var sjelf så försänkt i sina egna tysta betraktelser, att han aldrig märkte, det han var ett mål för andras. Genom Faxen kände han, att Maria, efter sex veckors strid med nervfebern, åter gick uppe och äfven någon gång ute. Men de tycktes sorgfälligt å ömse sidor undvika alla ställen, der de kunde träffas, hvarigenom han blott än en gång, och det endast på afstånd, återsåg föremålet för de drömmar, som på en gång utgjorde hans njutning och plåga. Detta inträffade en förmiddag, när han återkom från lasarettet. Då han skulle vika om ett hörn, blef han varse fru von Horst, jemte Maria, stödd på grosshandlaren Billings arm. Waldemar stannade, bokstafligen liksom fastvext vid marken, och en mängd nyfikna hufvuden tittade ut genom fönstret, för att se hvad doktorn gapade på. Denne stod, en återbild af salig Lafontaines hjeltar, med blicken oafvändt fästad på de annalkande, och isynnerhet på Marias marmorbleka kinder, hvarunder han glömde den ångest han härigenom förorsakade henne. Men då hon nu vågade se upp, och Waldemar i hennes ögon läste den mest qvalfulla oro, fattade han sig hastigt och skyndade med sådan fart åt motsatt håll, som om han varit förföljd af en legion plågoandar.

Kommen ett godt stycke utom staden, började han ordna sina förvirrade begrepp. Det första han klart påminte sig, var att herr Billing ganska höfligt aftagit hatten, och framräckt sin hand till helsning, just då han som en förryckt sprang sin väg. Härefter framställde sig den pinande tanken: ”det lärer väl nu vara afgjordt, efter de så der förtroligt spatsera tillsammans.” För det tredje vaknade föreställningen, hvad Billing skulle tänka om hans besynnerliga uppförande, och huru han skulle skratta åt honom, i fall han kände orsaken dertill.

”Fördömdt!” ropade han högt; men då kom den fjerde och sista erinran, i bilden af Marias qvalfulla blick. ”Gode Gud!” suckade han nu, ”hon är säkert bra olycklig. Jag uthärdar ej att se henne. Men i hennes väsende låg dock en hög grad af undergifvenhet, och jag vill ej längre vara en narr, åt hvilken en förståndig man pekar finger. Hvad som en gång skett, kan ej ändras. Hm! blott jag bestämdt visste, om de voro förlofvade!”

Han bemödade sig allvarligt, då frestaren åter uppträdde, att icke tänka på detta ämne, och sökte att med all

makt qvarhålla Julies bild. Men det mödosamt tillkämpade lugnet var bortblåst, och våldsamt kastade hjertats upproriska stormar hans öfvertygelse omkring på den allsmäktiga känslans fridlysta haf. I denna sinnesstämning återkom han hem, gjorde ett par slag kring golfvet, nedtog från en hylla den gamla familjbibeln, uppslog den, och de första ord hans öga träffade voro dessa: "en rättfärdig mans bön förmår mycket, der hon allvar är," understrukna af hans fars egen hand. Waldemar var i hög grad religiös, och det förföll honom, som den bortgångnes ande hviskat dessa ord åt hans upproriska sinne. Han kände sig deraf lugnad. Till en början besinnade han, om ej bästa medlet att befästa sig i sina goda föresatser vore att så fort som möjligt begära permission och resa till Knapergården på några veckor. "Men jag vill ock visa mig i min vanliga sällskapskrets, och försöka att blifva hvad jag fordom var."

I detsamma föll hans blick på en biljett, den han på morgonen erhållit, och hvilken innehöll en bjudning till aftonen hos borgmästarens. "Jag går dit," sade han, ehuru han redan svarat nej. Beslut och handling voro ett. Klockan åtta stod vår hjelte i borgmästarens tambur, och ett par ögonblick senare bockade han igenom hela salongen, med hatten i hand, upp till öfra ändan, der värdinnan hade sin plats. Samlingen var talrik och samtalen lifliga. Men då läsaren omöjligt kan veta hvad man i den goda staden W– förstår med ett lifligt samtal, torde ett litet profstycke deraf icke vara ovälkommet. Man föreställe sig fem fönsterlufter i borgmästarens salong, alla på en sida. Under hvar och en finnas små uppslagna bord, omkring hvilka sitta unga damer. Negligéer och bart hår visa ömsom de gifta och ogifta graçerna. Bakom deras stolar stå, i lutande ställning, unga, fina, ytterst putsade herrar. Vid doktorns inträde hade en allmän tystnad uppstått, afbruten endast af skrapandet med stolarne och klädningarnes frasande. Men allt kom genast i sitt förra skick.

En intagande blondin vände sig till sin granne bakom stolen, en smärt figur, med ett broderadt jägarhorn på frackskörtet.

"Löjtnant M., vet ni ingenting nytt?"

"Jag har väntat på er uppmaning, min nådiga, för att uppduka hvad dagen erbjuder."

"Ni är alltid gentil, Löjnant M.," läspade blondinen, och tappade ett par masker på sin knytning, genom den angenäma förvirring, hvaruti hon råkade vid den tanken, att det blott fordrades hennes vink, för att förmå den unge krigsguden att tala, hvilken varit hela aftonen sluten som en gåta.

"Då jag i dag," återtog löjtnanten, "hade ett litet ärende att uträtta på gästgifvargården, såg jag en liten trupp lindansare anlända, hvilken ernade visa sin skicklighet för den respektive allmänheten. Ibland dessa såg jag, för att tala i Österlandets språk, en af paradisets mest förtjusande houris."

"Jag gratulerar," svarade blondinen med ett högdraget leende, och tappade nu en hel rad maskor vid den ohyggliga tanken, att löjtnant M. kunde finna paradisfogeln skönare än henne sjelf.

"Söta du," frågade en liten, ung, mycket oskyldig flicka, hvilkens mamma aldrig tillät henne att läsa romaner, hvarföre hon var okunnig i det nymodiga bildspråket, "säg mig hvad det var, som löjtnant M. sade att de hade med sig?"

Denna fråga ställdes till en liflig brunett, hvilken satt bredvid henne.

"Hörde du ej! Det var en af paradisets mest förtjusande houris."

"Ack jo! det hörde jag väl; men jag ville veta hvad det vill säga."

"Ack, du enfaldiga barn," svarade brunetten och drog medlidsamt på axlarne. "Det är en vext, en herrlig vext, som har fortplantat sig alltsedan Adam och Eva lustvandrade i Eden; men den är i hög grad giftig, och

angriper vid minsta närmande alla dem, som af nyfikenhet eller oförsigtighet komma den för nära.”

”Min Gud! så besynnerligt!” ropade den unga flickan och vände sig till löjtnanten. ”Haf den godheten, herr M., och beskrif litet närmare denna vext för mig.”

”Hvilken vext?” frågade denne, halft förtretad att blifva afbruten i en hviskande förklaring till blondinen.

”Den som lindansarne hade med sig. Ni nämnde den nyss. Jag hör att den skall vara så giftig.”

”Ger ni den vackra aktrisen namn af en giftig vext,” sade löjtnant M. leende, ”så torde hon ej bli er synnerligen förbunden för artigheten.”

”Var det en aktris ni menade, då ni talade om den der förtjusande paradis – – jag har glömt huru ni kallade den?”

”Ja visst,” försäkrade löjtnant M. med smålöje. Och nu drogos alla öfverläppar en half tum ned öfver underläppen. Och de som hade mindre verld skrattade helt oförsynt på den unga flickans bekostnad, hvilken, med en tår i ögat, förvånad såg sig omkring i kretsen, om ej någon ville taga hennes försvar.

Då framträdde Klein, som afhört samtalet och aldrig kunde tyst åhöra, huru elakheten roar sig på andras bekostnad. – ”Beskrifningen,” yttrade han, ”var rätt sinnrik; men efter min åsigt ville jag hellre lyckönska den, som icke förstår sådana allegorier, än en, som vill rikta åtlöjets giftiga pil mot den menlösa blomman, hvilken blyg skyggar tillbaka för dess sårande skott.”

Brunettens eldiga blick hvilade en sekund på Waldemar, med ett uttryck som hotade med hämd. – ”Huru är det fatt, herr doktor,” frågade hon ironiskt; ”varar somnambulismen ännu?”

”Jag är ej nog lycklig eller nog skarpsinnig att kunna följa er tankegång,” svarade Klein, som ej förstod hennes hänsyftning.

”Åh, jag menar blott, om det förklaringstillstånd återkommit, hvaruti jag såg er i förmiddags. Man kunde sluta det af edra besynnerliga yttranden.”

Bryderiets och förtrytelsens purpur glödde på vår hjeltes kinder. Att försvara sig, hade blifvit att ingå en strid, som, med den klippska brunetten till motståndarinna, ofelbart slutat med Waldemars undergång; ty hon bodde i det hus, vid hvilket han på förmiddagen mött Maria. Han åtnöjde sig derföre med att kasta en blick af harm och förakt på den talande, hvarefter han gick in uti ett sidorum, för att helsa på värden.

”Söta du! hvad var det?” frågade alla på en gång. Brunetten, jemte de öfriga damerna, lutade sig framåt bordet, så att deras hufvuden bildade en enda stor klase. Herrarne på tå lyssnade med framsträckta halsar, men uppfattade blott de orden: ”vanvett – Klein – Maria – gatan – spring – skratt – kikna.” Derefter upplöstes klasen, och fruntimren halfhviskade den lilla anekdoten till sina riddare.

Emellertid gick det Klein icke mycket bättre i herrarnes rum. Vid inträdet hörde han tvistas blott i hushållning och politik. Men då han vände sig från sin värd, blef han varse herr Billing, som stod i begrepp att taga plats vid ett killebord.

”Åh! är det ni, herr doktor!” sade han med ett godt vänligt leende. ”Fägnar mig att se er! Troligen mådde ni ej väl i förmiddags?”

Klein fattade sig, så godt han kunde, ehuru allt tycktes hafva i afton sammansvurit sig mot honom. – ”Jag erkänner villigt, herr grosshandlare, att jag är skyldig er en ursägt, den jag härmed aflägger för min tankspriddhet; men jag ber er vara öfvertygad, att jag då var lika omedveten deraf, som jag nu förundrar mig

öfver densamma.”

”Den saken är lätt ursäktad,” inföll herr Billing. ”Herrar doktorer hafva ett serskildt privilegium att vara tankspridda, och, sanningen att säga, hade jag kanske ej gifvit akt derpå, om ej fröken von Horst, som jag åtföljde på några afskedsvisiter, till den grad blifvit smittad af er, att hon icke var i stånd att svara ett ord på hvad jag eller fru von Horst yttrade.” Derpå satte sig Billing ganska likgiltigt till spelbordet. ”Hm,” tänkte Waldemar, ”skall detta vara verkligt lugn, så är han en lycklig flegmatikus; är det tillkonstladt, är han i sanning en verldsman.”

Upptagen af detta ämne, hade han svårt att någorlunda redigt svara på de frågor, man i olika ämnen ställde till honom. Så fort som möjligt återgick han derföre till salongen, ställde sig vid ett bord nära den soffa, der de äldre fruntimren slagit sig ned, och betraktade eller låtsade betrakta några gravyrer, hvilka lågo på detsamma. Utan afsigt fick han här höra fragmenter af ett samtal, som genast tog hans uppmärksamhet i anspråk.

”Ganska sannt,” yttrade borgmästarinnan till sin granne, en stor, välfödd dam i långshawl, hvilken släpade ned på golfvet, och med hufvudet nedtyngdt dels af sitt stora nyhetsförråd och dels af de små berg af kanonlockar, som hängde på hvardera sidan om örat, alltsamman underlydande vasaller till den stora barett, hvilken betäckte hufvudet, lik en jätte som böjer sig på ett par dvärgar, dem han begagnar till fotapall.

”Ja, det är på min heder alltför sannt! En riktig galenskap, att en så obemedlad flicka vill tala om sitt hjerta, en sak, min kusin, som knappt de rikaste arftagerskor, åtminstone nu för tiden, få taga i betraktande.”

”Ja; men är det ock sannt?” frågade en liten, uppnäsig fru, blott för nöjets skull att blifva vederlagd.

”Hvad! om det är sannt!” utbrast frun, hvilken lemnat det meddelande, hvaröfver de andra nu yttrade sig; och vid dessa fem ord darrade jätten på hennes hufvud, anande att en vulkan skulle utbryta, hvilken i sin häftighet hotade att lösrycka äfven honom från sin upphöjda plats. Men allt aflopp lyckligt. Den goda frun snusade två och hostade tre gånger, hvarefter hon med beundransvärd fattning började: ”Jag plägar aldrig omtala något, det jag ej känner med visshet. Madam Walberg, som jag sjelf för många år sedan rekommenderade åt vår hederlige Billing till hushållerska, och hvilken stundom besöker mig, har omtalat hvart ord. Under den långa sjukdomen, som var idel tillgjordhet, uppehöll gumman von Horst honom med fagert prat, och då hon nu skall vara frisk, och han yrkar på ett afgörande svar, yttrar den lilla gåsen, att hon, om hennes mor så befaller, icke kan neka att lemna sin hand, men att hon ej eger förmåga att befalla öfver sitt hjerta, hvilket aldrig kan tillhöra honom.”

Härvid drogo damerna spotskt på den krökta läppen, och borgmästarinnan frågade: ”Nå, hvad säger modern?”

”Hon har försökt, som man lätt kan tänka, att ställa saken i ordning; men Billing vill icke att flickan skall öfvertalas. Och detta är visserligen rätta sättet att utan väsende komma till målet. Han uppfyller det bortskämda barnets minsta önskningar, samt har till och med i dessa dagar lagt sig ut hos fru von Horst, så att flickan skall få sin vilja fram, och på en månad besöka en vän, jag minns ej hvar. Och genom denna väl beräknade godhet har han vunnit mycket i flickans gunst.”

Här afbröts samtalet af ett par mellankommande personer. Waldemar kunde knappt andas, för den mängd af stridiga känslor, som bestormade honom. Någonting liknande glädje var dock den mest rådande. Sedan han ett par timmar svärmat omkring och deltagit i de yngres nöjen och skämt, föregaf han sjukbesök, och bortgick en stund före aftonmåltiden.

Vid sin hemkomst fann han ett bref från Carolina, hvilket fortsatte de underrättelser hon förut lemnat om

Gustafs sjukdom och långsamma tillfrisknande, samt om baron von K–s vistande i huset, hans alltför trägna uppmärksamhet mot Julie, och slutligen hennes egen motvilja mot denna, emedan hon genom någon besynnerlig tillfällighet så tillställt, att baronen hittills icke blifvit underrättad, att hon var förlofvad. Carolina slutade med dessa rader: ”Allt detta, min Waldemar, skulle jag visligen förtiga, om du vore misstrogen, svartsjuk eller blott kär i din fästmö; men då du nu icke är något af allt detta, så fattar du ej eld onödigtvis, utan handlar med lugn beräkning. Du skall, enligt din bästa öfvertygelse, väl pröfva och öfverlägga och se Julies uppförande med egna ögon. Min mening är icke, att du skall begagna första tillfället att slå upp med henne; men likväl göra hvad du är skyldig din heder samt hennes och ditt tillkommande lugn. Du bör snart komma hit, henne ovetande, och tillfälle skall ej saknas att bedöma hennes tänkesätt. Det kan ej förblifva såsom det nu är. Gustaf vet ej det ringaste af allt detta, under förevändning att han icke får oroas. Kom derföre snart, beder din tillgifna etc. etc.”

Många och mångfärgade luftiga gestalter sväfvade, efter läsningen af Carolinas bref, förbi Waldemars andliga öga. Sedan han en stund öfverlagt, blef slutföljden, att han bestämde sin afresa till midsommar.

XI.
Pot-Pouri.

En qvinna, sådan som dålig uppfostran
skapar qvinnan, ädelsint i stort, små-
aktig i det lilla, fåfäng, lättretlig.
Bulwer.

En afton åtta dagar före helgen satt Carolina och Julie i den senares kammare, sysselsatta att brodera en tyllklädning, hvilken Julie skulle hafva färdig till det omnämnda bröllopet. Efter en stunds tystnad sade hon: ”Vet du, Carolina, det här dumma infallet att brodera tyllen förtretar mig riktigt. Jag kunde mycket väl hafva den ändå. Våra ögon förderfvas, det är ett, och för det andra får jag derigenom så sällan vara nere och prata bort en ledsam stund med vår treflige gäst; ty jag skulle ej få den färdig ens till jul, tror jag, om jag satt dernere. Sanningen att säga, arbetar jag med bra liten framgång, då han så skälmaktigt den ena gången efter den andra gömmer än glansgarnet, än fingerborgen, än prylen, och allt hvad han kommer öfver. Och hans lifliga samtal, så fulla af eld och behag, allt detta måste jag nu försaka, för att sluta detta lappri. Och när jag rätt betänker, vet jag ej, om en sådan uppoffring kan svara emot den tillfredsställelsen att vara den elegantaste på ett bröllop på landet.”

Allt detta skulle visserligen vara ett skämt; men det låg en hög grad af otålighet i Julies ton, hvilket bevisade, att i hennes ord fanns mera allvar, än hon sjelf trodde, samt att denna framställning var en trogen bild af hennes verkliga tillstånd.

”Min bästa du,” svarade Carolina mycket allvarsamt, ”detta synes mig det minsta; men att din bror skall sakna våra omsorger och vårt sällskap, derföre att du ej kan uthärda att sitta i ett sjukrum, det finner jag, lindrigast sagdt, bra litet systerligt af dig.”

”Åh, kära Carolina, det gör Gustaf ingenting. Pappa är ju nästan jemnt hos honom. Brink läser tidningarne, när han så önskar, och ryttmästaren är en slaf af hans minsta nyck, att icke tala om dig, som är honom långt mera, än den huldaste syster kan vara.”

Detta sista yttrade hon i en sarkastisk ton. På Carolinas bleka ansigte uppspirade med beundransvärd hastighet de friskaste purpurrosor, små alster af den sårade sjelfkänslan.

En hög grad af värdighet låg i hennes ton, då hon svarade: ”Jag lemnar åt din egen rättskänsla att bedöma grannlagenheten af ditt sista yttrande, Julie; men hvad ryttmästaren angår, så tillåt mig anmärka, att du

begår ett misstag, om du tror att han lemnat Gustaf all den uppmärksamhet och det verkliga deltagande, han törhända hade skäl att vänta af den, som kallar sig hans vän. Nästan alla stunder af dagen är han upptagen af jagt eller samtal med dig. Jag förstår blott icke, huru han så snart blef bra i armen. Det är ej mer än en månad sedan han bröt den ur led, och nu handterar han bössan med en ledighet, som är förvånande.”

”Derför prisar han sin goda natur,” svarade Julie. ”Dessutom,” tillade hon, hjertligt glad att komma ifrån det ämne hon förhastadt vidrört, i afseende på Carolinas omvårdnad om Gustaf, ”hvad jagten beträffar, är detta en ren uppmärksamhet af baronen åt vår kinkige sjukling, som, i förtroende sagdt, är bra tråkig, eller huru? Åtminstone kan jag aldrig göra honom till nöjes. Så snart jag kommer in i hans rum, heter det genast: ’Stäng icke dörren så hårdt! Hvad skall rullgardinen uppe? Julie! du skall se efter hushållerskan, så att buljongen icke blir för svag eller för stark,’ med flera oändligen tråkiga påminnelser. Aldrig är någonting lagom. Jag hatar all sjukvård; men Gustaf är ett non plus ultra af allt hvad ledsamt är.”

”Jag kan visserligen icke bestrida,” sade Carolina, ”att han har ett ovanligt retligt lynne; men jag tror det till en viss grad förhåller sig så med alla sjuka. Men om du, såsom jag tror, icke misstycker det, skola vi byta om ämne. Många gånger har jag tänkt att fråga dig, huru det kommer sig, att jag på en längre tid ej sett dig bära Waldemars ring?”

Julie rodnade, men svarade temligen ledigt: ”Den är så trång. Du vet att pappa skulle öfverraska oss med ringarne, och derföre togs ej något mått.”

”Du bar den likväl intill den dag din bror hemkom. Du vill väl ej dölja din förbindelse för honom eller för någon annan?”

”Min förbindelse med Waldemar,” svarade Julie med stolthet, ”är ännu ej eklaterad, och hvad jag vill göra eller icke göra, torde du tillåta mig sjelf att bedöma.”

Carolinas goda hjerta kände mera medlidande än harm öfver Julies lättsinniga handlingssätt. Hon försökte, i den mildaste ton och med de renaste förnuftsgrunder, att väcka hennes uppmärksamhet på det tvetydiga ljus, hvaruti hon genom detta uppförande kom att stå, så väl i sin fästmans som i verldens ögon, då det aldrig varit i fråga att med någon större högtidlighet fira deras förlofning. Julie svarade ej härpå. Hon steg upp och lemnade rummet, under synbar sinnesrörelse. Uti en af parkens mörkaste gångar kastade hon sig ned på en liten bänk, hennes bättre stunders älsklingsplats. Här sökte hon ordna de spridda tankarne till ett sammanhängande helt, och derunder lade hon handen på det våldsamt klappande hjertat, och talade i afbrutna meningar: ”Rätt gör jag icke; men gör då han rätt, som så öfverlemnar mig åt mina tvifvel och till en lekboll för omständigheterna? Han vet att baronen är här, och han känner säkert äfven dennes rykte för galanteri. Hm, jag förstår mig knappt sjelf. Detta förtroende till min beständighet är visserligen ganska ädelt; men jag hatar och älskar på en gång detta lugna förtroende. Härledde det sig från kärlek, så skulle jag välsigna honom och visa, att jag vore värd ett sådant; men – men, tyvärr är det säkert blott likgiltighet – – och jag – ja, jag vill visa honom, om än mitt hjerta dervid skulle brista, att äfven jag är likgiltig.”

Efter en stunds tystnad öfvergingo, genom en naturlig följd, hennes tankar till ryttmästaren, och hon började ånyo: ”Hvart skall det taga vägen? Hvad vill jag väl egentligen?”

Vid denna enkla fråga försjönk hon åter i djupa tankar. Inbillningens tjensteandar lånade baronen alla de yttre behag och goda egenskaper, som erfordrades att bestorma Julies bättre öfvertygelse, ”och Waldemars köld,” tänkte hon, ”är en bedröflig motsats till baronens alltid uppmärksamma, artiga, eleganta väsende. Min minsta önskan, min halfva vink är en lag för honom. Aldrig, aldrig skall jag hos Waldemar finna något sådant, och ändå älskar jag honom, ja, endast honom; men med mitt sätt att tänka och betrakta tingens ordning, skulle jag, såsom den firade friherrinnan von K–, icke vara olycklig.”

Denna sista tanke framsmög sig så tyst och varsamt, liksom Eumeniderna försigtigt öppna ingången till hjertats rena helgedom, och, i fall den finnes obevakad, framräcka det förgiftade äpplet. Julie bäfvade tillbaka för dess möjlighet, om baronen verkligen skulle begära hennes hand. Hon steg upp, för att återvända och bortslå denna alltjemnt återkommande frestare.

Nära slutet af parken mötte hon ryttmästaren, hvilken, återkommen från en spatserridt, sökt henne öfverallt inomhus, och, då han ej fann henne der, äfven tagit sin tillflykt hit. Med glad öfverraskning hastade han emot henne, och ropade redan på långt afstånd: ”Ah! hvilken lycka, dyraste Julie!” och det i en ton, som bevittnade hvilka framsteg han på några veckor gjort.

”Ni har förblifvit nästan osynlig ett par dagar, och när jag någon gång haft den lyckan att se er, har ni alltid varit åtföljd af er skugga.”

”Jag menar,” svarade Julie, i den lätta, skämtsamma ton, hvaruti hon alltid samtalade med ryttmästaren, ”att den äfven nu icke öfvergifvit mig.”

”Huru grymt af er, Julie, att vilja likna mig vid den, som dagligen utgör min plåga! Jag försäkrar er på tro och heder, att, i fall jag någonsin blefve så afundsvärdt lycklig, att ni ville tillåta mig blifva er oskiljaktige följeslagare, skulle min första omsorg vara att aflägsna den, som hittills genom sin omisskänliga afvoghet mot mig – jag döljer det ej – väckt min tillbaka. Hon tyckes hafva ålagt sig den besynnerliga rolen af er ärevakterska.”

”Bevars, herr baron,” skämtade Julie, för hvilken detta utfall mot Carolinas vaksamhet i sjelfva verket var ganska behagligt, ”bevars, så ni förifrar er mot min trogna väninna! Och att ni kan sätta i fråga,” tillade hon med komiskt allvar, ”huruvida jag ville utbyta denna skugga mot er! Visserligen kan detta stundom vara trefligt nog; men jag förvånas att höra, det ni, vid första tanken på en sådan möjlighet, redan omtalar, hvilka revolutioner ni ernar göra. Nej, nej, min herr baron,” härvid hotade hon skälmaktigt, såsom man brukar göra åt oartiga barn, ”ni har för hastigt och med en lätthet, liksom ni begagnade extra post, nått höjden af all möjlig djerfhet, hvarföre jag helt och hållet afslår er begäran.”

Baronen var alldeles förtjust öfver Julies muntra svar, hvaraf han tyckte sig kunna hoppas mycket för sina afsigter. – ”Min charmanta värdinna förstår att uttrycka sig med ett så eget behag, äfven då frågan är om ett afslag, att hennes ödmjuke tjenare erkänner sin djerfhet och bönfaller att åter blifva upptagen till nåder. Han lofvar och bedyrar, att, om han någonsin skulle kunna vinna sin herrskarinnas ynnest till den grad, att han får uppvakta henne såsom dess förklarade tillbedjare, vill han aldrig hysa så ogudaktiga planer, som att aflägsna den, hvilken för det närvarande står emellan honom och hans förhoppningars mål, lik en mörk, hotande sky mellan solen och den, som otåligt väntar sitt lif af dess strålar.”

I detta poetiska vältalighetsmönster öfverträffade baronen sig sjelf. För att desto mera förhöja verkan deraf, böjde han med den mest smakfulla prydlighet sitt knä mot jorden, och skickade Julie en blick, som kunnat antända ett vida mindre brännbart ämne, än det hjerta den var ernad att besegra. Hon räckte honom leende handen, och sade muntert: ”Stig upp för all del, bäste baron; marken är fuktig, och skola vi ändtligen spela komedi, kan det likså väl ske inne i salongen, som härute i aftonkylan.”

Baronen fann rådet godt och steg genast upp. ”Som ni vill, älskvärda Julie! Mig är det likgiltigt hvar vi spela, blott våra roler icke åtskiljas.” – Han tryckte härvid med så glad tillförsigt hennes hand, liksom han på rent allvar fått ja. Detta var mer än Julie ansåg sig kunna otadladt uppföra på galanteriets räkning. Hon blef derföre hastigt allvarsam, drog sin hand tillbaka, och svarade temligen kallt: ”Lita ej derpå; ni kunde hedraga er.”

Om baronen fått ett kallt duschbad vid ett tillfälle, då han varit plågad af stark värma, hade kylan deraf ej

kunnat jemföras med det duschbad, hvarmed han nu alldeles oförberedt hugnades. Väl hade han många gånger funnit, att ingen barometer kunde vara mindre att lita på, än den som visade graderna af hans herrskarinnas omvexlande lynne; men så hastigt hade den aldrig sjunkit. Baronen hade fallit ned från öfversta våningen af sina luftslott, till sjelfva trossbotten, der han förvarade aflagdt skräp. Under det han nu stökade omkring härstädes, träffade han på en artikel, ditkastad förmodligen genom misstag, emedan den begagnades så sällan. Nämnde artikel plägar gå och gälla under namn af eftertanka. Den kom nu så väl till pass, att baronen med all varsamhet upptog den, och var under en hel qvart i den grad fördjupad deri, att Julie fann tiden högst ledsam, och var ej i stånd att begripa, hvad baronen kunde tänka på så djupsinnigt.

”Huru är det, herr ryttmästare,” frågade hon efter en stund; ”jag tror ni ej är hemma? Bekänn hvar er inbillning svärmar omkring! Jag har ej förut funnit er vara älskare af drömmar.”

”För ingen del, mamsell St–hal! Jag är fullkomligt vaken, och äfven hemma, så helt och hållet hemma, att jag sysselsatte mig med mitt eget obetydliga jag.”

Julie bet sig i läppen; men som hon fruktade, att baronen skulle smickra sig med, att hon oroades af hans ovanliga köld, fortsatte hon med högsta likgiltighet: ”Nå, det är godt att ni är vaken. Jag skall då omtala någonting trefligt. En mängd längre bort boende ungdom, som också är bjuden till bröllopet, kommer hit ett par dagar före midsommar, hvarefter vi följas åt till den stora högtidligheten på prostgården.” – Vid ett annat tillfälle skulle detta hafva roat baronen ganska mycket; men nu blef hans svar blott ett enstafvigt: ”såå!” Baronen hade säkert någon krigslist i sinnet mot Julie; men hon var väl så spetsfundig som han, och förblef likgiltig. – ”Klockan sex sker vigseln, derefter dans hela aftonen, och följande dagen middag för ortens äldre herrskaper. Det blir ytterst trefligt; tror icke ryttmästaren det?”

”Visserligen,” svarade han, och förstämda å ömse sidor, slutades spatserfärden.

XII.
Den olägliga Öfverraskningen.

Lifvets blommor äro blott ett färgspel!
Huru många förtvina ej i knoppen,
utan att lemna minsta spår efter sig!
Huru få gifva frukt!
C–t–

Klar och herrlig uppgick solen midsommarsaftonen, till stor förnöjelse för de på Knapergården församlade bröllopsgästerna, hvilka alla voro tidigt i rörelse. Det lilla groll, som uppkommit mellan baronen och Julie, befanns redan bilagdt, och de stodo åter på den fordna trefliga foten med hvarandra, blott med den skilnad, att baronen började anse saken såsom afgjord, så snart han ville bestämdt yttra sig, och Julie å sin sida blef oftare än förut oroad af den lede frestaren.

Det blef aftaladt, att man, emedan antalet af maskulinum och femininum befanns lika, skulle låna chäsar och trillor i grannskapet, för att förskaffa sig det nöjet att åka en herre och ett fruntimmer tillsammans. Dervid möttes likväl många svårigheter, emedan nästan alla ståndspersoner, både när och fjerran, skulle begagna dem för samma bjudning. Många bud återkommo således med oförrättadt ärende från öster och vester, till herrarnes uppenbara och damernas hemliga harm, för att ånyo i norr och söder försöka sin lycka.

”Onödigt bråk,” ropar läsaren; ”ett kärrparti kunde väl snart på landet låta ordna sig.” – Hvad! ett kärrparti! derom var alldeles icke fråga. Badet i S– hade vid den tiden knappast sett sin morgongryning, långt mindre dessa moderna uppfinningar, som dess middagsglans sprider omkring sig. Således lefde våra vänner på Knapergården i den största okunnighet, både om dessa partier och det ännu långt beqvämare sättet, att

komma fram i löfklädda hökärror. Men äfven om denna vigtiga uppfinning redan varit gjord, hade säkerligen starka tvifvel uppstått, huruvida man på detta sätt kunnat företaga en resa till ett bröllop, emedan det var allmänt bekant, att prosten S–dins hus hörde till den gamla goda skolan, der allt nyhetskrämeri hatades. Med ett ord, under muntra badnöjen kunna många snillrika upptåg ega rum, hvilka för den öfriga verlden blott synas såsom en lysande meteor, hvilken endast fägnar vara ögon och försvinner. I följd häraf, och då tvåsittsiga åkdon icke kunde anskaffas till ett tillräckligt antal, blef herr Brink af Julie anmodad att låta framdraga och iståndsätta den gamla, stora familjvagnen.

Efter frukosten begaf sällskapet sig ned till ån, för att meta kräftor. Baronen, som i dag var i hög grad upprymd, skämtade med Julie öfver grannmamsellernas morgontoilett, och sedan detta ämne befanns uttömdt, och alla voro ifrigt upptagna med att nedsänka sina håfvar, vågade han hviska en begäran till Julie, om en tur med honom nedåt den herrliga strandtrakten. Hon stod redan i begrepp att uppfylla hans önskan, då Brink hastigt kom ned och hviskade några ord till Julie. Dödens och lifvets färgspel vexlade i snabbt lopp på hennes kinder. Efter ett ögonblick vände hon sig med ett tvunget leende till ryttmästaren, och sade: ”Vi hafva fått fremmande! Ursäkta; men jag måste uppfylla en värdinnas skyldigheter.”

Baronen syntes ganska missnöjd. – ”Skulle icke mamsell Klein kunna göra *les honneurs*, tilldess ni återkommer med det öfriga sällskapet?” frågade han, i en ton hvilken mer än ord talade för hans önskan.

”Det går ej an,” svarade Julie och svepte shawlen omkring sig. Men då hon såg, att ryttmästaren ernade följa henne, gjorde hon en hastig och bestämd afvärjande rörelse med handen, fattade Brinks arm, och innan baronen hann göra någon fråga, var hon redan försvunnen med sin följeslagare.

”Rätt besynnerligt,” brummade ryttmästaren för sig sjelf; men utan att vidare skänka händelsen sin uppmärksamhet, följde han kanten af ån litet längre ned, och försmådde alldeles icke, då hans sol var försvunnen, att hålla till godo med de mindre lysande stjernorna, desamma som nyss utgjort skottafla för hans skarpa infall.

”Så förståndigt af er, herr Brink,” sade Julie och såg med en tacksamt vänlig blick på sin följeslagare, under det de skyndsamt gingo hemåt. ”Sannerligen! jag hade blifvit ganska brydd, ja, mycket förlägen, att så alldeles oförberedt träffa Waldemar bland så många fremmande. Förlofvade personer helsa hvarandra, som ni vet, helst utan vittnen, och jag älskar icke öfverraskningar.”

”För att bespara er en naturlig förlägenhet,” svarade Brink, ”hindrade jag doktorn att, efter sin önskan, genast gå ned, hvarföre jag underrättade honom, att hans syster var inne. Derigenom erhöll jag rådrum att meddela er nyheten om hans ankomst; men huruvida jag anser nämnda förlägenhet hafva sin grund i en fästmös blygsamhet eller i någon annan bevekelsegrund, känner ni sjelf för väl, för att icke inför mig antaga en tillgjordhet, som ni ej eger, och som alldeles icke vore på sitt ställe.”

”Bevars, herr Brink;” sade Julie med illa dold förlägenhet; ”tror ni, att jag vill gifva mina känslor till pris åt allmänheten? Sådant kan en karl aldrig bedöma.”

”Mamsell Julie måste erinra sig,” återtog Brink mycket allvarsamt, ”att några vänner ej äro en hel allmänhet, och för öfrigt finner jag ej, att en flicka, förlofvad med föräldrarnes ömsesidiga samtycke, behöfver blygas att visa en glad, naturlig rörelse, då hon återser sin fästman. Men,” tillade han, ”ni vet, att det var för att bespara er andra känslor, som jag ville förekomma all öfverraskning. Ingen kan varmare än jag önska, att allt måtte snart blifva som det bör vara; ty nu står ni vid en bottenlös afgrund, dold af rosor, den ni hvarken ser eller vill se.”

”Ni är alltför moraliserande, herr Brink,” svarade Julie harmsen, ”och jag begriper verkligen icke, huru jag kan tåla så mycket af er.”

”Det vill jag förklara för er,” genmälte Brink. ”Det härrör deraf, att ni aldrig kunnat inverka på mig; att jag lyckligtvis undgått, genom mitt hjertas tidigare val, att bränna vingarne vid strålarne af er skönhets och ert snilles lyseldar. Kort sagdt, ni kan räkna på min vänskap och goda vilja att tjena er; men er annars så allsmäktiga blick eger icke öfver mig den magnetiska kraft, som för andra, och hvilken är orsaken till det otillbörliga gyckel ni drifver både med känslor och pligt.”

”Ah! ni är i dag alldeles odräglig, herr Brink,” utbrast Julie; men en tår stal sig dock fram jemte det konstlade leendet, då hon såg i Brinks redliga och öppna anlete ett uttryck af bekymmerfullt allvar. Med rörelse tillade hon då: ”Jag vet, kära Brink, att, ehuru ni är sträng, jag likväl icke eger någon bättre vän. Derföre ber jag er, utan omständigheter, att ni genast återvänder och uppehåller sällskapet, men framför allt ryttmästaren, så länge som möjligt.”

”Gerna, mamsell Julie; men ni måste då lofva mig att väl använda tiden. Kom ihåg, att doktorn icke förstår sig på skämt i sådana förhållanden. Var derföre icke lättsinnig, och låt icke såsom vanligt ett infall för ögonblicket råda öfver er bättre öfvertygelse. Ursäkta min uppriktighet; ni drifver både med honom och baronen ett farligt spel, hvars elaka följder falla tillbaka på er sjelf.”

”Ack, herr Brink, ni känner, att Waldemar till sitt lynne har någon likhet med er, och då han är min fästman, bör det ej förundra er, att det smärtar mig, samt att jag således ...”

”Stilla, mamsell Julie!” afbröt henne Brink; ”tala ej ut en så oädel, lättsinnig tanke. Jag beklagar, att jag ej kan bestrida er mening, i afseende på styrkan af doktorns känslor; men ni är dertill, sedan förra året, till en stor del sjelf orsaken, och hvem vet hvilka strider han kan hafva bestått? Säkert är, jag ansvarar derför med mitt lif, att han är värd er kärlek, er aktning och framför allt ert förtroende, måhända äfven ert öfverseende. Tänk på er sjelf!”

”Godt, godt, herr Brink! Jag tror att ni har rätt, och så snart vi återkomma från bröllopet, skall jag bedja min far att med en liten högtidlighet; tillkännage förlofningen, och då tager jag för alltid afsked af all behagsjuka.”

”Men,” invände Brink, ”ett ordspråk säger: uppskjut ej tills i morgon hvad du kan göra i dag. Ingenting är lättare, än att, då ryttmästaren kommer in, säga honom: ”Se här får jag presentera er min fästman.”

”Nej, det är rent af omöjligt; begär ej sådant. Men när vi komma tillbaka från bröllopet, skall det ske på sätt jag nämnt. Ett par dagar behöfver jag att tänka på egen hand.”

Brink skakade på hufvudet och gick att uppfylla hennes uppdrag. Han hade genom en vän i W– temligen noga reda på Waldemars förhållande till fröken von Horst; men han var ej heller obekant med den förmodade förbindelsen mellan henne och grosshandlaren Billing, och tröstade sig derföre med den tanken, att då detta en gång var afgjordt, skulle doktorns förhållande till Julie blifva mindre tvunget. Den enda stötestenen syntes honom baronen. ”Det vore icke omöjligt,” sade han för sig sjelf, ”att hon, i ett anfall af fåfänga och lättsinnighet, bröt med Klein och gifte sig med baronen, i händelse han gör allvar med saken. Bevare oss Gud från en sådan olycka!” bad Brink af uppriktigt hjerta.

Blott några ögonblick hade Julie haft tillfälle att öfvertänka Brinks råd, och allt var hos henne ännu ett outredt virrvar, då hon på något afstånd fick se Klein komma med hennes far emot henne. Den senare blef på vägen uppehållen af en bonde. De möttes alldeles ensamme.

”Välkommen, Waldemar! du har verkligen öfverraskat mig,” stammade Julie och lade sin hand i den, som han med hjertlig välvilja räckte henne.

”Jag vill hoppas, icke oangenämt,” svarade han och såg henne med en mild, men något forskande blick i

ögat.

”Visst icke, gode Waldemar; men du hade varit ännu mera välkommen, om det skett förr.”

I dessa ord låg en tvetydighet, den Waldemar kunde tolka på flera sätt. Som han var osäker om det rätta, åtnöjde han sig med att svara, det han omöjligt förr kunnat få permission. ”Men var förvissad, bästa Julie, att denna försummelse nu skall repareras; ty jag ernar blifva här en hel månad.”

Julies svar härpå var högst osammanhängande. Hon kunde ej lösslita sin själ från tanken på den oreda, som oundvikligen måste uppkomma. Det närmaste föremålet för hennes bekymmer var baronen. Hvad skulle han säga, tänka och göra? Och huru skulle det gå med henne sjelf? Hon hade ej mod att tala uppriktigt med Waldemar; och huru skulle hon kunna säga honom, att hennes kärlek och fåfänga ständigt lågo i strid med hvarandra? Att hon sjelf började inbilla sig, att baronen ingifvit henne ett lifligare interesse, än som var förenligt med hennes lugn, och slutligen en viss, icke obetydlig fruktan, att Waldemar och hon icke passade för hvarandra, allt detta var just icke egnadt att blifva föremål för det första återseendets samtal. Sådan var Julies öfvertygelse, och hon teg, emedan hon icke visste hvad hon skulle yttra. Waldemar, som under detta långa afbrott noga betraktat henne, fattade hennes hand och sade vänligt: ”Jag hör att ni i dag skall resa till ett bröllop. Om du ej redan lofvat någon annan, så hoppas jag du tager din plats hos mig; min trilla är både rymlig och god.”

Ingenting kunde, under närvarande förhållanden, vara mindre angenämt för Julie, än en så lång tête à tête med Klein. Dessutom hade hon lofvat åka med baronen. För att undvika begge delarne, svarade hon, likväl icke utan en viss oro, huru Waldemar skulle upptaga det: ”Jag ernar åka i vagnen; man bevarar bättre sin klädsel i ett täckt åkdon.”

”Som du vill,” sade Klein; men ett lätt drag af missnöje sväfvade öfver hans läppar.

”Jag hoppas likväl, att du icke har något deremot, att jag tager min plats på kuskbocken.” – Häremot var intet att invända: Julie böjde hufvudet till bifall, så vänligt hon kunde, samt yttrade: ”Jag tror att Carolina åker med i vagnen; ty hon har afslagit ett par af herrarnes inbjudning.”

”Hon reser icke med,” svarade Klein, ”efter hvad hon just nu sade mig.”

”Hon vidhåller således sin envisa föresats,” återtog Julie förtrytsamt, ”ehuru jag så mycket bedt henne. Finner du ej detta vara rätt besynnerligt af din syster?”

”Icke det ringaste, min goda Julie! Både jag och Carolina sörja för mycket ännu förlusten af en älskad fader, för att efter tre à fyra månader kunna finna nöje i något slags förströelse. Hon blir hemma af smak; jag reser dit, emedan, då jag finns på stället, det vore att försumma dig, om jag åt någon öfverlemnade dessa små artigheter, som nu uteslutande äro min tillhörighet.”

”Du är verkligen alltför god, Waldemar,” svarade Julie småleende. ”Var uppriktig, jag ber dig, önskar du, att jag skall blifva hemma, så var öfvertygad, att jag utan afsaknad kan försaka ett nöje, då jag dermed vinner ditt bifall.” – För ögonblicket var detta hennes allvar; ty hon fick hastigt en paroxysm af ånger.

Waldemar svarade med någon öfverraskning: ”Långt derifrån, min bästa vän! Det är mig ett verkligt nöje att få visa dig en uppmärksamhet. Vill du emellertid presentera mig för dina gäster?”

”Nej, Waldemar! det öfverlemnar jag åt Carolina, samt utber mig för i dag ditt öfverseende. Några små göromål hindra mig att komma ned till middagen.”

De voro nu inkomna i salongen, och då Klein ännu en stund ville qvarhålla henne, sade hon med ett

vemodigt leende: ”Icke i dag, gode Waldemar, kan jag tillhöra dig. Vi måste först bättre lära känna hvarandra. Tro mig, vi måste det.”

Hon skyndade ut, betagen af mångfaldiga och häftiga sinnesrörelser, för att dölja den tilltagande oron, och i sin kammares enslighet tillkämpa sig en passande, med dagen förenlig sinnesstämning jemte en yttre hållning. Förundrad såg Klein efter henne, skakade betänkligt på hufvudet, och gick in till Gustaf.

En timma senare sutto alla de muntra gästerna vid det tidiga middagsbordet, hvarefter enhvar förfogade sig till toilettens vigtiga bestyr.

XIII.
Resan till Bröllopet.
Första Akten.

Uti prestgår'n slamrades med mortlar,
Brådt om hade alla husets hjon,
Pigor svängde sig med helgdagskjortlar,
Och på spettet satt en gödd kalkon.
Fru Lenngren.

Från Knapergården hade man en mil till S– aryd prostgård. Kl. half 5 stodo damerna färdiga, i stärkta netteldukskjädningar med rosenröda skärp, fötterna inklämda i allrasomsötaste små gröna sidenskor, och håret smyckadt med vextlifvets mest utvalda skapelser. Bajaderer af det modernaste slaget, höljda och icke höljda, efter hvad omständigheterna medgåfvo eller förbjödo, hvita och bronsfärgade halsar. Så fördelaktigt utstyrda och insvepta i kappor och voiler, ledsagades de af de väntande eau-de-cologne- och resedadoftande kavaljererna, till sina serskilda åkdon.

Julie hade genom Brink underrättat ryttmästaren, att hon, i följd af en svår tandvärk (o, qvinnolist!), skulle åka i vagnen. Det föreföll honom mer än märkvärdigt; men han beslöt dock att icke blifva stött, utan äfven taga plats deri, hvarföre han underrättade sig, hvilka af sällskapet för öfrigt hörde till samma parti. Han erfor då, att vagnens invånare skulle bestå af Julie, en gammal enkefru till förkläde under resan, hennes dotter och dennas fästman, hvilken olyckligtvis kommit för sent att skaffa sig något eget åkdon. Baronens plan var genast uppgjord. Han tillbjöd herr kongl. sekreteraren och dess fästmö häst och åkdon, hvilket tacksamt antogs. Han visste, att den gamla enkefrun var döf; derföre hade han icke det ringaste deremot, att hon satt i ett hörn, ett bihang till dessa ovärderliga varelser, som på en gång äro närvarande och frånvarande; och hvad Klein beträffar, bekymrade ryttmästaren sig föga, hvar han åkte. Han kom icke ens att tänka på honom förrän något senare.

Allt var således i behörig ordning, och samtliga damerna lyckligt instufvade. Endast baronen och doktorn stodo ännu i tamburen och väntade på Julie. Ehuru de icke hade den ringaste aning derom, att de skulle blifva grannar på vägen, tycktes de af instinkt betrakta hvarandra med motvilliga blickar. Slutligen kom den väntade, skön som en ros i sin broderade tyllklädning, med hvit atlas inunder, en dyrbar persisk shawl, kastad, likt ett lätt draperi, öfver den präktiga, fina drägten, och på de herrliga, glänsande, bruna lockarne en strålande kordong af gyllne ax och konstgjord blåklint.

Baronen stod stum af förtjusning. Också förde hon sig i dag med en ädelhet och ett behag, som skulle hedrat en drottning. Begge herrarne erhöllo en flyktig, triumferande blick, då hon, med en lätt böjning på hufvudet, försvann vid ingången till sin fars rum. På Waldemar gjorde denna blick ett vidrigt intryck; på baronen alldeles motsatsen. Det var en blick och en hållning, värdig den tillkommande friherrinnan von K–, tänkte han för sig sjelf.

Då Julie återkom, ledsagades hon af Carolina, hvars enkla, randiga bomullsklädning och slätkammade hår fördelaktigt upphöjde Julies lånta och egna behag, genom den motsats de framställde.

Ryltmästaren, som var idel uppmärksamhet, hastade fram att hjelpa henne med kappan; men Waldemar stod på andra sidan och hade redan förekommit denna artighet. Ryttmästaren fann detta ganska djerft af doktorn; men ingenting kunde öfvergå hans förvåning, då han skulle bjuda Julie armen, att se Waldemar helt ogeneradt fatta hennes hand, lägga den i sin och föra henne i vagnen.

Ryttmästaren bet sig så häftigt i läppen, att en liten bloddroppa föll ned på hans näsduk. Vid åsynen af den lilla röda fläcken stillades genast hans uppbrusande harm, och hvem undrar derpå? blod är en helig sak, framför allt friherrligt blod. Det blef honom således klart, att, sedan han utgjutit en droppa af sitt för henne, var hon att anse som en honom helt och hållet tillhörig egendom. Hvad doktorn angick, var baronen så långt ifrån att döma till det sanna förhållandet, att han ansåg dennes uppförande härleda sig dels ifrån gammal barndomsvänskap, dels ock af brist på en finare takt, hvarföre han fann det under sin värdighet att taga humör deraf. Dessa betraktelser gjordes under det han med näsduken för läppen gick nedför trapporna och fram till vagnen.

”Skall ryttmästaren äfven åka här?” frågade Klein, med en just icke alltför inbjudande ton, då han såg honom utan omständigheter stiga upp.

”Ja, med er tillåtelse,” svarade baronen och drog igen vagnsdörren.

Nu var det Kleins tur att bita sig i läppen. Detta skedde likväl med så mycket saktmod, att ingen bloddroppe blef synlig. Och väl var det; ty af en så helt och hållet plebejisk natur, hade den egt föga anspråk på täflan med sin ädle motståndare.

Tigande intog doktorn sin plats på kuskbocken; och som vägen till prostgården låg åt ett motsatt håll till den, som slutade med den afskyvärda backen, förspordes intet hinder för en ilande fart. Doktorns klatschande piska försatte de ystra hästarne i det muntraste lynne. Men, med undantag af dessa, var det öfriga sällskapet ganska trögt; baronen, emedan han utan framgång både på svenska och fransyska sökt upplifva Julie; hon, emedan hon visste, att Waldemar, om han ville, kunde höra hvart ord; den gamla enkefrun, emedan ingen besvarat hennes anspråkslösa anmärkningar genom annat, än ett enstafvigt: ”hm,” eller: ”jo, jo;” och doktorn, emedan han sökte tillfälle att på ett lämpligt sätt qväsa baronens öfvermod.

Således afbröts ej tystnaden förrän man till allas lättnad höll på den af vagnar och andra åkdon alldeles öfverhöljda gården. Innan Klein hann att öfverlemna tömmarne åt den framträdande drängen, hade ryttmästaren redan hoppat ur och stod färdig att nedlyfta Julie, hvilket han också i sjelfva verket gjorde både hastigt och lustigt. Han hade afkastat kappan, och Julie såg ryttmästaren för första gången i den lysande s–ka dragonuniformen. Och denna, det måste sjelfva afunden erkänna, var i hög grad egnad att pryda hans fördelaktiga utseende och höga figur.

Med välbehag dröjde Julies blick på den rika, smakfulla drägten. Aldrig hade han visat sig i ett så förledande ljus. Dertill gaf det blandade uttrycket af harm och ömhet i hans drag åt hela hans väsende någonting så eget, så oemotståndligt intagande, att hon icke kunde hindra sig att kasta en jemförande blick från honom till doktorn. ”Waldemar, ehuru i regelbunden manlig skönhet baronen vida öfverlägsen, syntes dock nu, med sin allvarsamma hållning, i den svarta, visserligen fina, men likväl anspråkslösa drägten, icke kunna hålla stånd mot den lysande ryttmästaren.

Nära ingången till prostgården hviskade baronen till henne: ”Får jag räkna på första dansen?”

”Icke den första,” svarade hon litet brydd; ”den är bortlofvad.”

”Redan; det var oväntadt. Nå väl, Julie! första kadriljen och andra valsen då? O! säg icke nej,” bad han med en så ljuf, förledande röst i hennes öra, att hon hastigt hviskade: ”Må så vara; men håll er nu på afstånd.”

Denna uppmaning beledsagades af en blick, som visst icke var ernad att ses af någon annan än baronen, men hvilken Waldemar, ehuru stående på sidan, råkade uppfatta, äfvensom några ord. Och ehuru genom Carolina förberedd, blef han likväl högst öfverraskad af detta bevis på hans fästmös och baronens vänliga förhållande till hvarandra. Julie hade ingen aning om den upptäckt doktorn gjort, hvarföre hon helt ledigt vände sig till den vid foten af trappan väntande marskalken, lade med mycket behag yttersta fingerspetsarne af sin hvita handske på den arm han artigt bjöd henne, och ledsagades så af denne till fruntimrens toilettrum.

Detta i följd af dagens högtidlighet omskapade tempel åt graçerna var ursprungligen en i hvardagslag så kallad kökskammare, och kunde, i denna sin vanliga egenskap, anses som ett tempel för spinnrockar och väfstolar. Här gaf den driftiga husmodern de i ödmjukhet lyssnande prestinnorna de vigtiga oraklen på deras blygsamma frågor. Här kunde hon, genom den tunna brädväggen åt köket, erfara allt hvad som föreföll der i ord och gerningar. Denna senare förmån sträckte sig äfven i dag till hennes gäster; ty oaktadt mångfaldiga röster skreko om hvarandra: ”hjelp mig; ack, söta du! fäst på den här blomman; låna mig ett par hårnålar; fäst den här bandrosen!” m. m., öfverröstades dock alla af den duett, som i köket med skärande diskant uppstämdes, i anledning af den omtvistade tillblandningen af en mergbudding, emellan prostinnans syster, allmänt erkänd såsom Kajsa Wargs värdiga lärjunge, och en konsterfaren madam, hvilken för bröllopsmåltidens skull var beställd från staden. Då man härtill lägger det otroliga slamret af grytor, kittlar, kastruller och pannor; de ifrån köks- och ladugårdspigor tillskapade kammarjungfrurnas spring från thérummet till salen och från salen till köket, och ytterligare härifrån med vattenkaraffer och handdukar ned till lilla byggningen på gården, der magisterns, adjunktens, kammare utgjorde herrarnes första samlingsplats, det vill säga, att de i magisterns lilla spruckna spegel, som hängde midtpå fönsterposten, öfverságo så mycket, som å densamma kunde upptäckas af deras yttre menniska, uppströko lockarne, jemkade på den hvita, fina kragen, drogo litet bättre åt halsduksrosen, fästade de blänkande knapparne i skjortvecken, med flera små förbättringar; när man ytterligare föreställer sig marskalkarnes oupphörliga skrapande i förstugan med de spegelblanka stöflarne, chörer af det eviga enahanda upprepandet af samma fras: ”Ödmjuka tjenare, mina damer! Var så nådiga och stig in här!” så har man ett någorlunda redigt begrepp om hvad som föreföll bakom kulisserna. Men det torde nu icke vara för tidigt att inkomma på sjelfva scenen.

Sällskapet från Knapergården, de sista af gästerna, voro ändtligen färdiga att lemna det omnämnda märkvärdiga templet, och nu öppnades dörren till den hvitlimmade, festligt smyckade salen. Herr Prosten S–din i högtidsdrägt och fru prostinnan i en splitter ny, svart, bombasinsklädning, en gåfva af den tillkommande mågen, emottogo här med djupa bugningar och fryntliga ord det lysande sällskapet. Midtpå golfvet stod ett blomsterprydt altare, och framför detsamma tvenne små pallar, klädda med prostinnans finaste damastserveter, hvilkas blandande hvithet ännu mera förhöjdes af de sirligt påfästade myrtengirlanderna.

Efter den vanliga uppståndelsen vid helsningar och presentationer, antydde en allvarlig, förberedande harskning af herr prosten, att tiden var inne för ceremoniens början.

Man ställde sig i tvenne halfcirklar, fruntimren på den ena och herrarne på den andra sidan af altaret; men dörrarne åt båda af de små sidorummen höllos, af dertill förordnade tjensteandar, färdiga att vid första vink inifrån öppnas. Prosten var redan utgången att införa sin dotter; en allmän tystnad herrskade. Nu gäller det, värdaste läsarinnor; låt oss blygsamt draga oss åt sidan. På en gång gafs det väntade tecknet; dörrarne upprycktes, och från den ena inträdde brudgummen, herr kommissarien Lynnell, åtföljd af sin ärade herr fader och fyra ungdomsvänner, så kallade småsvenner eller brudriddare, och från den andra bruden, i blygsam förvirring, vid prostens arm, ”med kronan i de mörka hår.” Henne följde fyra brudtärnor.

Prosten tog handboken och steg fram till altaret, de unga till den motsatta sidan, der de knäböjde vid fastställd tid, och de fyra tärnorna och småsvennerna utspände, såsom pell, prostinnans egen stora, röda brudshawl öfver det gråtande paret. Alla damer höllo pligtenligt sina näsdukar och herrarne sina hattar för ögonen, eller, kort sagdt, allt gick i så behörig ordning, som man kan vänta sig det vid ett väl tillställdt bröllop.

Men bröllopet i S–aryd var icke bestämdt att fortgå med samma enformighet, som dylika högtidligheter i allmänhet. Af någon händelse, – traditionen förmäler dock icke hvilken – kom doktor Klein att hålla sin hatt nog mycket åt sidan, hvarigenom han fick tillfälle att, i den stora spegeln midtemot sig, fästa ögonen på något föremål, hvilket tycktes höra till den grupp, som omgaf brudparet. Han blundade och gnuggade sina ögon med flata handen, såg åter dit och blundade på nytt, for med näsduken öfver ansigtet, och såg åter dit. Var han då förhexad?

”Det är ej någon synvilla,” sade han för sig sjelf, ”och jag begriper dock ej, huru det kan vara en verklighet.” Till venster om bruden stod en smärt, högvext qvinnogestalt, hvars enkla, konstlösa drägt bildade ett motstycke till den öfverlastade lyxen i hennes medsystrars klädsel. En hvit klädning utan garnering, ett ljusblått sammetslif, en fin, svart jernkedja på den bländande hvita halsen, en krans af eterneller på det guldlockiga hufvudet var hennes enda prydnad. Men hon behöfde ej låna af konsten och toiletten; hon stod der sjelf genom sin sublima skönhet och sitt intagande väsende en prydnad för festen. Till och med Julie, som genast blef varse detta för henne fremmande väsende, erkände inom sig, att hon kunde blifva henne en ganska farlig medtäflarinna. Hennes blick sökte snart baronens. Denne hade länge haft sina ögon fästade på den förtjusande, onämnbart intagande brudtärnan; men hans förhållande till Julie gjorde honom mera försigtig. Då han bemärkte, att hon gaf akt på honom, antogs genast en förändring i den beundrande blick han egnat åt den okända sköna, innan den mötte Julies. Ett skalkaktigt leende låg nu deruti, liksom ville han säga: ”frukta ingenting; jag ser blott dig!”

På Waldemar gaf Julie icke akt; annars hade hon ganska mycket förundrat sig öfver det omvexlande uttrycket i hans marmorbleka ansigte. Med en lång, djup suck drog han sig tillbaka bland mängden af gästerna; han hade igenkänt Maria von Horst. Ceremonien slutades, och i trängseln bland de lyckönskande, hvilka omringade brudparet, fann han tillfälle att komma ut.

XIV.
Andra Akten af Bröllopet.

Och flitigt omkring laget
det djupa hornet gick.
Tegnér.

Se vill jag ännu de lockarne gula,
Höra dess stämma, de älskade ljud.
Tegnér.

Rhenskt vin, punsch, bischoff och konfektyrer voro redan kringbjudna; tillbörliga skålar af marskalkarne föreslagna och druckna; verser för tillfället med mycken högtidlighet afsjungna och på en presenterbricka öfverlemnade af brudens små syskon, hvilka i dag tjenstgjorde såsom englar, i skinande hvita kläder och förgyllda pappersvingar; prostens tal lyckligen öfverståndet, så väl till hans egen, som gästernas tillfredsställelse; allt klart att företaga färden till danssalongen, hvartill prostens stora, nya loge med lika mycken konst, som arbete lyckligt blifvit omskapad.

Marskalkarne hade antydt herrarne, att enhvar borde leda ett fruntimmer; sedan skulle man tåga af efter en marsch, som blåstes af tvenne föregående trumpetare, och med sin dam dansa första valsen. Herrarne

fjeskade således omkring hvarandra till höger och venster med uppbjudningar. ”Får jag den äran? – ”Nej! jag tackar!” – ”Ja, jag tackar!” ljöd det i salen, likt surret af en bisvärm. Omkring mamsell St–hal stod en hel skara, den ene ett hufvud högre än den andre, och bugade och krusade. Hon höll en liten bok af rödt marokin i hand, hvaruti hon på de små pergamentsbladen med ett guldstift upptecknade danserna och sina kavaljerers namn. Med förnäm nedlåtenhet sänkte hon hufvudet för dem, hvilkas tillbud kunde antagas; en lätt skakning på detsamma betecknade de hopplöses öde.

Ryttmästaren åsåg detta med stolt tillfredsställelse. Hans lott i dansvägen var redan afgjord; således höll han sig, enligt sin herrskarinnas begäran, på afstånd, och sökte ett annat föremål för sin första uppmärksamhet. Den lyckliga, på hvilken valet skulle falla, måste dock ej varit tillstädes; ty baronen stod lik en bildstod, med armarne i kors, och blickade på en af dörrarne. Hastigt gick han bort till brudgummen, och bad honom presentera sig för den unga damen, som nu inträdde tillika med bruden, hvilken varit ute och förunnat den lägre personalen anblicken af sin helgade person. Lynnell efterkom hans önskan, baronen framförde sitt ärende, och fröken von Horst neg blygsamt och tackade.

Nu bjöd kommissarien Lynnell sin unga fru armen, för att med brudsvennerna i spetsen visa vägen till danssalen. Alla de andra gjorde på samma sätt. Julie blef i en hast alldeles ensam; ty vid förstå stöten af trumpeten flög hvar och en till sin plats. Endast Klein var ännu borta. Ryttmästaren, som blef varse hennes bryderi, och gissade att doktorn var hennes kavaljer, sade hastigt en lätt, ursäktande artighet för sin dam, och sprang att söka Waldemar, för hvilken uppmärksamhet Julie höll honom räkning. Denne, som under tiden väl tjugu gånger med stora steg mätt längden af magister Trasselins kammare, hvilken nu stod öfvergifven, hade ändtligen genom besinning och eftertanka lugnat de lössläppta elementerna inom sitt bröst, och stod nu med yttre köld och sjelfbeherrskning färdig att återgå, för att se Maria och sin fästmö tillsammans. Då nåddes hans öra af trumpetstöten, och han skyndade så fort som möjligt. På vägen från lilla till stora byggningen mötte han ryttmästaren.

”Herr doktor,” sade denne med en skarp, stötande ton, ”tillåt mig göra er uppmärksam derpå, att då man bjuder upp ett fruntimmer, fordrar ett blott vanligt lefnadsvett, att man icke sätter henne i förlägenhet, genom uteblifvande när dansen börjar.”

”Är ni, herr ryttmästare, anmodad af min dam att framföra detta ärende, så tillåt mig svara, att hon af mig sjelf skall få höra min ursäkt. Har ni deremot af egen artighet och för egen räkning åtagit er det, så skall jag hafva äran debitera er för den opåräknade omtanka, hvarmed ni behagar besvära er, genom inblandning i mina enskilda angelägenheter.”

”Credit skall icke uteblifva,” svarade baronen med högdragen uppsyn, och de utbytte båda en blick, hvilken å ömse sidor tycktes innebära den försäkran: ”vi träffas åter,” hvarefter de skyndade in.

Julie upptog temligen likgiltigt Waldemars hjertligt framförda begäran om tillgift. Ett hastigt illamående, en följd af den starka värmen, hvilket hans utseende icke motsade, gjorde dock saken trolig, och de följde nu de öfriga paren. Snart öfvertygades Klein, att äfven Maria blifvit ett mål för baronens galanteri; ty de utgjorde det par, som gick närmast före Julie och honom, utmed den väl sandade och med granar prydda vägen till festens helgedom.

”Waldemar hade all möda ospard, att inom behöriga gränser hålla sin inneboende förtrytelse mot ryttmästarens mångfaldiga, ehuru oskyldiga ingrepp i allt hvad som var eller kunnat blifva hans rättigheter. Hvar gång baronen lutade sig ned att tala ett par ord med sin täcka granne, kände han den mest oöfvervinneliga lust i sina fingrar att rycka bort flickan och vrida halsen af baronen. Lyckligtvis såg hvarken ryttmästaren eller hans dam sig tillbaka. Kleins uppmärksamt lyssnande öra uppfattade med förnöjelse, att hennes svar voro korta, samt att i hela hennes väsende låg någonting namnlöst, så stilla värdigt, att det bjöd

aktning och äfven höll ryttmästarens flytande vältalighet tyglad inom ämnen af lugnare art.

Från dessa betraktelser, hvilka för Waldemar voro ganska välgörande, väcktes han af Julies fråga: ”Vet du, Waldemar, hvem den flicka är, som baron von K– förer till dansen?”

”Mycket väl,” svarade han; ”hon är från W– och heter von Horst.”

”Känner du henne måhända personligen?” återtog Julie.

”Waldemar såg henne forskande i ögat; men der stod ej annat att läsa, än vanlig nyfikenhet. Derigenom tillfredsställd, svarade han, dock icke alldeles med sin vanliga ledighet i ton: ”Jag har haft den lyckan att under en svår sjukdom vara hennes mors läkare, och har äfven sedan stundom besökt dem. Huru finner du fröken von Horst?”

”Ganska täck,” genmälte Julie, ”och om jag ej misstager mig, gör du detsamma. Eller huru, Waldemar! har jag icke rätt?”

Hon log så skämskt, att Waldemar verkligen började frukta, att detta kunde vara mer, än ett blott infall. En ovanlig grad af lugnt allvar låg derföre i hans ton, då han svarade: ”Du medger sjelf, bästa Julie, att hon är täck. Jag erkänner att jag delar din tanka, hvilken är allmänhetens röst; ty så mycket jag vet, har icke en gång sjelfva afunden funnit något att klandra på fröken von Horsts utseende eller väsende.”

”Du är en ifrig beundrare och loftalare, märker jag,” sade Julie leende, ”och föremålet är i sanning icke ovärdigt. Hade du känt henne före mig, så, hvem vet, om du hemburit mig din hyllning?”

Denna anmärkning framkastade Julie såsom ett skämt; ty hon hade ej den ringaste anledning till annat. Dessutom låg det icke i hennes natur att vara svartsjuk och misstänksam; hon var för mycket öfvertygad om sitt eget värde, att lemna insteg för sådana småaktliga griller.

Hos Waldemar verkade hennes ord en plågsam förlägenhet; han blef dock befriad från att svara; ty promenaden var slutad, och med stojande munterhet inträdde gästerna i den präktigt upplysta logen. Väggarne voro klädda med löf och blomstergirlander; små hvitmålade trädlampetter, hvaruti ljusen stodo i långa armar, hängde i många rader rundtomkring väggarne, och spridde ett bländande sken öfver rummet.

Nu uppspeltes en liflig ringdans. Musikanterna utgjordes, utom trumpetarne, af socknens tre virtuoser, smeden, skräddaren och vagnmakaren, i förening med magister Trasselins flöjt och orgelnistens tambour de basque. Inom parenthes får dock nämnas, att, hvad magisterns flöjt beträffar, är det en möjlighet, att han sjelf njöt någon af dess toner; men sällskapet gick, i följd af de ohöfliga trumpeterna, i mistning om dem. Men det tog den gode Trasselin icke i öfvervägande. Han blåste och svettades och torkade sig oafbrutet med en ny, blårandig lärftsnäsduk, på det att den af hvit sockerduk icke skulle blifva oskärad till morgondagen, då den, lik en vänlig fridsflagga, skulle sväfva mellan hans hand och predikstolen. Emellertid är det vanskligt att vara för mycket blygsam. Magistern, från barndomen van att höra föreläsningar om hushållning med tvätt, ville dermed så sällan som möjligt besvära fru prostinnan. Men derigenom röjde han, hvad han gerna velat fördölja, att då den hvita näsduken N:o 1 tvättades, låg nollan ensam qvar i lådan. Stackars Trasselin! han torkade sig med den blå näsduken, och hans annars bleka hy antog allt mer och mer någon likhet med blåsippans färg, blott med den skilnad, att skiftningen ej klädde honom lika väl som sippan.

Efter ringdansens slut började valsen. Waldemar och Julie, baronen och Maria dansade alltid ut på en gång, och liksom det öfriga sällskapet haft nog att blott se på de herrliga, smidiga gestalternas lätta rörelser, stod det stilla och lät dessa alltid dansa ensamme.

Marias blick var oaflåtligt fästad mot golfvet. Den arma Maria! Såg hon framför sig, så mötte hennes ögon Waldemars; såg hon åt sidan, såg hon honom, och hvarhelst hon blickade, blef det alltid han, och vid hans sida Juno sjelf, hvars eldiga, strålande blick tycktes jemnt påminna Maria om sin egen obetydlighet. Hon vågade nu upplyfta sina ögon på sin kavaljer, och blef alldeles bestört öfver den mörka, hotande blick, hvarmed denne betraktade Waldemar. Då blef hon, liksom alla Evas döttrar, frestad af nyfikenhet att få veta, huru Klein betraktade baronen, och hon tvekade om det var han; ty hans utseende påminte om ett uppretadt, bundet lejon, framför hvilket något vidunder höll dess unge i gapet. Aldrig hade Maria trott det möjligt, att Waldemar kunde få ett sådant uttryck i sina lugna, milda drag.

Nu måste hon åter se på Juno, och Marias ädla, höga sinne bäfvade tillbaka för den triumferande blick, hvarmed hon vexelvis åskådade baronen, Klein och henne sjelf. Det är då Waldemars fästmö, tänkte hon för sig sjelf och suckade ovilkorligt. Derefter betänkte hon, huru besynnerligt det var, att alla de olika sinnesrörelser, hvilka lifvade deras själar, kunde förenas med den yttre antagna glädligheten, hvilken uppå musikens brusande hvirflar tycktes kringdrifva dem på ett haf, der det förflutna, närvarande och tillkommande sammanflöto till ett enda helt väsende, som ensamt dyrkades åtminstone af det öfriga sällskapet.

Så snart valsen var slutad, och ryttmästaren och doktorn fört sina damer till deras platser i olika delar af salen, tycktes de ombytt roler. Baronen tog genast sin plats bakom Julies stol, och började ett af sina luftiga, af henne så omtyckta samtal. Ämnena voro så många och rika, att de icke upphörde förrän kadriljen började, och fortforo sedan oafbrutet emellan hvarje dans. Väl verkade då och då en blick af Brink samt ett par ord, som denne hviskade till henne, ett litet uppehåll å hennes sida; men tillfället var så lockande, så farligt och frestande för Julies olyckliga fåfänga; Waldemar tyst, dyster och sluten, enligt hennes förmodan af svartsjuka mot baronen; denne öm, glad, qvick och älskvärd i högsta grad. Stundom förebrådde hon sig, att hon lyssnade till det vältaliga språk han förde; men ånyo hviskade svagheten: ”blott denna enda afton vill jag tillåta mig att njuta af hans sällskap; sedan ...” Men då kom stoltheten och undrade, att Waldemar ej ifrigare bemödade sig att fängsla hennes uppmärksamhet, och med denna tanke länkade sig alltid den: ”hans hjerta är kallt; han skall aldrig lära känna mitt; ty han älskar mig ej.” Så snart detta problem var upplöst, lemnade hon ögonblickets inflytelse fri makt att i ohejdadt lopp föra henne omkring på dess flärdfulla yta. Hon njöt den flyende stunden, obekymrad om följderna.

Klein gjorde emellertid ett par hvarf upp och ned i rummet, och hvarje gång kom han närmare den del, der Maria satt. Slutligen gick han fram till henne, och betygade henne i korta, afbrutna, något osammanhängande meningar sin fägnad och förundran att se henne här.

”Det vill jag visst tro, herr doktor,” sade hon, med ett svagt leende och en lindrig darrning i rösten, ”att det kan förundra er att se mig här; likväl icke i högre grad, än det var för mig oväntadt att träffa er, som jag trodde vara i W–, för mycket sysselsatt att tänka på små lustresor.”

”Min resa har jag egentligen icke betraktat såsom sådan,” svarade han, med en dof, underlig ton. ”Jag begärde permission, för att besöka min – – min syster och min fästmö.” Han tystnade.

”Och jag,” återtog Maria, för att afbryta den obehagliga tystnaden, ”fick, efter otaliga förnyade böner, slutligen min mors tillåtelse att bivista min barndomsväns bröllop. Numera fru Lynnell var i pension uti W– för flera år sedan. Hon bodde då i min mors hus, och sedan den tiden ha vi oafbrutet stått i en vänskaplig brefvexling med hvarandra.”

Maria kunde hafva talat hela timmar; Waldemar skulle icke hört en bokstaf. Tigande stod han framför henne med korslagda armar; hans skumma blick tycktes intränga i djupet af hennes själ, och der vilja läsa andra ord, än de som i fremmande, konstfulla toner ljödo för hans öra. Maria såg på honom, och en outsägligt

smärtsam rysning flög genom hennes späda former. Hon ville gerna hafva dött, om hon i denna stund kunnat få gråta ut vid det trogna hjerta, som förblödde med hennes eget; men i hennes rena själ, der englar med glädje kunnat hafva sin boning, uppgick snart en mindre sjelfvisk tanke, den att återföra Waldemar till sig sjelf och till minnet af hans ställning.

”Bäste Klein,” hviskade hon derföre i den gamla, välbekanta, ljufva tonen, som med erinringens smärta och salighet på en gång trängde sig in i hans själ, och genombäfvade den med en aldrig anad känsla af namnlös fröjd och namnlöst qval. Dessa voro oskiljaktigt sammanlänkade; ty han fattades af en dunkel aning, att de kära ljuden, som talade till hans hjerta, voro förebud för andra, hvilka skulle tala till hans förstånd och tillika rycka honom ur illusionens lycksaliga dröm. Hastigt lyssnande böjde han sig ned.

”Hvad önskar Maria?” frågade han sakta och innerligt, då hon teg ett ögonblick.

”Sansa er, Klein! Se ej *så* på mig! Gå till er fästmö, och tala ej mera med mig i afton!” bad hon med bevekande allvar.

”Blott en enda fråga; neka ej, goda Maria, att besvara den; sedan skall jag gå. Huru är förhållandet med Billing? Är ni förlofvad med honom?”

Djupt rodnande sade hon: ”Denna fråga, Klein, tycker jag att ni bordt bespara oss båda; men då ni gjort den, måste jag svara, att jag ännu icke är det; men troligen kan jag ej säga detsamma om några veckor.”

Tigande bugade han sig och försvann. Hvar han under några timmar derefter uppehöll sig, vet man ej; men i danssalen var det icke; ty mången fager tärna af hans gamla bekanta hade med säkerhet räknat på en dans med honom, men beklagligen missräknat sig, liksom menskliga planer i vigtigare fall ofta bortblåsas af en obetydlig fläkt, och alltid i högre grad än allt annat äro underkastade vansklighetens lagar.

Huruvida dessa betraktelser gjordes af de omnämnda graçerna, eller om de tröstade sig med andra dansare, kan vara tvifvel underkastadt; men man kan likväl antaga, att deras missnöje var öfvergående; ty de syntes alla högst belåtna och lyckliga, och det högst roliga bröllopet i S–aryds prostgård utgjorde i många månader en outtömlig källa för samtal och angenäma hågkomster, så väl i dagliga arbetsrummet, som under färden om Söndagen till och ifrån kyrkan.

Emellertid flög tiden hastigt; de nedbrända ljusen och brudens raknande lockar täflade om att skiftevis påminna gästerna, att tiden för supén snart måtte vara inne. Nu föreslog brudgummen, att man skulle dansa en fandango. Alla voro nöjda. Marskalkarne, hvilka redan stodo med ljusen i hand, ställde dem genast ifrån sig och blandade sig i den glada mängden. Då kom hastigt Klein, Gud vet hvarifrån; utan att uppehålla sig hvarken till höger eller venster, gick han rakt fram till Maria.

”Tillåter ni, min nådiga,” sade han högt, i en alldeles ny och fullkomligt lugn ton, ”att jag får utbedja mig den fandango, som jag så oförmodadt gick miste om på Halleberg?”

Högst förundrad såg Maria på honom. Hon hade gerna velat neka; men hans begäran var så bestämd, och det skulle hafva väckt förundran hos de många åhörande, om hon nekat honom det, då hon icke var uppbjuden. Detta gick icke an; hon trädde således i dansen med honom, bäfvande att Juno skulle se på henne; men snart glömdes både Juno och den öfriga verlden. Ännu en gång låg jordens hela lycksalighet för dem förenad i det flyende ögonblicket.

XV.
Morgonen efter Bröllopet,
eller
Tredje Akten, hvarunder revolu- tionen utbrister.

Prostinnan höll råd med sin dotter Lovisa
Om ordning med dukning och fat.
Fru Lenngren.

Två makter styra jorden, Angantyr!
Den ena svaghet och den andra styrka.
Oehlenschläger.

Den stackars prostinnan S–din hade icke sofvit en blund hela natten. Hon bar en hel legion myror i hufvudet, och det är alldeles icke något obetydligt värf att sätta en mängd lägre krafter i rörelse. Först kaffe på morgonen; sedan frukost; derefter middagen, till hvilken hela pastoratets ståndspersoner, från alla fem socknarne, voro inbjudna; och slutligen det värsta af allt, att emottaga och undfägna i köket hela allmogen, hvilken skulle strömma från kyrkan, för att aflägga sina lyckönskningar, samt derföre undfägnas ur den jemnt fulla ölkannan och med de aldrig trytande smörgåsarna och ostkakstyckena. Klockan var ungefär åtta på morgonen, ehuru prostinnan förmått orgelnisten att vrida på den litet. Hon stod nu framför det under ruinerna af supén dignande frukostbordet i salen, jemkade ett och annat, berömde Lovisa, sin andra dotter, hvilken anordnat allt så smakfullt, och uppmuntrade henne att öfverträffa sig sjelf till middagen med brytningen af serveter och garneringen af sillsallaten. Och sedan hon gifvit den halfsömniga flickan några föreskrifter, som erfordrade hennes närvaro i källaren, satte hon sig i den för prosten vid öfra ändan af bordet framsatta länstolen, samt öfversåg med förnöjd blick sitt och Lovisas verk.

Nu stack magister Trasselin in hufvudet genom dörren. Han hade icke sofvit mera än prostinnan; han hade varit lika sysselsatt som hon, blott med den skilnad, att han höll sig vid en sak, och denna var – hans predikan. Under en hel månad hade magister Trasselin oafbrutet arbetat derpå, med nya tillägg och förbättringar. Och likväl började han, då sällskapet om natten åtskiljdes, att ännu en gång genomse den; ty att predika för en så talrik församling, erfordrades en i högsta grad städad och vald behandling af ämnet, hvilket alltid påräknas af en ung, nyligen prestvigd lärare.

Detta visste magister Trasselin alltför väl; han granskade derföre sitt arbete med en recensents hela stränghet. Hvarhelst han fann en lucka eller blott en liten springa, instack han genast några af rhetorikens herrligaste blommor; han lappade och stoppade så länge, att en splitter ny predikan slutligen framstod ur den gamla; och då den ändtligen var färdig, nedföll hans hufvud af trötthet och, insöfdt af tillfredsställelse, i söta drömmar ned på bordet, men råkade sjunka emot klockan, den han lagt bredvid sig. Vid den kalla känslan i örat for han hastigt upp, såg på uret, och – hvar hade tiden tagit vägen? – klockan var half åtta.

Bestört sprang magistern till spjellet, nedryckte handduken, samt doppade den i hvad han trodde vara vattenfatet; men olyckligtvis stod der i stället litet punsch, qvarlemnad vid bryggningen, hvilken, i brist på bålar, blifvit verkställd i ett lika kärl. Han for med den uppfriskande kylan öfver sitt ansigte, och började bestört och yrvaken lukta och fnysa. Förtviflad upptäckte han rätta förhållandet. Hvilken skymf, att en sådan ånga skulle medbringas af honom i templet! Lyckligtvis fick han ögonen på en vattenkaraff, och hällde med verkligt stoiskt lugn öfver sig hela dess innehåll, hvarefter han började ruska sin varelse, såsom man ser andra djur göra det efter upprusandet från ett bad. Efter denna förrättning, och sedan han väl torkat sig på hörnet af sitt lakan, öppnade han väggskåpet, framtog sin första halfsamaria, hängde den på en spik, och borstade den omsorgsfullt. Snart stod han alldeles en annan menniska, och sedan prestkragen var påknuten, begaf han sig upp i stora byggningen, för att få något till bästa.

Vi lemnade honom just med hufvudet i dörren. – ”Kom in! kom in, herr magister!” ropade prostinnan och slog i åt honom med egen hand af det destillerade bränvinet i den lilla förgyllda silfverbägaren.

”Ha vi icke varit raska i dag:’” fortfor prostinnan. ”Allt detta har Lovisa uträttat på morgonstunden. Den flickan blir en dugtig husmor med tiden, försäkrar jag.”

”Åh! kors hvad den flickan är snäll,” tänkte magistern, men hindrades att yttra sin mening af en stor kycklingvinge, den han höll emellan tänderna, hvarföre han, såsom tecken af beundran, endast kunde skaka på hufvudet.

”Nå!” sade prostinnan, ”jag var ej närvarande, när ni dansade kronan af bruden; hvem fick den, och hvem fick kransen?”

”Den senare fick undertecknad,” svarade magistern med en bugning, ”och mamsell Lovisa fick kronan.”

”Åh! kors bevara mig!” utbrast prostinnan. ”Nå, nå, ingen vet hvar haren har sin gång, såsom ordspråket säger. Ställ er väl med folket, herr magister, så tänker jag, att ni kan vara så nära som någon annan till komministraturen, då gubben Hartmansson dör; och,” tillade hon fryntligt, ”om några år har jag ingenting emot att göra om det här besväret.”

Magistern blef blodröd i ansigtet, och framstammade några ord, dem han ej sjelf förstod, långt mindre prostinnan.

”Nå, nå, raljeri apart,” återtog den senare. ”Jag förmodade, att Waldemar Klein och Julie St–hal, hvilka snart tros komma efter, skulle fått kronan och kransen.”

”Om ock brudparet ernat det,” svarade magistern, ”så kunde det ej låta sig göra; ty så snart sällskapet steg upp från bordet, smög doktorn bort till det rum, som blifvit anvist till herrarnes bostad för natten. Han sade att han mådde illa, och det syntes ej olikt.”

Vid de sista orden hördes buller i trapporna, och straxt derefter inträdde bruden, i hvit morgonrock och negligé, blygsam som det höfdes, och brudgummen, lycklig och stolt i sin nya värdighet af äkta man. Båda nalkades prostinnan, hvilken med tårar i ögonen gaf dem sin välsignelse, jemte huldrika förmaningar för framtiden. Dessa senare afbrötos dock snart af de tillströmmande bröllopsgästerna, och månget skämt och mången inbillad qvickhet ställdes till bruden, hvilka belönades af kommissarien Lynnells goda skrattmuskler. Allt var munterhet och sprittande lif.

Efter frukosten skulle man begifva sig till kyrkan, och de som ej voro hågade dertill fingo sörja för sig sjelfva, bäst de kunde. Ingenting går upp emot friheten; den sätter kronan på gästfriheten.

Julie, som ville använda dessa timmar, då alla voro borta, till eftertanka, hade begifvit sig upp på ett litet gästrum, för att der i stillhet öfverväga den förklaring hon blef nödsakad att göra å ena eller andra sidan. Antingen skulle hon bryta med Klein, för hvilket hennes hjerta likväl bäfvade, ja, vid hvilken föreställning det, oaktadt all sin svaghet, blödde, och som hon i alla fall icke vågade utan sin fars samtycke; eller ock säga till ryttmästaren: ”Jag är förlofvad och har endast spelat gäck med er.”

Ödet befriade henne dock ifrån detta ledsamma alternatif, och grep sjelf med sin stadiga hand uti händelsernas kedja.

Ryttmästaren hade en stund suttit i kyrkan; men då predikan blef honom för lång och i hans tycke alltför tråkig, smög han sig åter ut. Magistern blef lyckligtvis ej varse det ringaste; det skulle annars hafva grämt honom, att se sig och sin predikan så försummad. Ryttmästaren tog vägen åt trädgården, för att i dess skuggrika gångar finna skydd mot den brännande solen. Här fick han se doktorn sitta på ett gungbräde, med en bundt tidningar i handen. Denna stund var liksom beställd för en förklaring.

”Tjenare, herr baron!” sade Klein och uppsteg; ”fägnar mig att träffa er.” – Han bortlade pipan, undansköt tidningarne, och gjorde en inbjudande rörelse med handen åt bänken.

Ett par ögonblick stod ryttmästaren obeslutsam; ändtligen tog han plats, och under det han med sitt spanska rör ritade i sanden, sade han: ”Äfven för mig är det icke okärt att träffa herr doktorn! Ni valde ej edra ord i går afton synnerligen väl.”

”Huru så? Hvad menar herr ryttmästaren dermed?” frågade Klein.

”Ni kan väl icke vara så glömsk,” genmälte denne med mera vigt i uttalet. ”Jag vill icke nämna mig sjelf; men ni talade om ett visst fruntimmer med alltför mycken frihet, och antog äfven i ert bemötande mot henne en, snart sagdt, så anstötlig förtrolighet, att jag måste höfligt bedja er att hädanefter iakttaga litet mera etikett i ert uppförande. Barndomstiden kan ej vara i evighet.”

”Alltför sannt,” svarade doktorn, och troligen var det första gången, som ett spefullt leende skuggade Waldemar Kleins redliga drag. Det fanns der emellertid, då han tillade: ”Jag beklagar, att jag *icke* kan, med afseende på detta fruntimmer, gå herr ryttmästarens vänliga önskan till mötes, utan tvärtom måste utbedja mig, att ni sjelf täcktes inskränka edra uppvaktningar hos henne, emedan, kort sagdt, de icke behaga mig.”

”Hvad för tunnor tusan, herr doktor!” ropade baronen med utbristande vrede. ”Vet ni då ej med hvem ni talar, så nödgas jag sjelf säga er, att jag ingalunda är van att låta skämta med mig! Herre, ni har icke den ringaste rättighet att föra ett sådant språk, som ni nyss tillät er!”

”Jo, jag menar det,” svarade doktorn lakoniskt, ”emedan hon är min fästmö.”

”Er fästmö!” Ryttmästaren log misstroget. ”Jag fruktar att ni drömt detta, min gode herr doktor!”

Med lugn värdighet yttrade Klein: ”Herr baron! ridderlighetens anda har längesedan flyktat från vårt slägte; icke destomindre skulle jag hafva lust att visa er, det jag vore i stånd att hämnas den fläck ni vill sätta på min ära, då ni vågar betvifla sanningen af mina ord. Jag åtnöjer mig dock att låta edra egna ögon intyga, till hvilken grad ni förolämpat mig.” Han öfverlemnade sin förlofningsring åt baronen.

Denne emottog den tyst, vände sig om emot dagen, och läste: Julie St–hal, den 1 Februari 1828. Efter en lång tystnad yttrade ryttmästaren, med en ton hvilken tillräckligt bevittnade den ansträngning, hvarmed han kufvade sin sinnesrörelse, och med en grad af sjelfbeherrskning, den man ej skulle tilltrott honom: ”Saken har sin riktighet; jag är fullkomligt öfvertygad, samt ber herr doktorn ursäkta, att jag, helt och hållet okunnig om denna förbindelse, ansåg den otrolig.”

Han bugade sig höfligt för Klein och gick. Utan att så noga tänka derpå, tog han vägen åt sjöstranden. En sådan öfverraskning, ett sådant slut på sina väl anlagda planer om den sköna, rika arftagerskan var mer än baronen i första stormen af sina känslor kunde bära. Småningom började han inse, att han blifvit gäckad; men hade det skett med afsigt eller af någon besynnerlig händelse, dertill kunde han icke finna ledtråden. Att Julie icke var honom obenägen, visste han bestämdt; men hvartill gagnade det, när hon kände sig bunden vid en annan? Bunden – var det enda ord, hvarvid baronen egentligen fästade sin uppmärksamhet. Hon var ju icke bunden med den gordiska knuten! Den kunde möjligen lösas af den som bundit henne, och i nödfall kunde han sjelf spela rolen af Alexander.

Alla dessa känslor eller rättare tankar sprungo, likt ett antal ostyriga, nyss utsluppna skolpojkar, omkring uti eller snarare med baronens hjerna. Slutligen arbetade sig dock ett resultat fram ur de många, dunkla, orediga föreställningarne. Detta tycktes vara upplösningen af det problem ryttmästaren sökte utreda, i afseende på den gordiska knutens äkthet; och det beslut, hvilket segrande uppstod ur striden emellan den så kallade hederskänslan, hvilken predikar: ”du skall icke hafva lust till din nästas – – ” och den som talar om omöjligheten af kors och försakelse, gaf sig ändtligen luft i halfhögt uttalade meningar:

”Hm! det är alldeles rasande! Sex veckor förspillda! Nej, nej, ödmjuka tjenare! man måste smida medan

jernet är varmt – nu eller aldrig! – Hans fästmö – visserligen; men jag kan icke hjelpa saken. – Flickan är mig bevågen, det är klart, och således förekommes blott gemensam olycka. – Och doktorn se'n?" härvid spelade ett hånfullt, triumferande leende kring ryttmästarens välbildade läppar, och han virade flitigt mustascherna upp och ned. – "Ja, doktorn skall bli förb–t flat."

Nu behöfdes inga flera skäl. Baronen var mer än öfvertygad om behörigheten af det steg han ernade taga. Han återvände således åt prestgården, för att skaffa sig ett samtal med Julie. Nu var ej tid att dröja. Han hade beslutit att, i likhet med Alexander, afhugga knuten. Och hvad var bevekelsegrunden för hans handling? Kärlek? Visserligen var den artikel, som baronen plägade kalla sitt hjerta, i detta ögonblick med i spelet; men sjelf visste han bäst, att han aldrig ansåg det löna mödan att hålla reda på denna obetydlighet. Friheten att gå och återkomma, när det ej längre trifdes på sina utflykter, var ett privilegium, som baron von K– aldrig kunde eller ville neka sitt hjerta.

Nå, var det då egennytta? Det är sannt, baron von K–s hela egendom inskränkte sig, å ena sidan, till en för hans stånd passande garderob, hvarvid dock ännu hängde några små Bylundsräkningar, hvilka, i afseende på tiden då de skulle inlösas, voro ställda på samma fot, som halfva ackordsumman. Härtill kom tre stycken ytterst moderna piskor samt lika många ridspön, en sjöskumspipa, tvenne rapphönshundar och en förträfflig dubbelbössa. Men å andra sidan var han innehafvare af ett vackert ansigte, en ståtlig vext, ett lysande yttre, en lekande samtalsförmåga. Han red med behag, dansade med behag, kunde frambära de utsöktaste plattheter med behag; kort sagdt, han var öfvermåttan behaglig. Följaktligen egde han ett tillräckligt antal goda egenskaper – åtminstone efter sin egen tanka – för att förskaffa honom hundrade rika borgerliga partier. Således var det egentligen icke egennytta.

Baron von K– var en fullkomlig sprätt, så utsökt han någonsin fanns i landsorten; och hos en sådan finnes ännu ett annat mera rådande element. Victor Hugo yttrar i *Notre Dame de Paris*: "Om man antager, att en poets natur utgöres af tio delar, kan man vara säker, att om en kemist analytiserar honom, skall han finna den innehålla nio delar fåfänga mot en del egennytta." – Med en obetydlig jemkning torde regeln inträffa äfven på en sprätt. Det var således fåfänga, sårad fåfänga, i förening med de båda mindre bevekelsegrunderna, som förmådde ryttmästaren att utföra sin plan.

Huru han bedref saken, för att skaffa sig det åstundade samtalet, eller hvilka sköna, uppbyggliga saker han derunder sade Julie, har till en stor del förblifvit obekant; det säkra är, att han en timma derefter spatserade med henne nedåt samma gång, der han nyss haft det afgörande samtalet med doktorn, utan att han erinrade sig eller betänkte detta; långt mindre föll det honom in, att doktorn ännu kunde sitta qvar.

Till svar på någonting, som baronen yttrat, sade Julie under gåendet: "Nej, herr ryttmästare, ni bör icke tro det! Min far är i denna punkt mycket sträng, och jag inser, att det blott skulle förorsaka en mängd obehagligheter, hvilka ni gör bäst att undvika."

"Så vidt de drabba blott mig, dyraste Julie!" svarade baronen, "så känner ni ej styrkan af mina känslor, om ni tror att sådana små hinder skrämma mig. Långt derifrån! Der så mycket är att vinna, måste ock något vågas. Jag besvär er derföre att säga uppriktigt, huruvida ni, om valet ännu vore fritt emellan mig och doktorn ... O! Julie! säg mig bestämdt, hvad svar ert hjerta då skulle gifva på min anhållan?"

Julie teg öfverraskad; ty frågan var ganska benig och behöfde något begrundande, innan den kunde besvaras.

"O, Julie! Er tystnad är för mig den mest olidliga plåga. Ni har min lefnadslycka i edra händer. Drag lotten, men gör det snart!" bad han med stormande häftighet.

Detta är kärlek sådan den bör vara, tänkte Julie. Arma, dårade Julie! så litet du förstod dig på den gudaborna

lågan, när du trodde den inrymmas i ryttmästaren von K–s glashjerta! Men ödets obevekliga makter, hvilka i hennes egen svaghet funno en trogen bundsförvandt, indrogo henne inom deras mörka trollkrets.

Efter ett litet uppehåll svarade hon med klar, lugn röst: ”Jag har älskat Waldemar Klein, högre än jag någonsin kunnat älska någon annan; men jag har nu mera skäl att frukta, det vi ej passa för hvarandra. Vore denna hand ännu fri, skulle den tillhöra er.”

Ryttmästaren, som naturligtvis ansåg detta svar vara en följd af hennes tilltagande böjelse för honom, tryckte triumferande hennes hand till sina läppar.

”Men kom ihåg, att jag icke utan min fars samtycke kan bryta mitt ord; och Gud vet,” tillade hon, ånyo underkastad inflytelsen af sin stridiga natur, ”om jag någonsin kan bryta det.”

”Det är redan brutet i den bekännelse du nyss gjorde,” ljöd en röst, vid hvars allvarliga och högtidliga toner Julie tyckte sig höra dödsklockan klämta begrafningssången till hennes lifs sköna, för alltid flydda förhoppningar. Hon hade sjelf kastat tärningen. Djupt i sin själs inre kände hon i denna den qvalfullaste stund hon någonsin upplefvat, att den var kastad för alltid.

Waldemar, från hvilken de blott varit skiljda några steg under sitt samtal, hade stigit upp, och då han såg den öfverväldigande rörelse hans ord förorsakat Julie, tillade han: ”All förklaring är här öfverflödig; ringen skall jag lemna åt din far, Julie! och blidka honom så mycket jag förmår. Måtte du blifva lycklig i din nya förbindelse, och måtte er föresats, herr baron, att bereda hennes framtida sällhet vara lika redlig och varm, som min varit det!”

Upprörd tryckte han Julies hand och hastade bort; och hon – hon kände en dödskyla genomlöpa sina lemmar; men hon förmådde dock att beherrska sig, och log emot baronen, då han, bekymrad för hennes ytterliga blekhet, frågade om hon mådde illa, samt ville springa efter vatten.

”Gör icke det,” sade hon, med förvånande välde öfver sina stormande känslor; ”jag mår rätt bra,” och ett par timmar senare satt hon vid det stora middagsbordet, så fullkomligt utan alla spår till en föregående sinnesrörelse, att icke den ringaste aning hos de öfriga gästerna uppstod derom. Hon undslapp härigenom åtminstone att blifva ett mål för nyfikenhetens och tadlets högljudda hviskningar. Och detta är ingen ringa vinst. Men uti Julies hjerta hade en sträng brustit, hvilken ingen tid, inga skiften förmådde återställa.

XVI.
Hurra! Hurra! Sväng hattarne i luften!

O kärlek! jord och himmels under!
Tegnér.

Jag har ilat åstad med en så flygande hast genom de tre akterna af bröllopet, att jag först nu, sedan jag hemtat andan efter den sista, erinrar mig, att det icke varit serdeles artigt att på så lång tid lemna unga brukspatron St–hal ur sigte. Men en sjuk person spelar hvarken i det verkliga lifvet eller på skådeplatsen någon betydande rol, utom då han uppsätter sitt testamente. Men som Gustaf St–hal ännu icke kommit att tänka derpå, får så väl han som läsaren ursäkta, att han en tid bortåt fått lefva i sitt mörker.

Midsommarsafton, då bullret af de sista bortrullande åkdonen bortdött, hade unga brukspatronen första gången lemnat sin säng, och gjort den vidlyftiga promenaden derifrån till soffan i andra ändan af rummet. Han hade, såsom det tycktes, klädt sig med mycken omsorg.

Den alltid tjenstaktige Brink hade, förrän han reste, klippt hans hår mycket väl – ty hvad kunde icke Brink göra – samt rakat det under sjukdomen förfärligt tillvexta skägget. Allt detta gjorde en högst fördelaktig

verkan på Gustafs yttre. Derefter påtog han ett par hvita underkläder, ett par röda saffianstofflor, en lätt morgonrock af grönt siden, hvilken om lifvet åtspändes med ett svart marokinsbälte, och i denna vårdslöst smakfulla drägt, stödd på sitt spanska rör, vinkade han betjenten att afträda.

Så snart denne aflägsnat sig, hvilket skedde vid half vink, gick han till ett schatull, som stod på hans skrifbyrå, framtog derur en liten dosa, öppnade den, och höll fram en ring, hvaruppå de skönaste juveler blixtrade emot ögat. Sedan kysste han den vördnadsfullt, och sade rörd, halfhögt till sig sjelf: ”Heliga minne af den mest älskade mor! När skall du åter pryda en qvinlig hand?”

Han höjde en lätt suck; men emedan ett svagt buller i detsamma hördes utanföre, och Gustaf icke ville låta någon skåda denna pant, som han först i sitt lifs vigtigaste ögonblick ernade lemna ifrån sig, stoppade han den hastigt på sig, kastade dosan i schatullet, och slog igen locket.

Bullret, som stört honom, kom ej från rummet utanföre, såsom han tyckt, utan nedifrån gården. Han gick till fönstret, uppdrog gardinen, öppnade det litet på glänt, och insög i långa, djupa drag den friska luften och aftonens herrliga prakt. Derjemte ville han visa sig för sina underhafvande, hvilka församlat sig på gården, för att dansa kring majstången. Han förblef der några minuter, och sedan han gifvit befallning åt gårdsfogden om en ankare bränvin åt folket, hvarur de kunde tömma några tumlare för unga herrns återvunna helsa, drog han igen fönstret, satte sig i en hvilande ställning i soffan, samt återtog sin vanliga sysselsättning, läsning af tidningar. Men antingen han redan genomögnat dem, eller han icke hade någon lust för deras innehåll, han vek dem blott upp och ned, och sedan han åter mycket omsorgsfullt utslätat dem, började samma arbete, tilldess han slutligen blef afbruten af Carolina, som inkom med thé.

”Ack, Gustaf,” ropade hon förvånad, ”är du uppe! Det gläder mig af hjertat; men, kära Gustaf! jag är rädd, att du icke ...”

”Hvad, Carolina!” afbröt han, ”har du icke rest ännu? Det mördande slamret i trappor och gånger tog ju längesedan slut; det må väl icke börja ånyo?”

Gustaf hade sina skäl att om Carolinas hemmavaro låtsa en okunnighet, hvilken dock den föregående omsorgsfulla toiletten tycktes motsäga, äfvensom den alltför märkbara darrningen, den nästan återhållna andedrägten, då han i förmaket hörde första ljuden af hennes steg.

”Alla, som ernat sig till bröllopet,” svarade hon vänligt, ”äro väl nu der; mig roade det icke.”

”Och hvarföre ej, goda Carolina? Du är ju ung och frisk och glad; jag inser ej, hvarföre det icke skulle roa dig.”

”Onkel S–thal har haft den godheten att tillåta mig bjuda hit i dag min gamle hederlige Lindman, jemte tant Lisa Greta. De äro nyss anlända och sitta inne i förmaket vid thébordet med onkel. Huru kunde jag då förmå mig att resa ifrån dem! Ack, det var sannt, Gustaf! onkel ber dig ej blifva otålig, för det han ej kan komma till dig förrän längre fram på aftonen; gikten är i dag så besvärlig.”

”Åh! dermed är ej så noga; men säg, var detta verkliga orsaken, hvarföre du blef hemma, så måste jag tillstå, att du är mycket artig, Carolina!”

”Icke för mycket, Gustaf! Du vet ej, hvad Lindman och tant varit för mig mången ledsam dag, ja, alltsedan min barndom. Dessutom skulle ett sådant nöje illa passa till den sorgdrägt jag bär och till mitt hjertas sorg.”

”Ditt hjertas sorg, Carolina! Du menar sorgen efter din far?”

Gustafs blick häftades med ett serdeles uttryck, ett uttryck för hvilket jag icke eger något namn, på den

förlägna flickan.

”Visserligen! Hur kan du fråga så?” – Den mer än besynnerliga anmärkningen jagade dock blodet åt hennes kinder.

”Har du aldrig haft någon annan sorg? Säg mig, har du icke känt någon smärta, som dermed kunnat förliknas?”

”Det kan jag icke säga dig. Du gör mig dessutom så besynnerliga frågor, Gustaf, att, om du ej ännu vore att anse såsom sjuk, kunde jag riktigt förtryta mig öfver dem.”

”Gör ej det, Carolina! Det vore ej beskedligt af dig. Men efter du ännu anser mig som sjuk, så neka ej att besvara blott en enda fråga, hvilken skulle hafva ett betydligt inflytande på återvinnandet af min helsa.”

”Nå!” frågade Carolina och vände sig åt bordet, för att syssla med de redan i god ordning stående medikamentsflaskorna.

”Nej, nej!” sade Gustaf otåligt, ”du måste se mig i ögat, medan du svarar. Jag skall då läsa deruti, om du talar sanning.”

Carolina ställde sig framför soffan, såg småleende på honom med sin öppna, vänliga blick, och han började: ”Vid allt hvad som varit, är eller kan blifva dig kärt, så nämn för mig, men bedrag mig ej! fanns det ej någon annan orsak, hvarföre du blef hemma i dag?”

”Jag tror,” svarade Carolina brydd, ”att Gustaf i dag åtagit sig en inqvisitors kall, och om det är sannt, att nämnde heliga personer, efter hvad det påstås, ega förmåga att fullkomligt genomskåda de biktande, så måste väl äfven du veta, att jag blifvit hemma för att hjelpa dig.”

Ehuru hon gaf sig all möda att framföra dessa ord med största lugn och likgiltighet, tycktes dock det mot golfvet sänkta ögat, den höga rodnaden och den förlägna vikningen på förklädet antyda något mindre lugn, än det antagna.

Han betraktade Carolina med en blick, som tycktes vilja genomtränga den mångdubbla slöja, hvarmed qvinnan, då det för henne är nödvändigt, kan dölja sina innersta känslor, fattade hennes hand, och sade:

”Jag tackar dig af allt mitt hjerta, för det du haft mod att, ehuru på omvägar, vara uppriktig. Jag har läst i din själ; din sänkta blick, din glödande kind tala mer än dina ord till min öfvertygelse. Och jag tror dig! O, att jag trott dig förr! Mången bitter stund, dag och år hade jag då kunnat spara både dig och mig.”

”Du är idel gåtor,” svarade Carolina och vände sig om för att gå.

”Nej, icke numera,” sade Gustaf med glad rörelse, och qvarhöll henne. ”Sätt dig hos mig och hör min bikt; du skall nu i din tur få vara inqvisitor. Se, för dig är mitt hjerta och de fullskrifna bladen i min lefnadsbok hädanefter alltid öppna. Många år, nästan sedan barndomen, har du varit den herrskarinna, som mina känslor och önskningar egnat sin hyllning. Med mitt lynne älskar man blott en gång; men jag är af naturen ytterst misstrogen, och då jag just icke funnit mig vara någon Adonis, fruktade jag, att du, sådan jag nu en gång var, med mitt egna, ofta mörka lynne, svaga helsa och allvarsamma väsende, ej kunde besvara min varma, innerliga känsla. Och det var mig bittrare än döden att tänka, det du kunde skänka mig din hand, derföre att den rike St–hal icke var, som ordspråket säger, ett parti att förakta. O, huru mycket, Carolina, har jag ej lidit för mitt misstroende till ditt ädla hjerta! Derföre har jag så ofta plågat dig, ömsom med en sådan uppmärksamhet, hvaraf du kunde sluta till mina känslor, och ömsom med en frånstötande köld, då jag trodde dig ej besvara dem. Om du verkligen gjorde det eller icke, blef mig aldrig klart; men då kyrkoherden

friade till dig, beslöt jag att resa till Köpenhamn, för att lemna dig tillfälle att några månader handla på egen hand. När jag återfick min sansning efter min sjukdom, frågade jag Brink, till hvars tystlåtenhet jag alltid haft förtroende, huru saken aflupit. Hvilken fägnad för mig att höra, det du afslagit hans anbud! Brink berättade mig äfven din rådighet vid den fördömda kullerbyttan, och din hulda omsorg efteråt. Jag beslöt derföre att bestämdt skaffa mig visshet om dina tänkesätt. Redan ett par veckor har jag vågat hoppas; men i denna stund, min dyra, dyra Carolina, tror jag mig öfvertygad. O, säg, vill du dela min lefnads glada eller stormiga skiften? Du känner mitt lynne; tror du dig kunna uthärda dermed, så torde du väl kunna göra mig till något bättre än jag är.”

”Gustaf, jag vill vara allt för dig,” sade hon djupt rörd, och vid hans varma, trogna hjerta upplöste sig känslornas storm i saliga tårar.

Huru snart de återkommo från sin himmelsfärd, visste de väl icke så noga; men en god stund måste hafva förflutit, då inspektor Lindman stack in hufvudet genom dörren. – ”Om förlåtelse, mamsell Carolina! Gamla herrn frågar, om ni ej kommer tillbaka med arraken till punschen, som ni lofvat tillreda?”

”Ack, goda herr Lindman,” sade Carolina i den allrahögsta förlägenhet, och vred sig ur Gustafs armar, ”jag har sannerligen glömt alltsammans.”

”Det ser så ut,” svarade Lindman med ett godt leende; ”jag ser nu, hvarföre jag förgäfves predikat om kyrkoherdens förmånliga anbud.”

”Kära herr Lindman,” sade Gustaf och lindade åter armen kring sin fästmös lif, ”detta förhållande är, uppriktigt sagdt, så nytt för mig, att jag ännu icke kan skiljas från Carolina. Ni får ställa till med punschen bäst ni kan, herr Lindman! Hushållerskan vet nog hvar arraken finns. Och när den är färdig, så bär bålen hit, och se till att få pappa och gamla tant att göra sällskap; men tig så länge!”

Lindman bugade sig förnöjd och gick att uppfylla uppdraget, hvilket gjorde honom tio år yngre af bara glädje. Två timmar derefter blixtrade den dyrbara ringen, det heliga inseglet af det nya förbundet, på Carolinas finger. Den faderliga välsignelsen hade gått öfver rörda läppar och varmt hjerta. Och från gården hördes bruksfolkets lifliga hurrarop för sin unge herres och hans fästmös lycka. Högt svängdes hattarne i luften; ty Gustaf hade låtit utdela en penningsumma åt sina underhafvande, att de skulle minnas den dag, som för honom var inträdet till jordens paradis.

XVII.
Examen.

Den första tanke, som Loke hade,
Det var en lögn, och han sände den
I qvinnoskepnad till jordens män.
Tegnér.

Midsommardagen om aftonen satt gamle brukspatronen hos sina barn, och talade med dem om deras eget samt Waldemars och Julies nära förestående bröllop, hvilket fadern ville fira på en gång. Han utbredde sig, med den hos gammalt folk vanliga språksamheten, om den glans och de högtidligheter, som då skulle öfvergå allt hvad dittills blifvit sedt i hela länet. Gustaf och Carolina nickade vänligt bifall. I detsamma rullade hjul på gården, och en kammarpiga underrättade, att bröllopsgästerna voro återkomna.

Julie lät icke se sig, utan gick genast på sitt rum och föregaf en stark hufvudvärk; och ehuru fadern skickade två bud efter henne, att hon skulle komma ned till bordet, kunde hon ej hörsamma kallelsen, ty hon hade gått till sängs. Ännu följande morgon, då alla de fremmande voro resta, syntes icke Julie.

Redan aftonen förut hade Waldemar haft ett långt samtal med Carolina, samt förtrott henne hvad som förefallit på bröllopet. Carolina å sin sida anförtrodde sin bror, att hon nu var den lyckligaste qvinna på jorden, i följd af den föregående midsommarsaftonens vigtiga tilldragelse. Af broderligt hjerta lyckönskade han henne till den ingångna, sig sjelf till den brutna förbindelsen. Denna besynnerliga omvexling af personer i den åsyftade föreningen mellan båda husen gaf honom godt hopp att blidka brukspatronen för sin dotters lättsinniga handlingssätt, och förmå honom att i detta utbyte af syskonen se Försynens ledande hand. Vidare meddelade Waldemar åt Carolina, att han icke velat med ett enda ord, så godt tillfälle han dertill kunnat hafva, på S–aryd prostgård nämna för Maria om den till sina följder betydelserika händelsen, förrän han afgjort saken med gubben. Han slöt med dessa ord: ”Innan denna kinkiga affär är uppgjord, tillåter icke min heder, att jag tänker på mig sjelf såsom fri; men så snart det förestående ovädret är förbi, reser jag genast till W–, för att ånyo börja bygga på min egen lyckas tempel.”

Den omnämnda morgonen efter samtliga bröllopsgästernas afresa ifrån Knapergården, tycktes allt hafva ett förstämdt utseende. Ryttmästaren begaf sig tidigt på jagt. Brink hade rest från bröllopet direkte till staden, att uppgöra en trädvaruhandel. Unga brukspatronen skötte i dag sin post för första gången på lång tid. Carolina var rest till prostgården, att aflägga ett skyldighets- och lyckönskningsbesök, hvilket dock egentligen föranleddes af begäret att se och få lära känna Maria von Horst. Julie hade läst sig inne, under förevändning om behof af hvila. Och som Lindman och gamla tant redan återvändt till Brunkenäs, var doktorn och brukspatronen de enda lediga personer i huset. Som Waldemar fann, att han och den gamle, under sådana omständigheter, i alla fall måste hålla hvarandra sällskap, så beslöt han att begagna tillfället; ty isen måste ändå en gång brytas.

Han inträdde i förmaket, der bruksherrn satt helt allena, och gned sin dåliga, af gikten plågade fot.

”Välkommen, bror!” sade han förnöjd; ”jag vet icke, hvar alla menniskor tagit vägen i dag; men det vet jag, att de lemnat mig ensam. Nå, du och Julie har väl varit inne och gratuleret Carolina och Gustaf?”

”Nej, min bästa farbror! jag har icke träffat Julie i dag, och hos Gustaf har jag ej ännu varit, dels af den orsak, att han på förmiddagen är syslelsatt, och dels äfven derföre, att jag först ville tala med er i en sak af vigt.”

”Hvad menar bror!” frågade gamle brukspatronen något förvånad. ”Det är väl icke något att invända mot partiet?”

”Nej, icke det ringaste vid Gustafs och Carolinas; dem önskar jag af varmaste hjerta all möjlig lycka. Men – men ...”

Waldemar var i hög grad brydd. Saken var för mycket kinkig och ömtålig, att framställas utan omständigheter. Han hade aldrig varit i så stor förlägenhet om passande ord att uttrycka sina tankar.

”Bror har något på hjertat; hvad var det för ett: men? Säg ut! jag kan ej gissa hvarom frågan är.”

Waldemar repade mod och svarade: ”Ja, bäste farbror, jag ville säga, att ju mindre det kan vara att invända mot Gustafs och min systers giftermål, desto mera torde invändningar komma att uppstå mot mitt och Julies.”

”Hvaba! Waldemar! invändningar – hörde jag rätt?”

Doktorn bugade sig vördnadsfullt.

”Nå, jag må säga!” – Gamle herrn gned härvid sin fot med en sådan häftighet, att det blefve svårt att afgöra, om hans egen åtgärd eller gikten förorsakat honom mesta smärtan. – ”Jag är rätt nyfiken att få veta hvaruti

det består.”

”Min gode, redlige farbror, låt det ej för mycket oroa er! Öfver hjertat kan man icke befalla. Julie älskar mig icke; jag har af hennes egna läppar hört, att, om hon än en gång fick göra sitt val, vore icke mera jag ...”

”Snick, snack,” afbröt brukspatronen; ”jag tilltrodde dig mera förstånd, än att lemna inrymme åt sådana griller, hvilka på sin höjd kunna anstå pojkar, men ej en förnuftig man, för det att en ung yrhätta, som Julie, skämtar litet med sin utkorade.”

”Här är fråga hvarken om pojkgriller eller skämt, min ärade farbror!” svarade Klein med en ton, som icke tillät något tvifvel om allvaret och sanningen af hans ord.

”Så, så! Nå! hvar har då bror factum för sitt påstående?”

”Först och främst der,” yttrade Klein och pekade ut genom fönstret, på den från jagten återvändande baronen.

”Ryttmästaren,” sade bruksherrn leende. ”Han är en treflig och munter sällskapskarl; något vidare är icke att frukta från det hållet, menar jag. Dessutom kan väl Julie vara litet yr och oförståndig, kanhända äfven en liten smula lättsinnig; men det låter dock otroligt, att hon skulle hafva gjort bror en så naif bekännelse. Ja, sannerligen högst otroligt!”

”Emellertid har hon yttrat det till baronen, och jag satt lyckligtvis nog nära att höra det”

Klein berättade nu hela förloppet, men i de mest skonande uttryck. Och sedan han yttrat några varma ord till den af harm bleke fadern, lade han stillatigande på bordet ringen, som han dragit af sitt finger. ”Med denna underpant afsäger jag mig för alltid det anspråk jag egde, att få gifva er det heliga fadersnamnet; men i mitt hjerta, i mitt tacksamma hjerta, fortlefver ni alltid under denna benämning,” yttrade han, efter ett långt afbrott, med rörelse.

”Nå nå, icke så brådtom, i fall jag får be,” sade bruksherrn med en mörk blick, och hopdrog de tjocka ögonbrynen. ”Låt kalla ner Julie! Jag vill höra saken af hennes egna läppar.”

Waldemar fogade anstalt om ett bud, och efter en stund stod hon blek och tigande inför fadern.

”Waldemar har berättat mig en besynnerlig saga,” började denne med en ton, som väntade vederläggning; ”hvad har du att anföra till ditt försvar?”

”Intet,” svarade Julie med dystert lugn.

”Intet! Hvarföre icke? Vill det säga, att du bekänner dig skyldig, att du, en annans fästmö, erkänt för en dig snart sagdt fremmande karl, att du, jag riktigt blyges, Julie, att tala ut? – Kort och godt, huru står saken emellan dig och ryttmästaren?”

”Min bäste far, då Waldemar redan meddelat er allt, har jag föga att tillägga. Hvad jag svarat baronen på tillbudet af hans hand, vet ni förmodligen.”

”Du är ganska bestämd och ganska djerf, min dotter; men du kunde missräkna dig på min benägenhet att ingå i dina luftslott.”

”Min far,” svarade Julie kallt och med mycket allvar, ”vi hafva alla den svagheten att bygga luftslott. Äfven ni och Waldemars far hade den. Tro emellertid, att en oöfverstiglig skiljemur fanns ifrån början emellan dessa önskningar och deras verkställande. Hvaruti den bestod har jag isynnerhet sedan i går lärt mig känna.”

”Prat, Julie, du motsäger dig! Fanns denna skiljemur från början, så blir det ju klart, att det ej är baronen. Hvad var det då? Hör du, jag vill veta det!”

Hon kastade en flyktig, besynnerlig blick på Waldemar, och svarade: ”Min dyre far, sluta detta plågsamma förhör, och jag lofvar att tala sanning.”

”Nå väl, jag lofvar det; men se dig före, Julie, att du icke slår puder i ögonen på mig.”

”Jag har,” yttrade hon hastigt och med nedslagna ögon, ”aldrig älskat ”Waldemar. Vi äro verkliga motsatser. Det fann jag från början; men jag ville ej att min far eller Waldemar skulle tro, att mitt samtycke erhölls genom öfvertalande. Händelsen har upplyst er om mina tänkesätt. Jag hade likväl ej brutit mitt ord, om icke den, till hvilken det var gifvet, hört mitt samtal med baronen, och, som jag ser,” – hon upptog härvid ringen från bordet, – ”redan gått min önskan till mötes.”

”Är det så, kära barn,” svarade brukspatronen rörd och öfverraskad, ”så har du min tillåtelse att bryta förlofningen. Gud välsigne dig! Aldrig trodde jag, att ditt hjerta var i stånd till ett så stort offer.”

”Hvad det senare beträffar, min far,” yttrade hon, i en ton som innebar en dubbel och djup betydelse, ”så är mitt hjerta i stånd till ett ännu större offer. Hvad det förra beträffar, har Waldemar redan besörjt derom.” – Hon skakade ringen, drog med en hastig rörelse af sin egen, på hvilken en tår föll, oaktadt en våldsam ansträngning, räckte den med ett bittert leende till Klein, och sade: ”Se här, återtag din frihet, hvilken var förlorad blott till formen. Du är liksom jag öfvertygad, att vi icke passade till ett helt. Blif lycklig, så lycklig jag af hjertat önskar det!”

Hon vände sig bort, och Waldemar, ur stånd att bestrida hennes mening, tryckte tigande hennes hand till sina läppar.

”Så, låt det nu vara nog,” ropade bruksherrn, halft förtretad öfver deras förhållande. ”Jag ser, att ni är rätt nöjda begge två att bli qvitt hvarandra. Hela partiet lärer varit bara dumheter af oss gamla. Blott nu icke Gustaf och Carolina komma en vacker dag och göra på samma sätt! Emellertid,” fortfor han, då ingen svarade, ”är jag nu en gång van att betrakta dig som förlofvad, Julie; derföre, om du vill hafva besvär, Waldemar, och kalla ned ryttmästaren, skola vi göra ett litet ombyte.”

”För Guds skull icke nu, min far!” bad Julie ifrigt.

”Jo, just nu. Jag är ledsen att se dig så der hänga hufvudet, och vill denna gång hafva min vilja fram. Du skall ej ånyo behöfva göra någon uppoffring. I baronens närvaro skall du rätt fram svara mig, om du vill hafva honom eller icke.”

Klein gick, på en vink af bruksherrn, och knackade på dörren till ryttmästarens rum.

”Kom in,” ljöd baronens röst, och utsträckt på sin soffa i nattrock och tofflor, uppreste han sig, förvånad att se doktorn hos sig.

”Jag kommer,” började Klein, ”som er lyckas härold. Bruksherrn vill se er; Julie är dernere; allt är i godo uppgjordt.”

Baronen var i tre språng vid dörren, tryckte hjertligt Waldemars hand, och sade vänligt leende: ”Förlåter ni mig, min bäste herr doktor?”

”Af hjertat gerna, herr baron,” svarade denne, med en så oförställd öppenhet, att det verkligen förtröt baronen, att hans triumf icke gjorde det intryck han beräknat och med säkerhet väntat.

Men efter några pro och contra i tankarne, befanns saken i alla fall, äfven med undantag af den harmen att gå miste om doktorns öfverraskning, så öfversvinneligen lycklig, att icke annat än glädje kunde få inrymme i baronens sinne.

”Nå, herr ryttmästare,” började den gamle herrn skämtsamt, då baronen inträdde,” ni har, efter hvad jag hört, tubbat doktorns fästmö ifrån honom. Kommer ni ej bättre ihåg tionde budet?”

”Åh, min värdaste herr brukspatron,” sade baronen med sitt mest inställsamma leende, ”det minns jag mycket väl; men då der talas endast om hustru, men icke ett ord om fästmö, så anser jag, att den saken blifvit med flit förbigången.”

”Jo, jo, ni kan advocera, hör jag; men, ser ni, det hade ej varit ur vägen att komma ihåg slutet, der det står: ’ej heller något hvad honom tillhörer.’”

”Nå ja, det kan väl så vara,” yttrade baronen muntert; ”men en rival anse vi sällan som vår nästa; och skulle icke detta ursäkta den mäktiga frestelsen, som dref mig att se litet på sidan om doktorns rättigheter, så bör den omständigheten tala för mig, att jag ej förrän på det märkvärdiga bröllopet hade aning derom, att Julie var förlofvad, samt att, i följd deraf, min böjelse tilltog till den grad, att jag ej kunde besegra den.”

”Nå, det är märkvärdigt,” tog bruksherrn till ordet, ”att baronen icke kände den saken. Det tog jag för afgjordt. Hvarföre har du tegat dermed, Julie?”

”Hvarför jag tegat? Jag kunde väl ej, då ingen fråga derom uppstod, säga till baronen: vet ni, att jag är förlofvad?”

”Åh, prat,” afbröt bruksherrn. ”Och jag hade annat att tänka på! Dessutom såg väl baronen ringen?”

”Med er tillåtelse,” svarade baronen, ”Julie har aldrig burit någon sådan ring, sedan jag kom hit.”

”Nå, det var besynnerligt! Du tog ju den nu först af fingret, Julie?”

”Bästa pappa, jag satte den på mig då jag gick ned. Annars har jag på lång tid ej burit den.”

”Hm, hm,” sade gamle herrn; ”verlden är upp- och nedvänd! Och ni, herr ryttmästare, hvarföre friade ni då icke till flickan, förrän ni fick höra att hon var förlofvad?”

”Ack, jag hade ernat göra det under resan; men detta förekom doktorn. Och som jag icke kunde lefva utan Julie, så beslöt jag likväl att våga ett försök, ehuru doktorn meddelat, mig sin förbindelse.”

”Nå, nå, min baron, det hade väl icke haft någon fara för lifvet heller; men emedan ni nu trasslat ihop saken, så får ni väl lefva tillsammans. Och det lär väl bli min omsorg att skaffa er det ni skall lefva utaf.”

Detta ljöd såsom en himmelsk musik i baronens öron. Han drog sin bleka, sköna brud med sig fram till fadern. Och denne frågade: ”Nå, Julie, står du ännu fast vid ditt yttrande, att du vid ett nytt val skulle föredraga baronen framför alla andra?”

Det var för den arma Julie liksom hon skulle afsäga sin egen dödsdom. Hennes hufvud svindlade, och hon såg på fadern, utan att svara.

”Nå, mitt barn, tala ut ditt hjertas känsla; men lek icke med ditt och denne mans tillkommande väl. Jag tvår mina händer. Säg, utan hyckel, om du älskar honom mer än någon annan på jorden.”

”Ja,” svarade Julie; ty hennes blick träffade det spända, oroliga uttrycket i Waldemars drag; ”jag gör det.” Och utan motsträfvighet tålde hon baronens häftiga glädjeyttringar, hvilken, förtjust att kunna göra det i sin

medtäflares närvaro, omfamnade ömsom henne och sin tillkommande svärfar.

”Gud välsigne dig, min Julie!” sade bruksherrn och tryckte en faderlig kyss på hennes kalla panna. Hon aflägsnade sig; ty hon behöfde i sanning hvila. Snart var nyheten bekant i hela huset, och baronens glädtighet meddelad åt de öfriga.

XVIII.
Öfverläggningar, Glädje, förvåning, Harm, Bryderi, med hvarjehanda an- nat smått och godt af detta lifvets alster.

Som lifvet varm, som grafven trogen.
Tegnér.

Se hennes varma blick, der tåren bäfvar,
Och sannar eden vid din mun besvuren,
Och verldar du i känslans svindel glömmer!
Sonen i Örnskog.

Fru von Horst satt en eftermiddag, åtta dagar efter helgen, i sitt ganska trefliga, oss välbekanta förmak, och genomgick uti tankarne, hvilka borde kallas eller uteslutas vid den stora fest, som grosshandlaren Billing den 6 Juli skulle gifva, och hvartill bjudningskort ofördröjligen skulle affärdas efter det förslag, som fru von Horst skulle lemna sin gamle vän på antalet deraf. Hon hade en blyertspenna och ett stycke papper liggande framför sig på bordet, och alltsom hon funderade, tog hon sig en pris och gjorde en anteckning.

”Hvad skrifver mamma så betänksamt?” frågade Maria, som, ännu obekant med festens verkliga ändamål, obekymrad arbetade att med ett hett strykjern och gråpapper taga några fläckar ur sin nya lysterklädning, som vid annandagsbordet i prestgården, genom magister Trasselins biträde, råkat i delo med en såsskål. Maria suckade; tyvärr voro icke fläckarne de enda minnena från bröllopet.

”Jo, du må tro det är vigtigt nog, barn!” suckade mamma andäktigt. ”Du vet icke, huru alla menniskor vid sådana tillfällen hafva anspråk att blifva ihågkomna. Vi hafva icke många bekantskaper; men Billing eger desto flera, och han har lemnat mig förtroendet att uppsätta listan på dem.”

”På hvilka, mamma lilla?”

”Kors! på gästerna, vet jag, som skola bjudas till förlofningskalaset. Du har väl ej glömt, att du vid din hemkomst lofvat mig att afgöra saken efter min önskan?”

”Visst icke, mamma lilla! Det förundrar mig blott att se, det den redan betraktas som afgjord; och det må väl, med all skyldig aktning för er, min mor, såra mig, att man tänker på förlofningsgästerna före fästmön. Hvarken ni eller Billing har nämnt ett ord om saken, sedan jag kom hem.”

”Nå, hvad var det nödigt!” svarade fru von Horst, som nu fann det passande att begagna sin myndighet. ”Saken var att betrakta såsom afgjord. Jag hade ditt löfte och Billing mitt. Han vet af gammalt, att du alltid hänger hufvudet, när saken kommer å bane. Men på det du må veta, att du kommer i betraktande före gästerna, så länder det till din efterrättelse, att han i eftermiddag – jag väntar honom hvarje stund – kommer att tala med dig. Och då, Maria! inga uppträden, det säger jag; så framt du älskar mig, barn!” tillade hon betydligt mildare, ”och ej vill se mina grå hår med sorg nedfara i grafven.”

”För Guds skull, min bästa mor, tala ej om att öfvergifva mig,” bad Maria, som, då modern kom på det sista kapitlet, alltid snart blidkades. ”Jag vill ju göra allt hvad ni vill; låt mig blott slippa att sjelf säga honom det.”

”Visst icke, Maria! Han måste höra det af dina egna läppar. Det skulle annars, och det med skäl, väcka hans missnöje och tvifvel om ditt fria ja. Således måste du sjelf säga din fästman, att du tacksamt emottager den lycka han tillbjuder dig.”

Det var första gången modern nämnt honom såsom fästman. En iskall rysning flög genom Marias lemmar, vid den vidriga föreställningen att tänka sig gamle Billing, hvilken hon alltid vördat som en far, nu förvandlad till make. Hon hade varit nödsakad att gifva efter för moderns föreställningar och böner; men nu återstod det värsta, att sjelf säga honom: ”jag är beredd.” Hennes tankegång afbröts af modern, som gjorde henne uppmärksam derpå, att steg hördes i förstugan, och i högsta ångest hviskade till henne: ”Nu gäller det! Mod, mitt barn! Jag vill lemna er ensamme, så går det bättre.” – Fru von Horst hastade ut med sin förteckning.

Maria kunde knappast andas. Straxt derpå öppnades dörren, och – icke den fruktade Billing, utan Waldemar inträdde. Maria visste ej, om hon drömde eller var vaken. På hans ansigte strålade det saligaste leende af fröjd, så olika det, hvarmed han sist på samma ställe stod framför henne.

”Maria!” – ”Klein!” Ord äro ju så fattiga; de första minuterna låg hela deras själ i blicken; och huru mycket vältaligare är ej detta språk, än allt hvad på prosa och vers hittills blifvit uppfunnet, för att tolka den mäktigaste af alla känslor!

”Jag är fri,” sade han ändtligen, ”fri, min Maria, att lägga mitt hjerta och den skörd, hvarmed den Högste belönar mitt arbete, för dina fötter! Äfven du är ännu fri; afgör derföre, min älskade, begges vår lycka!”

Icke ett ord kom öfver Marias läppar. Denna öfverraskning var för stor; hon såg tviflande på honom; en sådan salighet var ju omöjlig. ”Maria! hvad betyder denna tystnad? I Guds namn! det är väl ännu icke afgjordt med Billing?”

”Jag väntar honom hvarje ögonblick,” svarade hon, hastigt återkommande till besinning; ”det är i dag han fått löfte om ett afgörande svar. Den ädle Billing,” sade hon vemodigt, ”skall han väl förlåta mig? O, Waldemar! en timma senare, och – och det hade varit för sent.”

”O, tyst dermed!” svarade han jublande, och tryckte den hulda till sitt af den renaste jordiska glädje klappande hjerta. ”Nu är du min, Maria, och himmel och jord skola icke rycka dig ifrån mig. Jag har ju din tro, du enda, du outsägligt älskade?”

”För evigheten, min Waldemar!” hviskade hennes milda, själfulla röst, och för första gången möttes deras läppar. Som lifvet varm, som grafven trogen, upplöstes deras själar i en enda salig harmoni.

Emellertid stod fru von Horst i nästa rum, i den odrägligaste oro, att det icke skulle slutas lyckligt. Hon lade väl då och då örat till nyckelhålet; men det talades så sakta, att hon kunde uppfatta blott ett och annat ljud. – ”Hm,” sade hon för sig sjelf, ”Billing är ej van att tala så tyst; och att jag icke hör Maria gråta! Gud välsigne henne, det kära barnet; hon vet att ära och lyda sin mor!”

Nu ansträngde hon sina öron än en gång, och hon tyckte sig höra dottern säga: ”För evigheten!”

”Godt, godt,” sade hon och nickade utanför dörren. – ”Ja, för evigheten!” – Hon knäppte andäktigt sina händer tillsamman; men nu hördes ingenting vidare; allt var så tyst derinne, liksom ingen menniska funnits i rummet.

Då tyckte fru von Horst, att vid det här laget kunde allt vara klart. Hon tog ett par prisar ur sin stora förgyllda dosa, hvilken, liksom innehållet, det mest oförlikneliga Norrköpingssnus, var en gåfva af den ärade vännen, tittade efter uti spegeln, om mössan och lockarne hade sin behöriga form, och med en

högtidlig lyckönskan på läpparne, öppnade hon förmaksdörren. Om någon gengångare, från en längesedan förfluten tid, mött hennes blick, hade hon svårligen kunnat blifva mera häpen än nu, då från tröskeln midtemot den, på hvilken hon sjelf stod, grosshandlaren Billings långa, något framåtböjda gestalt stirrade emot henne, liksom förvandlad till en bildstod. Den svarta tillernade brudgumsdrägten, som han bar i följd af aftonens högtidlighet, de blixtrande ringarne på fingret och de ännu mera blixtrande diamants- och topasnålarne mellan de bländande hvita vecken, som framskymtade under vesten, allt detta, i förening med det likbleka ansigtet, gjorde att fru von Horst tvekande drog foten till hälften tillbaka öfver tröskeln.

Hela hans figur påminte lifslefvande om den döde gästen i Herbesheims saga, om hvilken traditionen förmäler, att han en gång hvarje århundrade, uti alldeles lika drägt som Billing nu bar, vandrade några veckor på jorden, under hvilken tid han utvalde trenne fästmör till föremål för sina elaka afsigter. Och dessa voro, att sedan han tjusat och dårat dem med smicker och löften, befunnos de alla tre, samma natt den döde gästens grasserande upphörde, döda i sina sänger, med hufvudet vridet bakfram. – Som sagdt är, fru von Horst tyckte sig tydligen se den omnämnde döde gästen. Hon sansade sig likväl snart; ty för det första erinrade hon sig, att han borde uppträda under fastlagstiden, och för det andra blygdes hon att låta så skrämma sig af sin egen inbillning. Dristigt drog hon derföre foten tillbaka, och lät nu sina ögon följa samma riktning som herr Billings, hvilka voro fastvexta vid något föremål åt en annan sida af rummet.

Men hvem kan skildra hennes gränslösa bestörtning, harm och smärta, då hon i ett enda ögonblick såg hela sitt stora, med konst och ihärdighet uppförda verk ligga sönderfallet, likt ett nedblåst korthus! Förskräckelsen förlamade för en minut hennes tunga, då hon såg Maria lugn sitta med hufvudet lutadt mot doktorns axel, och honom, med armen lindad kring hennes lif, tala hjertligt och sakta med henne, samt begge döfva för hela den yttre verlden.

Men fru von Horst kände konsten att väcka dem. Hastigt sprang hon fram och ropade med hela sin vredes lidelsefulla häftighet: ”Maria! i Guds namn, är du då alldeles tokig, flicka! Der står ju din förlofvade bortglömd vid dörren; och ni, herr doktor, jag tycker ni borde hafva någon försyn!”

”Min bästa mamma!” – ”Min bästa fru von Horst!” ursäktade sig båda på en gång. – ”Hör blott förhållandet,” bad Klein; ”min förra förbindelse är bruten; nu är Maria min.” – Denna djerfhet var alldeles oerhörd.

”Hvad! Höra förhållandet. Förbindelsen bruten! Maria er! – Jag vill bli tokig,” ropade fru von Horst, för första gången i sin lefnad uppbragt till en sådan ytterlighet, och kastade sig i en länstol, ”om jag begriper, hvarifrån ni, herr doktor, tar er frihet att i mitt hus och med mitt barn handla efter eget godtfinnande! Hvad menar ni? Hvad tänker ni? Hvad tror ni? Är jag en nolla, den man suddar ut efter behag?”

”Stilla er, min bästa fru,” sade Klein lugnt; ”mina känslor för er dotter äro ju ingen nyhet. Besinna det förhållande, som åtskiljde oss, och hvad som nu oåterkalleligen förenat oss. En döende fars vilja måste då vara mig helig; men när nu detta förhållande är upplöst af min fordna fästmö sjelf, kommer jag, utan att ana förändringen i edra tänkesätt, att i Marias hjerta och från hennes läppar höra de ord, som blott kunna gifva mitt lif trefnad och lycka. Påminn er äfven, att Maria af dotterlig kärlek velat hembära er ett offer, som vid er vink för alltid skiljt henne ifrån mig.”

”Jo, vackert har hon velat det,” genmälte fru von Horst, darrande af harm. Ehuru hon insåg, att nu ingenting vidare var att göra i saken, sedan Billing sjelf blifvit åsyna vittne till allt, förtröt det henne likväl ganska mycket, att nödgas göra utbyte mellan doktorn, som lefde endast af sin praktik, och den rike Billing. Visserligen hade hon, för blott några månader sedan, ansett partiet med Klein både godt och önskvärdt; men sedan grosshandlaren anmält sig, och hon vant sig att betrakta denne senares egendom såsom sin egen, kunde hon ej förlikas med någon annan tanke.

”Jo, hon har vackert velat hembära något offer åt sin dotterliga pligt,” återtog hon. ”I sådant fall ber jag er vara öfvertygad, att hon i denna stund varit den allmänt afundade fru Billing, i stället för att nu,” – här sansade hon sig och afbröt något tvärt, – ”i stället för att nu göra mig, arma mor, ett sådant bryderi.”

Leende afhörde Waldemar denna utgjutelse, tog hennes hand, såg henne i ögat med denna goda, vältaliga blick, som ej en gång fru von Horst kunde emotstå, och sade: ”I Guds namn! låt det der vara, och förskjut ej er gamle gunstling, derföre att han icke är egare till ett stort stenhus. Betrakta blott mitt och Marias glädjestrålande ansigte, och det skall försona er med förlusten. Dessutom, mamma lilla! skola äfven vi förskaffa oss en treflig våning, der edra barn alltid anse som den högsta lycka att få välkomna den aktade och älskade modern.”

Vid dessa milda, till hjertat gående ord, smälte den isskorpa, som fåfänga och egennytta dragit omkring fru von Horsts bättre känslor.

”Det får då blifva som ni önskar, mina kära barn! Välsigne er den gode Guden! Men ni får sjelfva se till, huru ni kan tillfredsställa vår ärade gäst.”

Den stackars herr Billing, som under hela akten stått glömd och osedd, hade under tiden, öfverväldigad af de många och bittra sinnesrörelser, som kämpade i hans själ, nedsatt sig i ett hörn af soffan, der han, med armarne i kors öfver bröstet, dystert blickade ned mot golfvet. Den sista såpbubblan, som han uppblåst, och hvars präktigt stiftande färger några ögonblick gycklat förhoppning om en sen lefnadsfröjd, den hade nu sjunkit för hans ögon. Försakelse hade alltid varit hans lott. Mer än en gång hade han funnit och begrundat, huru litet menniskans vilja och kraft äro vuxna en strid emot ödets makter. Huru ofta hade han ej stått vid målet, och då han trodde sig omfatta det, försvann allt, och han, den enslige vandraren på lifvets stora hed, var åter ensam. Men i den dunkla natten lyste på fästet en tindrande stjerna; den hviskade om frid och återseende deruppe. För hans andliga öga uppgick äfven i denna svåra stund den vänliga stjernan, och han böjde ödmjukt sitt hufvud i tro och hopp om en stundande vedergällning. Då Maria nu gick fram samt blyg och rädd räckte honom handen, var stormen öfverstånden. Med ett svagt, vänligt leende önskade han henne all möjlig lycka.

Djupt rörd, bad Maria: ”Förlåt oss det onda vi gjort, och tro mig, att då hjertat redan var borta, hade jag blifvit en dålig hustru; men en god dotter vill jag vara, om ni ej försmår att anse mig som sådan.”

”Jag antager ditt tillbud,” svarade Billing, ej mindre rörd än hon.

Och då äfven Klein nalkades, med en vänlig, bedjande blick, tog han deras händer i sina, och sade: ”Ännu, om ni vill uppfylla min önskan, skall jag tro att lifvet kan bära mig några rosor. Jag ber er båda, som ej mera eger någon far, att betrakta mig såsom sådan. Den våning, hvilken jag redan låtit inreda åt Maria, skall hon med sin make bebo. Ni, herr doktor, blir mig då en vän och son, och lilla Maria en god dotter och huld vårdarinna. Vidare, då det behagat Herren att kalla mig till det hemland, der mödor och missräkningar funnit en gräns, när ni tillslutit mina ögon, är det ert, hvad jag genom Guds nåd och egna bemödanden förvärfvat af det timliga goda.” – En högtid af stilla, helig fröjd, sådan den sällan förlänas menniskan på jorden, firades denna afton i fru von Horsts hus.

Några månader derefter lästes i Post- och Inrikes-Tidningen, bland vigde i landsorten; ”På Knapergårdens jernbruk i K–bergs län, den 16 Oktober, brukspatronen Gustaf Constantin St– hal och demoiselle Carolina Aurora Klein; och på samma ställe, samma dag: konungens trotjenare, ryttmästaren vid s–a dragonerna, friherre Ernst von K– och demoiselle Julia Vilhelmina St–hal.

Kort derpå lärer en lika högtidlighet med stor pomp och ståt hafva blifvit firad i W–. Åtminstone hade allt hvad sömmerskor hette så nära jagat andan ur sig, för att få alla de arbeten färdiga, som voro bestämda till

den 10 November, då allt hvad som kunde räknas till den fashionabla verlden åt sin Mårtens gås i grosshandlaren Billings praktfullt upplysta hus.

XIX.
Återblick.

Mörka dagar mörkare dagar båda,
Daggens perlor skifta i hvita frosten,
Vaknadt öga blickar och ser och undrar,
Redan nu vinter!
G. R.

Tre år voro förflutna sedan de i föregående blad skildrade händelser egde rum. Brukspatron St–hal sof, sedan halftannat år tillbaka, dödens lugna sömn. Lycklig han, som kämpat ut, innan lifvets svårare stormar afskakat bladen på det lutande trädet! Gustaf St–hal hade tagit Knapergården i besittning. Han blef icke bedragen på sitt paradis; ty med Carolina, som i huld omtänksamhet lefde blott för sin mans önskningar, blef det omöjligt för den gamle ormen att insmyga sig der. Likväl hade han ännu en önskan ouppfylld; ty det fanns ingen arfvinge till hans namn och förmögenhet.

På Brunkenäs lefde inspektor Lindman och gamla tant Lisa Greta stilla och lugnt under vintern. Om dagarne rökte han sin pipa hos tröskfolket på logen, och hon vandrade fram och åter mellan mjölkbunkarnes residens och kakelugnsvrån i sin egen lilla kammare. Aftnarne fördref det gamla paret med ett parti mariage eller piket. Under somrarne var der mera lif; ty då kom doktor Klein med sin familj från W–, att der tillbringa ett par månader, och då företogos ständiga lustfärder emellan de begge egendomarne. Emellertid tycktes brukspatronen ej kunna undertrycka en suck af afund, och hans unga fru en tår, då de sågo doktorns båda blomstrande barn.

Brink egde en egen, icke obetydlig egendom. Äfven han var lyckligt gift, och lefde på en högst vänskaplig fot med de båda familjerna. Han var och förblef unga brukspatronens högra hand, samt behöll i denna egenskap ännu alltid ett rum på Knapergården, hvilket, genom sitt namn af Brinks rum, tillkännagaf att han ej der ansågs som fremmande. Fru Brink var ett bildadt, förståndigt fruntimmer, hvars sällskap behagade alla; ty hon var begåfvad med den lyckliga förmågan att kunna så der temligen lämpa sig efter andras smak och tycken.

Men huru stod det då till med baron von K– och hans unga friherrinna? Straxt efter giftermålet, då den stora hemgiften hvilade, i rena, klara vexlar samt bankosedlar i bundtar, inom ryttmästarens väl lästa schatull, voro alla både den unge och gamle brukspatronens böner att qvarhålla det nygifta paret förgäfves. De skulle först under hösten företaga en resa, för att besöka baronens få slägtingar. Nå, det fick vara; ty huru kunde man väl tillhöra den fashionabla verlden, utan att, på samma gång man gifte sig, äfven göra en resa? Men härtill inskränkte sig ej ryttmästarens syften. Han lät derföre sin svärfar mycket artigt förstå, att han, för att göra sin Julie ett nöje, och för att upplifva hennes ofta sorgbundna lynne, hyrt en våning i hufvudstaden för instundande vinter.

”Hvad f-n är det för spektakel?” frågade gamla pappa bestört. ”Jag menar Knapergården har gått an för Julie hittills; derföre tycker jag det äfven härefter är onödigt att resa till Stockholm, för att muntra sig. Byggningen på Möllerupp är snart färdig; då flyttar Gustaf dit, och sedan, tänker jag, har ni här utrymme nog.”

”Utan all fråga, min ärade herr svärfader! Men det är blott öfver vintern vi blifva borta; sedan äro vi mer än glada att åter få komma hem och tillbringa den vackra årstiden på landet.”

”Ödmjuka tjenare! det tror jag nog. En vinter i hufvudstaden kostar vackra fyrkar, hvarföre återresan om våren så der temligen följer af sig sjelf, liksom natten efter dagen. Men det hade icke varit ur vägen, om bror på förhand omnämnt sina planer; ty jag säger rent ut, att denna icke behagar mig.”

Ryttmästaren var nog grannlaga eller kanhända för slug, att icke reta sin svärfader genom motsägelser. Han yttrade blott med mycket undseende, att han var ledsen, att saken icke kunde ändras; våningen var redan hyrd.

”Ingenting annat,” svarade bruksherrn, mycket fogligt stämd mot sin måg, för det han ej blifvit ond öfver hans förra, icke synnerligen fina yttranden, ”ingenting annat? Det skall bror icke oroa sig öfver. Jag betalar hyran och gör det med mycket nöje; ty en aning säger mig, att det blir min dotters olycka på ett eller annat sätt, om hon får denna sin önskan uppfylld.”

Baronen blef så öfverraskad och ledsen, att han ej visste hvad han skulle göra, för att se sin mest brinnande önskan uppfylld. I detsamma inkom Gustaf. Gubben St–hal meddelade honom genast sitt och baronens samtal.

Denne, som väl kände, att ryttmästaren aldrig i längden skulle trifvas i den husliga, stilla kretsen, efter sina fordom så lifliga och bullersamma dagar, och som äfven insåg, att Julie lika litet skulle finna sin lycka deruti, understödde baronens önskan, öfvertygad att, då de båda längtade efter ombyte, det icke skulle tjena till befrämjande af ett trefligt familjlif, om man sökte qvarhålla dem emot deras vilja. Han bevisade fadern, att de dubbelt skulle längta efter det älskade hemmet, sedan de en tid svärmat omkring; beskref Julies längtan att få se alla Slockholmsverldens herrligheter, hvilket hon med lågande färger skildrat för Gustaf; talade derom som något naturligt för hennes lynne, och kunde öfverhufvud icke inse, hvarföre något hinder borde läggas i vägen för deras resa. Ryttmästaren tryckte tacksamt sin svågers hand, och gubben hade redan till hälften gifvit efter, då Julie, hvilken satt i andra rummet, på en vink af sin man inträdde och genom smek och böner bragte den omtvistade saken till ett lyckligt slut.

Resan gick för sig. Det förnäma, luftiga och lysande lif, som nu tog sin början, behagade Julie ganska mycket. Ryttmästaren hade med smak och stor kostnad låtit möblera den ljusa och vackra våning, som en gammal bekant förskaffat honom. Betjenter i livré och ett par smånätta jungfrur fjeskade i beställsam ödmjukhet omkring den unga friherrinnan vid hennes ankomst, för att afvakta hennes minsta befallning. Med ett triumferande leende förde baronen sin fru genom de präktiga rummen, och stannade slutligen vid ett, som han gifvit namn af sin hustrus boudoir. Detta var inredt och ordnadt med den mest vidsträckta omtanka och den finaste uppmärksamhet, hvilket ej var att undra på; ty då baronen till den omnämnde vännen uppskickade en liten planritning på anordningen, befann han sig, liksom i närvarande stund, öfvertygad, att han var alldeles öfvermåttan kär i sin unga fru.

Med glädjestålande blick tryckte Julie sin mans hand, och tackade honom med några hjertliga ord för hans ömma uppmärksamhet. Men då han blef utkallad, stödde hon hufvudet begrundande, och sade, i det hon kastade en blick omkring sig: ”Huru annorlunda hade ej lifvet blifvit med honom! Och om han älskat mig, huru gerna skulle jag icke försakat denna prakt, och lefvat i den torftigaste boning med honom! O, jag vill ej tänka derpå! Men denna Maria! Jag afundas henne dock evigt! Jag önskade, att jag blott en gång slapp att förföljas af hennes bild, och kunde fästa mig vid något annat! Först vill jag nu njuta af alla nöjen som erbjuda sig, och sedan, när jag blir mera lugn, skall jag försöka att inrätta värt husliga lif på en sådan fot, som skänker oss båda den tillfredsställelse, man förgäfves söker annorstädes, än hos sig sjelfva.”

Men friherrinnan von K– fann snart i sin mans alltför villiga biträde till förströelser, så inom som utom hus, en afledare för alla känslor och tankar på en enkel, huslig lefnads behag. Julie bemärkte likväl snart, med lika mycken förundran som harm, att, ehuru baronen ännu alltid var den uppmärksamme äkta mannen, han

dock för ingen del var den eldige älskaren, som ej sökte eller önskade vinna en blick af någon annan än henne. Tvärtom var baronen aldrig mera upprymd, än då han befann sig i en krets af fremmande fruntimmer. Det bifall, hon såg att han skördade för sina bemödanden att roa alla, stack henne i hjertat, icke af svartsjuka, men af förtrytelse deröfver, att en gift man, en som sjelf egde en ung, skön, älskvärd hustru, kunde förnedra sig att spela rolen af en fjäril, hvilken fladdrande hastar från den ena blomman till den andra. Hon eftertänkte aldrig, att baronens natur så vida skiljde sig ifrån sin namne, att då denne under vintern drog sig in uti sin puppa, baronen deremot var fjäril hela året omkring, och kunde icke ens första månaderna af sitt äktenskap gå ifrån sin gamla bestämda vana, att anse salongernas qvinliga prydnad som ett rikt fält för sin eröfringslystnad.

Hon fick småningom erfara, att han lemnade åt andra besväret med de små uppmärksamheter, som hon smickrat sig, att han aldrig skulle öfverlåta åt någon annan. Då Julie gjorde honom en lindrig förebråelse öfver denna bristande grannlagenhet å hans sida, svarade han med lätt skämt: ”Min lilla vän! sådant skall du alltid inbilla dig, så länge du bildar dina begrepp om ett lyckligt äkta lif efter den romantiska måttstocken. Du måste lemna dessa fadda idéer, hvilka kunna taga sig rätt godt ut på landet, men ingalunda passa annorstädes. Se dig omkring i den eleganta verlden! Der är det icke en nödvändighet, att en hustru, vid hvarje tillfälle hon lemnar sitt hus, har sin man med i släptåg, eller att han nödvändigt skall vara hemma såsom förkläde, om hon har sällskap.”

Då Julie rätt väl förstod, att detta äfven gällde i omvändt förhållande, och fann, att ryttmästaren önskade sig en oinskränkt frihet, teg hon; men en outsägligt bitter känsla sårade hennes stolthet. Annars hade hon otvifvelaktigt utbrustit i tårar vid den öfvertygelsen, att hennes makes hjerta var fullkomligt tomt, samt att han icke egde en enda af de känslor, med hvilka han nyligen gycklat, och på hvilka hon stödt det hoppet att blifva lycklig, då hon sjelf, mera lugn, bättre kunde fatta och besvara dem.

Och tyvärr voro ryttmästarens anspråk så få, att de blefvo alltför lätta att uppfylla; ty när skulle väl han gjort sig den mödan att eftertänka, om Julie af kärlek, sårad fåfänga eller någon annan bevekelsegrund var så ombytlig i sitt sätt mot honom? Han ansåg sådant tillhöra qvinnan, och bekymrade sig alls icke derom. Var hon glad, så var han munter och liflig; var hon tvär, gick han sin väg att söka förströelse på annat ställe. Gret hon någon gång, sade han likgiltigt: ”Det skadar dina ögon, kära Julie! och tårar göra aldrig effekt, utan på theatern!” – Med ett ord, han var alltid lugn och vänlig; men en känsla af smärta och deltagande fanns icke hos honom, och djupt kränkt af hans höfliga köld, flydde den arma Julie till ensligheten i sin boudoir. Endast den blef vittne till hennes smärta och tusende tårar.

Efter en vinter tillbragt i oupphörliga förströelser, men utan att hafva njutit en enda glad stund, oberäknadt de, då hennes fåfänga kände tillfredsställelsen af fremmande mäns hyllning, men hvilka, liksom alla rus, voro flyktiga och öfvergående i en namnlös tomhet; efter denna första vinter, den hon framlefvat i en för henne fremmande verld, längtade hon efter våren och det älskade hemmet. Med sommarfoglarne vände de åter till Knapergården.

Gamle bruksherrn gladde sig outsägligt att åter se sina barn och höra Julies skenbara lycka bekräftas af hennes egna läppar; ty hon var för stolt att erkänna sanningen, och stundom, då hon var underkastad inflytelsen af sin fåfängas makt, tycktes det henne, att hon kunde föredraga sitt eget glittrande lif, ehuru tomt, framför den i hennes tycke enformiga ensamheten i Gustafs och Carolinas. Dertill kom ock, att baronen, som under denna tid ej hade någon annan att egna sin hyllning, ordentligt gjorde sin kur hos sin egen fru, och bemötte henne med den mest utsökta uppmärksamhet; ty Carolina kunde han af gammalt ej rätt väl med. Dessutom var Gustaf icke hågad för mer än oundgänglig artighet mot sin hustru, då den hembars af andra än honom sjelf, och fru Klein var en gång för alla otillgänglig för baronens utsöktaste galanteri. Julie lefde mycket indraget denna sommar, och afslog alltid, på ett kallt, nästan stolt sätt, Waldemars och Marias vänliga inbjudning till Brunkenäs; och när de voro på Knapergården, mådde hon

vanligen illa, och ville vara ensam i sina rum. Ryttmästaren var ganska ledsen häröfver; men då Julie befann sig i en belägenhet, hvilken vanligen får gälla som ursäkt för en mängd nycker, trodde ryttmästaren, att alla fruar då måste hafva en vedervilja för vissa personer, jemte en synnerlig smak för tårar och enslighet. Ingen motsade honom häruti, och han var fullkomligt nöjd, isynnerhet som gamla pappa blef honom dag för dag mera bevågen; ty ryttmästaren delade oafbrutet sin tid mellan sin fru och sin svärfar. Han kunde hela timmarne, då gikten lemnade gubben i fred, vandra arm i arm med honom omkring egorna, och visade den största uppmärksamhet för ämnen, hvilka annars voro honom vidriga, nemligen nyodlingar, klöfvervallar, skogsbrand m. m. af lika prosaisk natur.

Mot slutet af sommaren skänkte Julie sin man en dotter. Men då baronen med stor förundran dagligen öfvertygade sig, att hennes lynne likväl icke undergått någon förmånlig förändring, trodde han, att hon icke trifdes på landet, och förslaget att återresa tidigt på hösten till hufvudstaden bragtes åter på bane. Alla morfars föreställningar tjenade till intet. Ryttmästaren teg fogligt; men Julie lemnade den gamle ingen ro, förrän han gifvit sitt bifall. Han förbättrade således åter sin svärsons kassa, förmanade honom faderligt att ej lefva så slösaktigt, och med löfte att återkomma nästa år, reste de åter till Stockholm. Med få undantag förflöt vintern såsom den förra. Baronen, hvilken litade på den gunst, hvaruti han stod hos sin svärfar, gaf middagar och baler, samt fröjdade sig af hjertat, åt den svärm af tillbedjare, som bildade sig omkring Julie.

Hennes triumf blef hans, och långtifrån att vara svartsjuk, uppmuntrade han hennes fåfänga, hvilken blef för honom ett skäl till större frihet i sitt eget handlingssätt. Han interesserade sig nu, mera än förr, att se henne glad och nöjd; ty han hade något enskildt skäl att önska undgå hennes närmare uppmärksamhet, och han trodde detta ske lättast, då han på allt möjligt sätt sökte leda hennes tankar åt ett annat håll, och genom den finaste uppmärksamhet inomhus, när de voro ensamme hemma.

Saken var, att baronen vid denna tid började göra nog trägna uppvaktningar hos en viss enkefru, lika mycket omtalad för sin skönhet, som för sina lysande sällskapskretsar. Spel utgjorde ett af dess förnämsta nöjen. Fru von T– var i hög grad både skicklig och road häraf. Baronen deltog nästan alltid i hennes spelpartier, och Julie bemärkte med likgiltigt yttre lugn, men harmfull inre smärta, att baronen med den mest utsökta artighet och vårdslöshet kunde tappa betydliga summor. Vid vårens början, då gamle bruksherrn redan uppskickat respenningar, samt baronen och hans fru började ställa sig i ordning till sin sommarfärd, blef det bekant, att fru von T–, som äfven vid denna tid skulle återresa till sina gods i Östergötland, ernade på sin födelsedag, hvilken inträffade ett par dagar före resan, gifva en afskedsbal åt sina vänner. Julie hade sedan någon tid ej befunnit sig väl. Smärtsamma plågor i bröstet påminte henne ofta om sin mors tidiga död; men de voro ännu ej af någon svår betydenhet, och dödens dysterhet glömdes för lifvets behag. Men just den dag balen skulle gifvas, kände hon sig i betydlig mån sämre än vanligt.

XX.
Fortsättning af det föregående.

Hvarföre af lifvets korthet mycket söka,
Hvarför land, af andra solar värmda,
Flyktande från sin fosterbygd, likväl
hvem flydde sitt hjerta?
Horatius

Baronen och hans fru hade spisat ensamme. Straxt efter middagen sade Julie till sin man: ”Jag fruktar, att jag ej kan besöka fru von T–s bal i afton. Mina gamla plågor äro i dag mycket svårare, och det gör mig ondt, min gode vän, om du skall försaka ett nöje, för att hålla en sjuk hustru sällskap.”

”Ack, min engel, säg icke så!” svarade ryttmästaren; ”vi skola genast kalla din läkare, så skall du få höra, att det ej är farligt. Balen skall lifva dig, och i morgon är du frisk.”

”Jag tänkte,” svarade Julie, icke utan harm, ”att jag sjelf kunde bedöma mitt illamående. Deraf följer likväl ej, att du, om du ej önskar det, skall blifva hemma.”

”Sannerligen, min lilla Julie, kan du ej komma med, blir det en verklig plåga för mig att gå dit; men olyckligtvis har jag gifvit mitt löfte att vara der litet tidigare, för att biträda vid anordnandet af några ”*lefvande taflor*,” hvarmed flera af fru von T–s vänner kommit öfverens att öfverraska värdinnan före balen.

”I sådant fall bör du visst icke låta hindra dig,” svarade friherrinnan. ”Jag har lilla Hortense att roa mig med;” och hon dolde den brännheta kinden vid barnets lockiga hufvud.

”Åh, vi skola hoppas, min vän,” återtog ryttmästaren, ”att du blir bättre på aftonen. Inträffar ej detta, och du icke skulle komma, så lemnar jag sällskapet då dansen börjar; ty då är mitt biträde öfverflödigt.”

Efter baronens bortgång kände Julie en besynnerlig, oemotståndlig åtrå, att äfven besöka balen, ehuru hon blef allt sämre och, i följd deraf, genom hvarjehanda sysselsättningar sökte qväfva detta dåraktiga begär; men det var förgäfves. Hvarken hennes lilla dotters älskvärda joller eller hennes eget förnuft förmådde hålla henne hemma; ty fåfängan hviskade ständigt i hennes öra, att verlden annars skulle få veta, att ryttmästaren von K–, samma afton hans hustru låg sjuk hemma, var liknöjd nog att bivista en bal. Hon gick till sin toilett.

Sedan den med sorgfällighet var fullbordad och vagnen framme, öfversåg hon ännu en gång framför spegeln sin lysande figur. Utom en ovanligt stor blekhet, var hon fullkomligt nöjd med densamma. Ett föraktligt, bittert leende vanställde dock för ett par ögonblick de sköna dragen, då hon fäste sin blick på de rika, herrliga prydnader hon bar på hals och armar. ”Under dessa kalla smycken,” sade hon och ryckte från sitt bröst ett diamantkors, hvilket hon erhållit af sin far på sin bröllopsdag, ”klappar ett tomt, på verklig fröjd så fattigt hjerta. O, Waldemar!” suckede hon sakta, ”du föraktade det, och sedan är allt förbi ... Jag måste hafva förströelser, ja, förströelser, för att undfly mitt eget sällskap.”

Härefter kysste hon sitt barn, svepte sin kappa omkring sig, och rullade af till fru von T–s hus. Som hon vid framkomsten befann sig i ett upprördt och öfverretadt tillstånd, ville hon ej genast begifva sig till salongen, utan begärde att blifva förd till fru von T–s enskilda rum, der hon ville hvila sig en stund. En betjent uppryckte dörren till förmaket. Då friherrinnan inträdde, utvisade allt, att det måste varit här, som den omnämnda öfverraskningen med taflorna gått för sig. Ingen menniska syntes till, alla herrligheterna voro öfvergifna, och tonerna från danssalen gåfvo tillkänna, att gästerna ombytt nöje. Hon öppnade dörren till ett innanföre befintligt mindre rum; men den lefvande tafla, som här mötte hennes blick, var föga egnad att gifva lugn åt det förut upprörda tillståndet.

På en soffa midtemot dörren satt fru von T – i den smakfulla baldrägten, och framför henne ryttmästaren, med det ena knäet böjdt mot golfvet, i hvilken ställning han mottog något, som hon räckte honom, och derunder eldigt tryckte hennes hand till sina läppar. Huruvida detta uppträde kunnat bibehålla eller förändra sig, är outredt; ty vid det buller Julie förorsakade, reste sig ryttmästaren hastigt, och med detsamma blef fru von T– varse friherrinnan. Men denna dam var icke af det slaget, som låter oförutsedda omständigheter bringa sig ur fattning; i den mest förtviflade ställning förblef hon alltid en fru af verld. Hon steg hastigt upp, gick med mycket behag emot sin gäst, helsade vänligt, och sade helt okonstladt: ”Så lagom ni kom, min söta friherrinna! Se huru jag smyckat er man” (hon pekade på en blomsterbukett, hvilken ryttmästaren höll i handen) ”med en billig gärd af min tacksamhet, för hans sinnrika uppfinning med taflorna, och jag måste tillstå, att jag funnit få män, som, efter deras inträde i äkta ståndet, ännu visat denna böjelse för ridderlig artighet, som är en mans prydnad.”

Härunder hade ryttmästaren återvunnit nog fattning, för att liksom fru von T– behandla saken som ett tillfälligt skämt. ”Just det förhöjer min triumf, att min Julie är vittne dertill,” sade han med ett tvunget

leende, i det han fäste buketten vid svärdsorden på sitt bröst. ”Min hustru och jag hafva gjort det till en lag för oss att aldrig visa svartsjuka öfver småsaker. Hon vet,” tillade han blidkande, då han såg, att den skämtsamma tonen ej ville omstämma det stolta uttrycket i hennes drag, ”att hon likväl är min verkliga och enda herrskarrinna.”

Dessa ord hade icke förfelat den åsyftade verkan på Julies hufvudfel, om icke ett nog tvetydigt leende på fru von T–s läppar kommit hennes kinder att glöda af förtrytelse.

”Det synes mig,” svarade med lugn den stolta qvinnan, som hvarken kroppsliga plågor eller det förödmjukande uppträdet kunde böja, ”att man förspiller för många ord på en i sig sjelf intetsägande obetydlighet. Baronens artighet är för väl känd, att kunna anses för annat än ett uttryck af den hyllning männerna i allmänhet hembära skönheten, hvarhelst hon finnes; en låga, min nådiga fru von T–, som uppgår i eld och rök på en gång.” Hon tog härvid, utan tecken till harm eller ovilja, sin mans arm, och gjorde tecken att få begifva sig till salongen.

Med en artig komplimang gick fru von T– förut, och då baronen fört sin fru till den plats hon ville intaga, tryckte han tacksamt hennes hand; men då hans blick mötte Julies öga, nedslog han den, kanhända för första gången i sitt lif, samt hastade undan.

I detsamma lät orkestern höra de förföriska tonerna af en förtjusande vals. Friherrinnan von K– blef genast uppbjuden af sin mans gode vän och hennes egen ifrige beundrare, löjtnant Sterner; åtminstone var han den ende, som kunde smickra sig af det ringaste företräde. Men detta grundade sig ej på något annat, än löjtnant Stenurs intagande samtalsgåfvor och fullkomliga sällskapstakt, hans känsla för allt ädelt och skönt, hans aktningsfulla bemötande, så skildt från all sjelfvisk inbillskhet, och slutligen ett fint, varmt deltagande för hennes tysta smärta, den han anade, Gud vet af hvad skäl. Detta sammanlagdt gjorde honom alltid hos Julie till en välkommen gäst. Hon störtade sig nu i den hvirflande valsen, nöjd att kunna undgå sina egna stormande känslor och sina grannars besvärliga yttranden. Sterner bemärkte likväl genast hennes ytterliga blekhet, samt frågade, vid första uppehåll: ”Mår ni illa, min friherrinna? Kanhända önskar ni sluta?”

”Visst icke,” svarade hon hastigt; ”jag älskar vals och är icke trött.” Och de ilade åter i ohejdadt lopp genom salen. Efter några hvarf, sade han åter: ”Säkert mår ni ej väl, min nådiga?” och hans öga blickade med innerligt deltagande i hennes.

”Jo, fullkomligt,” yttrade hon, med en anstrykning af otålighet, och de valsade ännu en gång, tilldess friherrinnan svimmade och af Sterners kraftfulla armar bortbars i nästa rum, der en häftig blodstörtning kom den omgifvande mängden att rysa, af fruktan för den unga, sköna fruns lif.

Läkaren blef kallad, och baronen var otröstlig. Med mycken varsamhet blef hon hemförd, och hemtade sig efter ett par dagar så mycket, att hon kunde sitta uppe och afhöra baronens ömma försäkringar om trohet och kärlek, hvarvid han tillika fördömde Sterners lättsinnighet, hvilken genom det oförståndiga valsandet, en följd kanhända af alltför eldiga känslor, störtat hans dyra maka i denna tröstlösa belägenhet.

Julie svarade, i det hon tyst skakade på hufvudet: ”Löjtnant Sterner är dertill – oskyldig, det vet du bäst sjelf. Anklaga ej den ädle ynglingen för känslor, som äro fremmande för hans redliga sinne. Inom hans varma hjerta bor ej något svek, och hvad lättsinnigheten beträffar, är han, så vidt jag kan bedöma det, ett mönster af motsatsen, icke allenast bland ynglingar i allmänhet, utan äfven för mången äkta man.”

Ryttmästaren blef, efter sådana uttryck, ännu mera förbittrad mot den dertill oskyldige, och påstod bestämdt, att han var skulden till hela olyckan; dessutom lät ryttmästaren förstå, det han ännu visste en hop saker, som hvarken Julie eller löjtnant Sterner drömde om. Då hans hustru vid sådana utgjutelser teg af harm, började baronen tänka, att saken kunde ega någon sannolikhet, ehuru han tillgripit detta medel, för att icke ensam stå

i skuggan, genom den handling som föregick balen. Nu deremot förändrade han sin plan; ty kunde Julie väl tiga, om hon vore alldeles oskyldig? Uti baronens tanka var detta omöjligt. Hans hämd föll i en olycklig stund på Sterner, hvilken han i ett stort sällskap af gemensamma kamrater förolämpade till den grad, att denne, som i början satte köld och lugn mot ryttmästarens lidelsefulla häftighet, slutligen, genom detta offentliga angrepp på dess ära, fann sig tvungen att taga afsked.

Samma dag ryttmästaren var i det nyss omnämnda sällskapet, några veckor efter fru von T–s bal, ankom ett bref med svart sigill till baronen under hans frånvaro. Julie, som igenkände Brinks stil och bäfvade för de betydelsefulla svarta budbärarne, slet hastigt upp sigillet, såg att det var faderns död som tillkännagafs, och föll sanslös i golfvet. Innan baronen kom hem, hade redan en ny blodstörtning infunnit sig, och läkaren skakade betänkligt på hufvudet. Men ännu en gång segrade naturen och konsten i förening. Ännu en gång steg hon upp; men rosorna voro för alltid flydda från hennes kinder, lifligheten från hennes lynne, den sista skymt om en gladare framtid från hennes halfstelnade hjerta. – Det var endast i sitt barns leende hon numera fann en ersättning för allt hvad hon dagligen kämpade och led.

Ryttmästaren reste något senare ensam ned till Knapergården, för att uppgöra affärerna med sin svåger. Brink blef på Julies uttryckliga begäran af baronen utsedd att handhafva hans angelägenheter, tilldess den fasta egendom, som föll på hans lott, blivit förvandlad i penningar. Sådant kunde likväl ej så lätt verkställas, och Brink försäkrade baronen, att minst ett par år skulle åtgå, innan de vidlyftiga affärerna hunnit redas efter hans önskan. Ryttmästaren återreste snart till Stockholm, der han fann sin hustru i samma svaga tillstånd han lemnat henne. Nu besöktes brunnar och bad, till stor kostnad och liten nytta. Hon var och förblef sig lik, ständigt sjuklig och död för det yttre lifvets nöjen och behag. Halftannat år senare erhöll Brink, med hvilken hon jemnt brefvexlat, följande rader från henne:

”Er begäran, käre Brink, ville jag gerna uppfylla, det vet Gud, om ej för min egen, åtminstone för min arma dotters skull; men lika gerna kunde man försöka att dämma en störtsjö med en liten brädlapp, som att, genom böner och föreställningar, söka hejda loppet af von K–s otroliga slöseri. Nej, de göra icke någon verkan, om ej stundom en motsatt. Sedan min fars död, och sedan min man kommit till en betydlig del i besittning af arfvet, anser han all återhållsamhet öfverflödig. Jag har under våra senare resor till badet upptäckt, att han är passionerad älskare af spel. I början sökte han dölja detta för mig; men numera iakttager han lika liten förbehållsamhet i detta, som i andra fall, hvilka äro tillräckliga att undergräfva mitt lugn och den till en för tidig bortgång lutande hyddan.”

”Hvad skall det blifva utaf min Hortense? Om jag ännu en gång fick återse mitt kära Knapergården! Jag vill dö der, hvarest jag njutit de gladaste stunderna af mitt försvunna lif. Jag vill återse – – dock, lika mycket, ske hans vilja, som leder våra öden till det bästa! Som make är von K– i vårt enskilda lif ännu alltid god och uppmärksam på sitt sätt; men han rår ju icke derför, att våra hjertan icke blefvo gjutna i samma form; och i sanning, Brink! ni min ende, gode och redlige vän, ni vet, att mitt lynne och hjerta ej voro så skapade, att de kunde göra någon lycklig. Mitt lif var en fortsatt strid mellan de ömsom rådande elementerna i min natur. Det kunde varit annorlunda; men det är godt som det är; ty *han* är lycklig, och det är nog.”

”Men jag återgår till mitt förra ämne. Huru bäfvar jag ej för edra ord, att, om detta slösande lif fortfar, skall till och med den fasta egendomen ej räcka några år! Allt detta är svårt, ja, grufligt. Att tala vid honom är fruktlöst; men, kära Brink, fördröj försäljningen ännu, om möjligt är. Hvem vet, huru liten tid det fysiska lifvet hos mig kan fortfara! Säkert upplefver jag ej hösten, och i vår få vi talas vid; ty jag vill dö på mitt kära Knapergården. Huru nära är ej mitt hjerta att brista, då jag ser von K–s otålighet och oro, och mitt barn, min enda sälla tröst i de långa, på plågor rika timmarne! Huru önskar jag ej då, att ni, herr Brink, såsom under fordna dagar, skulle sitta hos mig och förkorta tiden med läsning! Jag har ingen som förljufvar de långsamt framskridande minuterna. O, huru mycket saknar jag ej den ädle, finkänslige Sterners umgänge! Ni känner honom af mina beskrifningar, och allt hvad som förefallit mellan von K– och honom. Detta är en sak, som

förfärligt upprört min känsla både såsom qvinna och menniska. Måtte Gud förlåta von K– detta, så visst som jag är säker, att den ädle förlåter honom! Han har nu öfver halftannat år vistats utrikes.”

Men jag hade nära glömt att lyckönska er till den nyligen undergångna förändringen i ert öde. Men ni vet och känner, att ingen i högre grad än jag kan interessera sig för er lycka. Och en borgen derför, att den blir sann och varaktig, eger jag uti ert ädla hjerta och ert af mig så väl kända lynne, hvilket, under lifvets oblida stormar, skall vara den ek, hvarvid den svaga rankan stödjer sig. Men, Brink! – – – dock derom är onödigt att jag beder er. Den, som under flera år haft mitt oinskränkta förtroende, kan icke vilja åt fremmande blickar öfverlemna till genombläddrande de skiftande bladen af mina lefnadsöden. Jag skulle icke vilja, för resten af mina räknade dagar, att Gustaf och Carolina anade den verkliga smärtan af mitt lif. De hafva alltid bedömt mig oriktigt, och aldrig skola de veta, icke ens då – lofva mig det, Brink! – detta hjerta kallnat, huru varmt det en gång slog. Ack, snart ligger allt och fryser i – förvissnad barm; det är förbi – förbi!” – –

”Lef väl, gode, redlige vän! Detta bref är visserligen det sista ni får ifrån mig. Hinner jag ej ned i vår, så minns min bön! Gör allt för min Hortense, och var för henne hvad ni städse var för er

tacksamma väninna

Julie von K–.”

Detta bref, skrifvet några månader förrän vår berättelse återknytes, var blott ett svagt utkast af det verkliga förhållandet. Ryttmästaren hade så väl under badresorna, som under vintrarne i Stockholm, återförnyat sin artiga förbindelse med fru von T–. Den stackars sjuka, bleka, lidande Julie kunde icke mera vara ett föremål för annat än hans medlidande och stundom äfven för hans dåliga lynne. Den lilla, fordom så förtjusande boudoiren var nu invigd till ett tempel åt den stundande förgängelsen. Der herrskade endast Eskulapii fåfänga omsorger, och den sköna, lefnadsglada, så mycket beundrade Julie St–hal kämpade här, nästan ensam, lifvets långa, plågande kamp med döden. I det dunkla, qvafva sjukrummet trifdes ryttmästaren alltför litet, och hans hustru hade mer än tillräcklig tid att anställa betraktelser öfver den stora omvexlingen i hans uppförande. Om morgonen brukade han vanligen besöka sin fru; men hans lynne, då förstämdt af de förluster han aftonen förut lidit på spel, var föga egnadt att skänka den sjuka en lindrande eller glad stund. Hans samtal vid dessa morgonvisiter inskränkte sig vanligen till följande frågor:

”God morgon, min vän! Huru befinner du dig i dag?”

Julie svarade mildt och vänligt, hurudant förhållandet var.

”Du kan aldrig bli frisk, Julie, så länge du lefver så ensligt. Jag tror, att det skulle mycket muntra dig, om du ville fara på operan i afton.”

”Nej, kära du!” svarade hon, ”mina krafter och ännu mera mina tankar, som böra riktas på andra föremål, medgifva det icke.”

”Pah! sådana griller! Jag inser icke, då du kan gå ut och in mellan din sängkammare och detta af medikamenter förpestade hål, hvarföre du icke lika gerna kan gå åtminstone in i salongen, och der emottaga sällskap. Tro mig, kära du, här qväfs du af bara luften.”

”Tack, min vän! jag vet du menar väl; men mina krafter vill jag spara, för att i vår kunna göra en resa till Knapergården. Du vet, att det är min enda önskan.”

”Nå, den är ganska oskyldig, söta du! Vi skola väl hoppas, att den går för sig. Emellertid får du ursäkta mig, min engel! Jag har lofvat bort mig både till middagen och aftonen.” – Och härvid nickade baronen åt sin fru, gjorde en liten sväng omkring golfvet med sin lilla dotter, och skyndade till nya förströelser.

Så försvann dag efter dag. Baronens besök i sin hustrus sjukrum blefvo allt mera sällsynta. Julie klagade aldrig; hon teg och led. Men jag vill ej trötta läsaren med beskrifning om de sorgliga stadierna af hennes oafbrutet tilltagande sjuklighet. För hvarje dag intryckte döden allt fastare sin prägel på de bleka, fina dragen. I samma mån resignerade sig hennes själ och mognade för en stundande förädling. Blott en enda önskans uppfyllande tycktes ännu hindra föreningen af det jordiska och himmelska.

XXI.
En familj-scen, Återseendet och Slutet.

Aftonskuggan lik, som breder
Lugnet öfver seglarns hamn,
Sjönk dess späda hufvud neder –
Sjönk i dödens famn.
Ossians Ballad.

Det gafs en verld på andra sidan graf-
ven; lif utgick ur dödens puppa; de
skulle dock en gång åter blifva för-
enade.
Bulwer.

En morgon i medlet af Maj 1832, förspordes en lifligare rörelse än vanligt i det gamla, bekanta, stora hörnhuset vid torget i W–. Fru von Horst och madam Walberg lutade sina hufvuden tillsamman i en synbarligen hemlig och vigtig öfverläggning, vid ett hörn af det ännu orörda frukostbordet. Snusdosan bjöds flitigt, och med ett tillfredsställdt leende sade fru von Horst, i det hon aflägsnade sig, med en knif i ena handen och en korg äpplen till skalning i den andra: ”Det blir förbålt hyggligt, min goda madam Walberg; blott Maria icke får nys derom.”

”Åh, det har ingen fara, hennes nåd, så framt allt sker som jag sagt,” svarade madam Walberg, i det hon talande följde efter. ”Hennes nåd bjuder henne till sig på kaffe, och vi hafva allt i ordning uti salen till klockan 8. Doktorn är ute och öfverlägger med några af dem, som äro invigda i hemligheten, och jag såg i går afton inne hos kontoristerna ett halft tjog de allralöjligaste drägter och masker, hvilka skola begagnas af några unga herrar, att uppföra ett serskildt lustspel. Nå! nå! Vi ha ej tid att talas vid längre. Hennes nåd kan tro, jag har händerna fulla, och gamle herrn sjelf har åtagit sig att hålla unga frun sällskap, så att hon ej kommer ned.”

Uti öfra våningen, i ett stort, man kunde säga elegant förmak, ehuru åtskilliga hvardagsartiklar utvisade, att det ej hörde till de egentliga praktrummen, satt Herr Billing i ett hörn af soffan, och smuttade ömsom på sin pipa och ömsom på en kopp kaffe, under det han ifrigt läste nyheter i tidningarne. På golfvet red en rask, guldlockig gosse omkring på morfar Billings käpp, och i andra hörnet af rummet stod en liten vagn, i hvilken en något mindre flicka somnat, med en docka i famnen, så stor som hon sjelf. Framför den stora, moderna spegeln stod en ung dam och tycktes med mycken tillfredsställelse ordna lockarne under en ytterst smakfull hvit sidenhatt, hvilken, genom den bredvid stående stora asken med Köpenhamns stämpel, antydde, att den första gången profvades. Pariserblommorna på den vackra hatten voro ej friskare, än de på den unga fru Kleins kinder, då hon bemärkte i spegeln, att hennes man tyst smugit sig in och höll ett öppet bref i ena handen, under det han med den andra vände hennes ansigte mot sitt, och betraktade henne med ett uttryck af stolt tillfredsställelse och innerlig hängifvenhet.

”Ack, min gode Waldemar,” sade hon med sitt huldaste leende, ”huru uppmärksam och god du alltid är! När jag vaknade, blef jag så ledsen, då jag af vår goda madam Walberg – hvilken, i parenthes sagdt, gjort sig

alltför stort besvär med mitt kaffebord i dag – fick höra, att du redan tidigt blifvit utkallad på sjukbesök. Jag begaf mig då hit in, att helsa på vår gode onkel och leka med barnen. Nu fick jag se asken, ställd till mig, och straxt öppnade jag den, samt är, såsom du ser, sysselsatt att profva, huru innehållet skulle anstå mig. Huru tycker du, min Waldemar, kläder den icke?”

”Utomordentligt, Maria lilla,” svarade doktorn, och betraktade med leende beundran sin älskvärda maka. ”Jag lofvar, att, då du kommer ned till Brunkenäs i år, skall du väcka alla grannfruarnes afund.”

”Ja, nog är jag värd att afundas,” sade hon vänligt och tryckte sin mans hand; ”men tro icke, bäste Waldemar, att jag är så barnslig, att jag önskar mig afund för prydnader, ehuru jag är glad öfver dem, emedan de äro från dig.”

”Det tror jag nog! Min lilla gumma,” skämtade doktorn, ”vill ännu beundras för sina egna behag och ej för dem, som hennes mans artighet lånar henne.”

”Nu är du riktigt obeskedlig, Waldemar; eller huru tycker ni, kära onkel?”

”Jo, riktigt obeskedlig, Maria lilla,” sade herr Billing och reste sig upp. ”Att påbörda dig ett sådant fel, är verkligen mer, än han kan försvara, isynnerhet då han ej, liksom jag, suttit här en hel qvart bortglömd i mitt soffhörn, medan du var sysselsatt med den der lilla prof- och omprofningen. – Nå, Maria lilla! rodna ej; du är ju en Evas dotter, men i alla fall en bland de bästa. Således kan du väl ändå få vara en smula fåfäng, utan att behöfva blygas derför.”

”Jo jo, min Maria,” sade doktorn skrattande, ”nu har du kommit ur askan i elden. Men för att trösta dig, bekänner jag uppriktigt, att en liten grad af fåfänga är hvad jag gerna ser hos dig; ty det vittnar, att du, med dina många goda, älskvärda egenskaper, likväl är qvinna. Och något helgon har jag aldrig önskat mig.”

”Nå, då är den saken uppgjord till herrarnes tillfredsställelse,” sade Maria småleende. ”Men nu bekänner jag sjelfvilligt, att hafva af vår goda stammoder ärft ännu ett fel, nemligen någon nyfikenhet, hvarföre du, min gode Waldemar, torde låta mig få veta, hvad det der öppna brefvet innehåller, som du har i din hand?”

”Ack, huru har jag kunnat förgäta denna angenäma nyhet? Orsaken dertill är din hatt, med thy åtföljande betraktelser, och likväl innehåller detta bref den bästa och mest välkomna öfverraskning på din födelsedag. Gissa, Maria!” – Han höll upp brefvet.

”Nej, i sanning jag vet! Det är väl icke från Knapergården? O, säg, säg! Jag börjar få en glad aning om dess innehåll.”

”Ja, just derifrån. Der stå två rader i kanten på brefvet af Gustaf sjelf, som jag tror är halftokig af glädje. Skrifvelsen är annars från Brink, och lyder sålunda:

Klein uppvek brefvet och läste högt:

”Bäste herr doktor!”

”Jag hastar att underrätta er och er älskvärda fru, att den mycket fruktade tidpunkt, till hvilken ni voro hitförväntade, nu lyckligen och helt oförmodadt är öfverstånden. Klockan ett på morgonen i dag den 13 Maj nedkom patronessan med tvenne raska, välskapade söner, och befinner sig jemte barnen, enligt tillkallad läkares utsago, så väl man under sådana omständigheter kan vänta. Om brukspatronens glädje vill jag blott yttra, att den ej liknar andra menniskors. Jag kan i förtroende försäkra, att han klämt mitt hufvud och mina händer ledlösa. Bruksherrn beder mig nämna, att döpelsehögtiden ej kommer att gå för sig förrän herrskapet ankommer, hvilket, efter inhändigandet af denna nyhet, torde ske så snart som möjligt,” m. m.

Herr Billing befallte genast in champagne, och man drack flera glas till de nya verldsborgrarnes ära, samt språkade lifligt och gladt om de hastiga förberedelserna till resan. Fru von Horst var redan kommen att bjuda sin dotter, såsom det skulle heta, på en kopp kaffe för eftermiddagen, och doktorn, herr Billing, kontoristerna och madam Walberg befunno sig i nedra våningen så upptagna med de hemliga anordningarne för den stora fêten, hvilken på aftonen skulle blifva en öfverraskning för Maria, att klockan var öfver half tre på eftermiddagen, då man ändtligen gick till middagsbordet. Som alla hade brådt, och man skyndsamt ville tillfredsställa de kroppsliga behofven, voro alla ganska tysta.

Nu rullade en modern resvagn förbi fönstren. ”Fremmande till vår goda stad,” sade Billing och kastade en likgiltig blick efter åkdonet.

”Någon resande, som troligen far igenom,” sade Klein och kastade icke någon blick derpå.

”Tillåt, mamma lilla,” fortfor han och vände sig till fru von Horst, ”att jag får bjuda er af denna förträffliga hare.”

”Tack, tack, herr måg; jag håller mig till kycklingen, som min gamle vän skär derborta. Får jag be om en vinge, min ärade kusin! Vi gamla göra bäst, tror jag, att hålla oss till tama generationen.”

”Riktigt, fru syster! Jag har i all min dar ej älskat vildbrådsjagt; men icke förthy,” sade grosshandlaren leende och såg på sina unga kontorister, ”finnas nog fogelfängare ändå i mitt hus.”

Som gubben Billing högst sällan skämtade, skrattade alla åt hans infall emot ungherrarne, då i detsamma en hastig knackning lät höra sig på dörren.

”Kom in!” ropade Waldemar, och en betjent i livré öppnade och efterfrågade doktor .

”Det är jag; hvad önskar ni?”

”Friherrinnan von K–, som just nu ankom till staden, anhåller att herr doktorn täcktes vara god och genast besöka henne; ty hon befinner sig mycket illamående efter resan.”

Innan betjenten hann att tala ut, var doktorn redan uppe från bordet, tog hatt och käpp, och skyndade till värdshuset. Maria ropade efter honom: ”Om det är möjligt, kära Waldemar, så för henne hit!”

Doktorn nickade vänligt åt sin fru, och hastade nedåt gatan. Snart stod han utanföre hennes rum, och hemtade ett ögonblick andan, innan han gick in. Han bäfvade af smärta och glädje på en gång, att återse den arma Julie. Väl hade han aldrig älskat henne; men de hade stått i ett förhållande, som gjorde det omöjligt att anse henne med likgiltighet. Dessutom hade han hört, att hon var sjuk och olycklig, ett anspråk mera på Kleins varma, deltagande hjerta.

Ändtligen fattade han mod, öppnade och stod snart framför en soffa, på hvilken knappast skuggan af den fordna Julie St–hal hvilade, tillbakalutad mot några uppstaplade kuddar.

Doktorn tog, betagen af häpnad, ett steg tillbaka.

Hon smålog och räckte honom den fina, genomskinliga handen, så afmagrad, att hvarje åder syntes derpå.

”Du är bestört, gode Waldemar, att se mig sådan. Du har likväl, ser jag, en känsla för mig, som talar ur din medlidande blick.”

Julie, kan du tvifla derpå?” hviskade den för henne så kära, välbekanta rösten. ”En uppriktigare vän har du aldrig haft. Men, i Guds namn, säg mig, huru är det möjligt, att du, i det alltför svaga tillstånd, hvaruti du

befinner dig, är ensam, och det under en resa? Hvar är din man?”

”På sin resa till mötet. Han följde mig till L–, der han qvarhålles af affärer ett par dagar; och då jag visste, att ni vid denna tid ej ännu voro nedresta till Brunkenäs, tog jag, efter von K–s egen önskan, denna lilla omväg, för att hafva din tillsyn under den öfriga vägen.”

”Tala ej så mycket! Du befinner dig säkert sämre än vanligt?”

”Jag är ganska uttröttad och matt af resan; icke annat.”

”Goda Julie, hvarföre har du låtit köra in på värdshuset, då du kunde vara öfvertygad, huru mycket det hade fägnat mig, min hustru och oss alla att få egna dig våra omsorger? Om dina krafter möjligen tillåta det, så göra vi i afton en omflyttning.”

”Icke i dag, gode Waldemar; jag förmår det ej. Ser du, det är ogörligt,” sade hon, och hennes hufvud nedsjönk maktlöst mot kuddarne.

Hon pekade på några bredvid stående droppar. Efter intagandet deraf upplifvades hon åter något. Waldemar suckade och betraktade med djupt deltagande det lidande uttrycket i de fordom så herrliga och stolta dragen.

”Jag måste likväl dö,” sade hon, och ett vemodigt leende sväfvade öfver de bleka läpparne. ”O, Waldemar, när menniskan står vid grafvens dörr, huru annorlunda då än förr synes lifvet och dess små bekymmer! Nu, då inga konsiderationer mera fästa mig vid verldens olidliga umgängesreglor, måste du säga mig, hvad som alltid varit mig dunkelt: älskade du Maria före mig, eller har du för mig aldrig egt en varmare känsla? Hvarföre, o, hvarföre begärde du då min hand?”

Klein befann sig i den pinsammaste förlägenhet öfver dessa oväntade frågor. Ett uppriktigt svar, fruktade han, skulle skaka henne för mycket; ett tvetydigt vågade han ej gifva.

”Bästa Julie,” bad han mildt bevekande, ”oroa dig ej med det förflutna. Du är verkligen, sannerligen alltför ...”

”Tyst, tyst,” afbröt hon otåligt, ”inga undanflykter! Nu vill jag veta det; ty snart kan jag ej mera höra dig.” – Hon vinkade otåligt, att han skulle svara.

”Nå väl, efter du så vill, Julie, så måste jag väl. Jag hade aldrig” – hans ton darrade – ”känt sann kärlek, förrän jag blef bekant med Maria, och skulle hafva begärt hennes hand, då min far kallade mig hem, och jag vid hans dödssäng, utan tillfälle att förklara mig, fick veta, det han, mig ovetande, i mitt namn begärt ditt och din fars samtycke till en förbindelse emellan oss. Jag lydde; ty jag kunde ej såra min far och så djupt förolämpa dig. Men tro mig, Julie, hade vår förening gått i verkställighet, skulle du aldrig fått veta detta; ty heligt hade jag svurit att göra dig lycklig.”

Med en blick af namnlös, djup smärta såg hon på Klein.

”Du har således aldrig älskat mig! O, jag anade det väl! Waldemar! Waldemar! det var en grym lek våra fäder drefvo med oss. – Du hamnade lyckligt vid det efterlängtade målet. – Jag har under min korta pilgrimsfärd irrat, lik en fridlös flykting från jordlifvets Eden, omkring på den öde hed vi kalla jord. – Ensam, alltid ensam – – och ensam går jag nu till den långa hvilan, efter den korta men tröttsamma dagen.”

”O, Julie, goda, dyraste vän, plåga mig ej så grufligt!” bad Waldemar. ”Jag hade, det vet du, gerna uppfyllt min pligt, jag hade bemödat mig att glömma Maria, och i egandet af ditt hjerta, i grundläggandet af din sällhet hade småningom min egen lycka uppspirat. Du sjelf bröt då vår förbindelse, genom ditt bestämda yttrande till von K–.”

”Jag gjorde det, Waldemar; ty min sårade känsla, hvilken oafbrutet påminte mig din brist på värma, ditt alltför lugna, allvarsamma handlingssätt, som ingalunda motsvarade mina önskningar, och min onda genius, fåfängan, föregycklade mig, att jag i rang och förströelser skulle finna en ersättning för det jag ej fick njuta Himlens skönaste gåfva åt jordens barn, delad kärlek i huslig lycka. – – Länge, längesedan har jag insett mitt misstag, och har burit mitt öde, utan att knota. Jag hade blott en önskan; Gud har uppfyllt den. Jag har återsett dig. Du skall vara hos mig i min dödsstund, och blifva en far för min Hortense. Lofvar du mig det? Jag har då icke mera att bedja om.”

Stora tårar föllo från Waldemars öga ned på den hand han höll i sin.

”O, Julie, heliga, snart förklarade engel, förlåt mig den smärta jag ovetande förorsakat dig! Tag med dig till det ljusa, saliga hemlandet det löfte jag gifver dig, att så länge en tanke bor i min själ och en känsla i mitt hjerta, skall jag vårda och älska din dotter. Den heliga underpanten af ditt förtroende skall jag en gång återlemna dig, der jordens och himlens kärlek försmälter i en enda låga, hvilken klar och ren förenar hvad här var åtskiljdt.”

Ett leende af himmelsk frid spred sig öfver det bleka ansigtet. – ”Nu är jag lycklig,” hviskade hon sakta, ”och beredd. Snart är allt öfverståndet. Skicka efter din Maria, och låt flickan komma in med lilla Hortense.”

Dessa anordningar upptogo blott ett par minuter; men huru ryste ej Klein, då han återkom! Hon hade gjort några hostningar, och en klar blodström forsade från hennes mun. Under flera minuter gaf hon ej tecken till lif. Slutligen lyckades det Waldemars mångfaldiga bemödanden att ännu en gång upplifva en fläkt af den flyende anden. Då hon uppslog ögonen, var hon vid full sans. Maria satt på ena sidan, med den djupaste smärta och bestörtning målad i sina ädla drag, och på hennes knä Julies lilla dotter. Waldemar stod på andra sidan, i djup rörelse och spänd väntan.

”Nu är det förbi,” hviskade hon sakta. ”Maria! Waldemar! jag anförtror åt er vård det käraste jag eger, mitt älskade barn. Helsa Gustaf och hans Carolina!” – – Ett långt afbrott.

”Trösta von K–. Jag vet, att han på sitt sätt skall sörja mig. – – Tacka Brink för hans vänskap; den har varit mig dyrbar.” – En djup tystnad, afbruten endast af Marias snyftningar.

”Waldemar!” ropade Julie hastigt och med styrka. Han lutade sig ned; hennes blick log frid emot honom; sakta tryckte han en kyss på de förbleknade läpparne. I denna kyss, lifvets och dödens förbund, utandades Julie St– hal den sista sucken af sitt glädjefattiga lif.

”Se! mamma har somnat,” sade den lilla och ryckte Maria i klädningen. ”Goda fremmande fru! väck henne; Hortense vill ej vara ensam med dig.”

Högt gråtande tryckte Maria den oskuldsfulla engeln till sitt bröst.

”Kom, min lilla, och följ med mig,” sade hon smekande; ”mamma önskar, att du skall se dina små lekkamrater.” Klein hade uppstigit. Med manlig sjelfbeherrskning qväfde han sin känsla, tog den åt hans vård anförtrodda späda plantan på den ena armen, bjöd sin vacklande hustru den andra, och lemnade med dröjande blick den förklarades hvilorum.

Åtta dagar efter denna sorgliga händelse anträdde doktor Klein med sin familj resan till Knapergården. Den svarta likvagnen, som inneslöt friherrinnan von K–s jordiska hydda, följde efter på afstånd. Brink, som genom ett ilbud blifvit underrättad om dagen, då det sorgliga tåget skulle inträffa, mötte på halfva vägen. Hans rörelse var lika djup och sann, som den visade sig lugn och omfattande. Han öfvertalade doktorn att nu

hastigare fortsätta resan, för sin omgifnings skull, och följde ensam den dyrbara vännen till S–aryds kyrka, der hon bisattes.

Högtidlig och praktfull var begrafningen. I processionen gick ryttmästaren, i djup sorgdrägt; men det är troligt, att sorgen i hans lättsinniga själ inskränkte sig till yttre tecken, samt att flera hjertan klappade med våldsammare styrka än hans, då de första skoflarne mull dånande föllo mot kistans silfverplåtar, och den herrliga psalmen N:o 492, v. 8 uppstämdes. Härvid inföllo orgelns djupa, himmelska toner, och uppfyllde hvarje sinne med stilla, heliga aningar. Ur månget bröst hviskades orden: ”Frid vare med henne!”

Doktor Klein har efter ett par år, öfvertalad af sin svåger, nedlagt sin praktik och flyttat med de sina till Brunkenäs. Han åtföljdes dit af herr Billing och sin svärmoder.

Den förre har öfverlemnat sin rörelse åt sina unga kontorister, hvilka nu föra den under hans firma. Fru von Horst kan än i dag icke upphöra att sörja den så olyckligt afbrutna högtidligheten på hennes dotters födelsedag; men ärad och älskad som hon är af alla, tackar hon dagligen Gud för Marias fortfarande lycka.

Ofta äro familjerna tillsammans, då de gamla draga sina spader, och de unga sitta i en vänlig krets, och samtala om öfverståndna bekymmer samt närvarande och kommande fröjder. Ryttmästaren, hvilken, enligt sin egen uppgift, aldrig upphör att sörja sin fru, lefver ogift och tillbringar hvarje år ett par månader hos sina anförvandter och vänner i K–bgs län, dels för att begagna sig af den dervarande goda jagten, dels för att se sin dotter, och dels, såsom ryktet påstår, för att ur sin svågers kassa hemta näring för sin egen, hvilken, genom hans hustrus död och förmynderskapets öfverlemnande åt doktorn, lidit ett betydligt nederlag. Lilla Hortense vistas ömsom hos familjerna, är allas favorit, och lofvar att en dag med sin mors skönhet förena sin tants och sin fostermors dygder.